

No Somarono A Libro Dan Ar-āri No Pakatonngan so Paytābwan no Nya Libro

No nya libro, ki katongtong no pakasaritāan dan ar-āri no dadwa a pagāryan dan Israelita do pandan no libro a Manōma a Ar-āri. No pagāryan no Israel, ki siraw asa poho a trībo do ammyānan. No pagāryan no Joda, ki myan do abagātan, kan mairāman iyaw trībo no Benhamin. Do pandan no libro a Manōma a Ar-āri, si Jehosapat iyaw no āri do Joda. As no āri no Israel, ki si Ahasyas.

Maparin a paycharwahan no nya libro do dadwa partis. No dāmo, ki iyaw pakasaritāan dan dadwa a pagāryan a mangrogi do pandan no byay ni Āri Ahasyas do Samarya kan katongtong no kapagāri ni Jehosapat do Joda. Myan katongtong dan ar-āri no dadwa a pagāryan manda do nakaraot dan taga Assirya do pagāryan no Israel. Do dāwri, inaakaw da saw tawotawo do pagāryan a Israel, kan inyangay da sa a nabahod do Assirya (17:3-6).

No somarono a partis, ki iyaw pakasaritāan no pagāryan no Joda a mangrogi do kasday no pagāryan a Israel manda do kangay ni Āri Nebokadnessar yapo do Babilonya (586 B.C.). Nangay ni Nebokadnessar a nanglakob kan nangrārayaw so Jerosalem. No pandan no libro, ki ibahey a maynamot do Gedalyas a gobirnadador do

Joda a pinatnek dan taga Babilonya. Ibahey na paw dāmag do kakaro ni Āri Jehoyachin a āri no Joda a yapo do bahodan do Babilonya.

Siraw nyaya didigra, ki namarin sa maynamot ta no kāro dan ar-āri, ki marahet. Napawnot da saw tawotawo no Israel a naygatos. Aran komwan, tinoboy ni ĀPO propīta na saw a ballaāgan da saw ar-āri kan tawotawo. Alit na, nanganohed saba. Basbāli a nagdaydāyaw sa siras abos sinpaspangan a didyosen. Dawa, pinalobōsan ni ĀPO a naābak saw tawotawo do Israel kan Joda dyirad kabōsor da sa. No nakarārayaw no Jerosalem kan iyaw nakaakaw a nabahod dan āro a tawotawo no Joda, ki iyaw asa kasisitāan a namarin do kapagbāliw no pakasaritāan dan Israelita. As no kasisitāan a propīta do dya libro, ki si Eliseo a tādī ni propīta Elyas.

No Naychakarwan no Nya Libro

No naycharwa a pagāryan (1:1-17:41)

Iyaw propīta Eliseo (1:1-8:15)

Siraw ar-āri dan Joda kan Israel (8:16-17:4)

No kasday no Samarya (17:5-41)

No pagāryan no Joda (18:1-25:30)

Si Hesityas a manda do Josyas (18:1-21:26)

No kapagāri ni Josyas (22:1-23:30)

Siraw nanawdyi a ar-āri no Joda (23:31-24:20)

No kasday no Jerosalem (25:1-30)

2 Ar-āri

No Kaokom ni ĀPO si Ahasyas

¹ Do nakatayokaw no nakadiman ni Āri Ahab, nagribīldi saw Moabitaw* do Israel.

² Do asa karaw, nasday si Āri Ahasyas† a gominchin do napotot saw a rihās do maman-tohosaw a kwarto na do Samarya, kan taywara a nabigaran inawan naw. Dawa, binata na dyirad tinoboy naw a kāna, “Mangay kamo kan mangyahes di Baal-sebab a dyos do Ekron,‡ an arā ko pa mapyan do dyaya disgrasya ko.”

³ Ki binata no anghilaw ni ĀPO di Elyas a Tisbita a kāna, “Somonget ka kan machibayat ka dyirad tinoboy saw no āryaw do Samarya, kan yahes mo dyira a kon mo, ‘Maynamotori ta abaw Dyos do Israel, ta dawa mangay kamo a mangyahes di Beel-sebab a dyos do Ekron?’ ⁴ Dawa, ibahey mo do āryaw a nyayaw bata ni ĀPO: ‘Makagchin kabanchi do katri a naypoktadan mo. Syirto a madiman kanchi!’” Sinpangan na komnaro si Elyas.

⁵ Do nakapaybidi daranaw no natoboy saw do āryaw, inyahes no āryaw dyira a kāna, “Āngo ta naybidi kamo?”

* **1:1** 1:1 Inābak sa ni Āri Dabid taga Moabaw do 2 Samwel 8:2.

† **1:2** 1:2 Si Ahasyas, ki pōtot ni Āri Ahab. 1 Ār. 22:51 ‡ **1:2** 1:2 Ekron, ki iyaw kaaam-myānan dyirad dadimaw a rarakoh a syodad dan Pilisteo, kan 65 kilometro do abagātan a laōden no Samarya. No chakey na batahen “Baal,” ki “āpo.” Nyaw tawag mana ngaran no katotohosan a dyos dan Kananeo a tawo. Kāda idi, myan bōkod na a Baal. No chakey na batahen “Baal-sebab,” ki “āpo dan goyong”. No naytolas, ki binaliwan naw oyod a ngaran a “Baal-sebwi” (āpo a prinsipipi) tan oyawen na.

⁶ Initbay da a kon da, “Myanaw mahakay a nangbayat dyamen, kan binata naw dyamen a kāna, ‘Maybidi kamo do āryaw a nanoboy dyinyo kan, ibahey nyo dya a kon nyo, “Nyayaw bata ni ĀPO: Maynamotori ta abaw Dyos do Israel, ta dawa manoboy ka siras mangay a mangyahes di Baal-sebab a dyos do Ekron? Dawa, makagchin kabanchi do katri a naypok-tadan mo. Masyirto a madiman kanchi!’”

⁷ Inyahes dyira no āryaw a kāna, “Āngo klāsi na a tawo no nyaya a nangay a nachibayat dyinyo kan inbahey na dyinyo komwan?”

⁸ Tominbay sa a kon da, “Iyaw, ki tawowaw a naylaylay so maboboh kan nagbarīkis so lālat do katinghan naw.”

Binata no āryaw a kāna, “Ay, iyaw nawri si Elyas a Tisbita.”

⁹ Sinpangan na, nanoboy so asa kapitan magrāman dadima saw a poho a mahahakay a mangay a manghap si Elyas. Nangay kapitanaw do yananaw ni Elyas a myan a maydisna do totok naw no asa paytokonan, kan binata na dya a kāna, “Imom tawo no Dyos, binataw no āryaw a ‘Mosok ka kono.’”

¹⁰ Tinbay ni Elyas kapitanaw a kāna, “An tawo ako no Dyos, gomchin pakono apoy a yapo do hanyit tan ronōten naymo kan siraw dadima saya poho a tawo mo!” Do dāwri, nasday apoyaw a yapo do hanyit kan rinōnot naw kapitanaw kan siraw tawo naw.

¹¹ Maynamot do dyaya, nanoboy dana di Elyas iyaw āryaw so matarek a kapitan a magrāman dadima saw a poho a tawo na. Nangay sa kan

binata no kapitanaw di Elyas a kāna, “Imom tawo no Dyos, nyayaw bata no āryaw a kāna, ‘Mosok ka a sigīda!’”

¹² Initbay ni Elyas a kāna, “An tawo ako no Dyos, gomchin pakono apoy a yapo do hanyit tan ronōten naymo kan siraw dadima saya poho a tawo mo!” Do dāwri, nasday apoy a yapo do Dyos do hanyit, kan rinōnot naw kapitanaw kan siraw tawo naw.

¹³ Dawa, nanoboy āryaw so chatatdo na a kapitan a magrāman dadima saw a poho a tawo na. Iyaw nya maichatatdo a kapitan, ki nangay a naydogod do salapenaw ni Elyas. Nachikakaāsi dya a kāna, “Imom tawo no Dyos, chāsi mo paw byay ko kan byay dan nya saya a dadima poho a pachirawatan mo! ¹⁴ Oyod a nasday apoy a yapo do hanyit, kan rinōnot na saw nanōmaw a dadwa a kakapitan kan tabo tawo da saw. Ki sichangori chāsi mo paw byay ko!”

¹⁵ Binata no anghilaw ni ĀPO di Elyas a kāna, “Machosok ka dya. Chamo mwaba iya.” Dawa, naychakatkat si Elyas a nachosok dya a nangay do āryaw.

¹⁶ Binata ni Elyas do āryaw a kāna, “Nyayaw bata ni ĀPO: Maynamotori ta abaw Dyos do Israel a panahsan mo, ta dawa nanoboy ka so mangay a mangyahes di Beel-sebab a dyos do Ekron? Maynamot ta pinarin mo nyaya, makagchin ka pabanchi a polos do katri a naypoktadan mo. Masyirto a madiman kanchi!”

¹⁷ Dawa, nadiman sigon do chirinaw ni ĀPO a inchirin Elyas.

Maynamot ta abaw pōtot a mahakay ni Ahasyas, si Joram a kakteh na iyaw nachitādi dya a āri do chadadwa naw a katawen ni Jehoram a pōtot ni Jehosapat a āri no Joda. ¹⁸ Siraw kadwan saw a napariparin do nakapagāri ni Ahasyas, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Israel?

2

No Kahap ni Elyas a Mangay do Hanyit

¹ Do kaīto naranaw no kahap ni ĀPO si Elyas a mangay do hanyit do asa alipogpog, sa Elyas kan Eliseo ki myan sa manakenakey do rarahan daw a yapo do Gilgal. ² Binata ni Elyas di Eliseo a kāna, “Myan ka dya ah, ta toboyen naya yaken ĀPO do Betel.”

Ki binata ni Eliseo a kāna, “Akmas kasigorādo no kasibibyay ni ĀPO, kan akmas kasibibyay mo, karwan ko abaymo.” Dawa, minosok sa do Betel.

³ Asa bonggoy dan propīta do Betel, minohtot sa a nangay di Eliseo, kan binata da a kon da, “Chapatak mori a sicharaw, ki ahapen danan ĀPO iyaw āmo mwaya dyimo?”

Initbay na a kāna, “On, chapatak ko, ki maylilyak kamo aba.”

⁴ Sinpangan na, binata ni Elyas dya a kāna, “Myan ka dyam Eliseo. Toboyen yaken ĀPO do Jeriko.”

Ki initbay ni Eliseo a kāna, “Akmas kasigorādo no kasibibyay ni ĀPO kan akmas kasibibyay mo, karwan kwaba imo.” Dawa, nangay sa do Jeriko.

⁵ Iyaw bonggoy daw no propīta do Jeriko, nangay sa di Eliseo kan binata da dya a kon da, “Chapatak mori a sicharaw, ki ahapen danan ĀPO iyaw āmo mwaya dyimo?”

Initbay na a kāna, “On, chapatak ko, ki maylilyak kamo aba.”

⁶ Sinpangan na, binata ni Elyas dya a kāna, “Myan ka dya ah, ta toboyen naya yaken ĀPO do Oksong a Jordan.”

Initbay na a kāna, “Akmas kasigorādo no kasibibyay ni ĀPO kan akmas kasibibyay mo, karwan kwaba imo.” Dawa, sira dadwa, ki tinongtong daw nayam.

⁷ Myan paw dadima poho a yapo do bonggoy no propīta iyaw nachangay. Naytēnek sa a nachibawa so dēkey do yanan da Elyas kan Eliseo a nagsardeng do payis no Oksong a Jordan.

⁸ Binahas ni Elyas kagay naw, nakahon na sya, kan inbaot na do ranomaw. Naycharwaw ranomaw a kominwan do kawatanan kan kominwan do kaholi. Sira dadwa, ki nayam sa a naysopo do mabkohaw a tana.

⁹ Do nakapaysopo daranaw, binata ni Elyas di Eliseo a kāna, “Ibahey mo dyaken an āngo maparin ko para dyimo sakbay a mahap ako a mangkaro dyimo?”

Initbay ni Eliseo a kāna, “Palobōsan mo pa tawīden ko so maypirwa iyaw ispirito mo.”

¹⁰ Binata ni Elyas a kāna, “Nangdaw ka so malidyat. Aran komwan, an maboaya mo yaken anchan mahap ako a mangkaro dyimo, madyira monchi. Ki an engga, madyira mo abanchi.”

11 Do katongtong daw so kayam da kan magsarsarīta, naychihat a myan nagparang a logan a napongosan so apoy a ginoyod dan kabalyo a somdesdeb a dya marōnot, as kan pinaysyay na sa dadwa. Naypatohos si Elyas a kominwan do hanyit do asa alipogpog. 12 Naboya ni Eliseo nyaya kan nangagay a kāna, “Āmang ko! Āmang ko! Loglogan a pachigobat kan komakabalyo sa no Israel!”* As naboya paba ni Eliseo si Elyas. Do dāwri, inigpet naw bōkod naw a laylay, as nakapirit na sya a pinaycharwa.

13 Kinamet naw kagayaw a nasday a yapo di Elyas, kan naybidi a naytēnek do payis naw no Oksong a Jordan. 14 Do dāwri, inbaot na do ranom kagayaw ni Elyas a nasday. “Dino danaw yanan ĀPO, a Dyos ni Elyas?” inyahes na. Do nakabaot naw so ranomaw, naycharwa a kominwan do kawatan kan do kaholi, kan naysopo.

15 Iyaw bonggoyaw no propīta a yapo do Jeriko a nangboybōya sya, binata da a kon da, “Nangay danayaw ispiritwaw ni Elyas di Eliseo.” As nangay sa nachibayat dya kan nagrōkob sa do tana do salapenaw. 16 Binata da a kon da, “Chiban mo pa. Yamen a pachirawatan mo, ki myan dyamen dadima poho a makabael a mahahakay.†

* **2:12** 2:12 Tinawagan ni Eliseo si Eliyas so “Āmang ko”, tan ipaboya na dyirad bonggoy dan propīta iyaw anyib na di Elyas. As inbidang na si Elyas akmay bōyot no Dyos do kaibahey naw so maynamot do “loglogan a pachigobat kan komakabalyo sa no Israel”. † **2:16** 2:16 Mana “Yamen a pachirawatan mo, ki dadima poho kami a makabael a mahahakay.”

Palobōsan mo sa mangay a mangchichwas so āmo mwaw. Ta aranchi a inahap iya no Ispirito ni ĀPO a pinadisna do kadwanaya a tokon mana do kadwanaya a payahosongan.”

Ki inatbay sa ni Eliseo a kāna, “Engga, toboyen nyo saba.”

¹⁷ Ki inapāti da mandan taywara dana masnekan si Ēliseo a machiengga. Dawa, binata na a kāna, “Toboyen nyo na sa.” As nanoboy sa so dadima poho a mahahakay a naychichwas so tatdo a karaw, ki nachichwasan daba. ¹⁸ Do nakapaybidi daw di Eliseo do nakabidinan naw do Jeriko, binata na dyira a kāna, “Inbahey ko abawri dyinyo a dyi kamo na mangay?”

No Kapangpapyā no Ranom

¹⁹ Binata dan tawotawowaw do idi a Jeriko di Eliseo a kon da, “Chiban mo pa mo āpo, iyaw nyaya idi, myan do maganay a logar a akmas kaboya mwaya sya. Ki madi iyaw ranom kan iyaw tana, ki makapahtot aba so asi dan omsi.”‡

²⁰ Binata na a kāna, “Mangyangay kamo dyaken so bayo a sabak, kan pangayan nyo so asin irahem naw.” Dawa, nangyangay sa dya.

²¹ Sinpangan na, nangay do pakayapwanaw no ranom kan inpoħa naw asinaw daw, kan binata na a kāna, “Nyayaw bata ni ĀPO: ‘Inagāsan ko nyaya ranom. Polos dananchi a mirwa paba pakayapwan kadimanan mana

‡ **2:19** 2:19 No chakey na batahen, ki “hopes saw mohamoha” mana “masday adekey do matris no mabōgi.” Jos. 6:26; 1 Ār. 16:34

pakaalisan.’” ²² Iyaw ranomaw nāw narana maganay mandas changori a araw maynamot do inchirinaw ni Eliseo.

No Kairoromen da si Eliseo

²³ Yapo daw, somnonget a kominwan si Eliseo do Betel. Do nakapanakenakey naw do rarahaw, myan saw magtotobo a nayhohtot a yapo do idyaw kan inroromen da a kon da, “Somonget kam poltak! Ngay, somonget kam poltak!”

²⁴ Nagpolīgos a nanyideb sira, kan inabay na sa do ngaran ni ĀPO. Sinpangan na nayhohtot dadwaw a mabinayi a oso do kakayowanaw, kan linisalisay da saw apataw a poho kan dadwa a magtotobo. ²⁵ Tinongtong naw nangay ni Eliseo do Tokon a Karmel, kan yapo daw, ki naybidi do Samarya.

3

No Kapachiribildi Dan taga Moab

¹ Do chaasa poho naw kan wawaho a katawen no kapagāri ni Jehosapat do Joda, si Joram* a pōtot ni Ahab, ki nayparin a āri no Israel do Samarya, kan nagāri so asa poho kan dadwa katawen. ² Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO, ki akmba so pinarin da āmang kan ānang na, ta pinakaro naw batwaw ni Baal a pinatnek ni āmang na. ³ Ki aran komwan, pinarin naw gatogatos ni Jeroboam a pōtot ni Nebat a nawriw napawnot siras tawotawowaw no Israel a naygatos, kan mayhat aba maygatos.

* **3:1** 3:1 Mana “Jehoram”.

⁴ Si Mesa a āri do Moab, ki magtartaraken so karniro. Tinawen a magbāyad so bwis na do āryaw no Israel so asa gasot a rībo a orbon a karniro kan boboh dan asa gasot a rībo a malloko a karniro. ⁵ Ki do nakadiman ni Āri Ahab, nagribīldi iyaw āryaw do Moab a maikontra do āryaw no Israel. ⁶ Dawa, do dāwri, minohtot si Āri Joram a yapo do Samarya, a mangay a mangpeh so tabo bōyot no Israel. ⁷ Nangipayangay pa so minsāhi na di Jehosapat a āri no Joda a kāna “Nagribildiw āryaw no Moab so maikontra dyaken. Machangay kawri dyaken a machilāban so maikontra do Moab?”

Initbay na a kāna, “Machangay ako dyimo. Yaken, ki akma dyimo. Siraw tawotawo ko, ki pinakatawo mo na. Siraw kabalyo ko, ki pinakakabalyo mo na.” ⁸ Inyahes pa ni Jehosapat a kāna, “Na, āngo ayaman a angayan ta mangdarop?”

“Do let-ang no Edom,” initbay ni Joram.

⁹ Dawa, minohtot saw āryaw no Israel, āryaw no Joda, kan āryaw no Edom.† As do nakatayokaw no papito a karaw a nakapagmarcha da do ayamanaw a nagrikos a mangay do Moab, apabaw ranom da no bōyot da saw kan binyay da saw a myan dyira.

¹⁰ Binata no āryaw no Israel a kāna, “Ay anyan! Si ĀPO, iyaw nanawag dyaten a tatdo a āri a iparawat na do āryaw no Moab.”

† **3:9** 3:9 Do dyaya chimpo, mangitoray āryaw no Joda tana a Edom. 1 Ār. 22:47

11 Ki inyahes ni Jehosapat a kāna, “Abawriw propīta ni ĀPO dya tan mangdaw ta di ĀPO so bagbaga na?”

Initbay no asaw dyirad opisyal naw no āri no Israel a kāna, “Si Eliseo a pōtot ni Sapat, ki myanaw dya a iyaw kasidongaw ni Elyas do nakarahan.”‡

12 Binata ni Jehosapat a kāna, “Myan dyaw chirin ni ĀPO.” Dawa, iyaw āri no Israel kan si Jehosapat kan āryaw no Edom, ki minosok sa nangay dya.

13 Binata ni Eliseo do āryaw no Israel a kāna, “Na, āngo kono bibyang ko dyimo? Mangay ka do propīta saw ni āmang kan propīta saw ni ānang mo.”

Initbay no āryaw no Israel a kāna, “Engga, ta si ĀPO, iyaw nanawag dyamen a tatdo a āri a iparawat na do āryaw no Moab.”

14 Binata dana ni Eliseo do arīyaw no Israel a kāna, “Akmas kasigorādo no kasibibyay ni ĀPO a Manakabalin do Tābo a pagsirsirbyan ko, an dyi ko a anyiben iyaw kayan ni Jehosapat a āri no Joda, layen koynyo mana ikaskāso ko abaymo.

15 Ki sichangori, mangyangay kamo dyaken so tomotokar so arpa.”

Do kayanaw a magtokar no tomotokaraw so arpa, naypabīleg iyaw panakabalinaw ni ĀPO di Eliseo,§ 16 kan binata na a kāna, “Nyayaw

‡ 3:11 3:11 Do Hebreo a chirin, ki “a napado so ranom do kakamay sa ni Elyas.” Nya kaparin, ki asa gagāngay a kaparin no kasidong. § 3:15 3:15 Do Hebreo a chirin, ki “napalapaw iyaw kakamay ni ĀPO di Eliseo”.

bata ni ĀPO: Apnohen konchiw nya mabkoh a payahosongan so āro a līnaw.* 17 Ta nyayaw bata pa ni ĀPO: Maboya nyo abanchiw salawsaw mana chimoy. Ki aran komwan, iyanchiw nyaya payahosongan mapno anchi so ranom tan minom kamo kan siraw bāka nyo kan kadwan saw a binyay nyo. 18 Maydamnay nyaya do kapanyideb ni ĀPO, as iparawat na sanchiw Moabita do tanoro nyo. 19 Abāken nyonchiw kāda naahadan a syodad kan kāda rarakoh saw a idi na. Tonghen nyonchiw kāda magaganay a kayokayo na, kan apnetan nyonchiw tabo a pakayapwan no ranom na, as kan rārayawen nyonchiw kāda magaganay a hakawan na so āro a bato.”

20 Do somaronwaw a mabekas, do makalo danaw a ōras no kapangidātonaw, myan ranom a moyog a yapo do mangket do Edom a mandan nalayos no tanaw.

21 Nakadāmag daw no Moabita a nangay saw tatdwaya a āri a machilāban so kontra dyira. Dawa, kāda mahahakay a aran magtotobo mana lomakay a makabael a magarmas, ki natawag sa kan nagpwisto sa do lettengaw. 22 Do nakapaych-abangobangon daw no bōyot no Moab do kaysesēdang, chinyelan no araw hapot naw no ranomaw. As siraw Moabitaw do paysopwanaw, naboya daw ranomaw a nanyibaya akmay raya. 23 Binata da a kon da, “Rayayaw nawri! Siraw nawri a ar-āri, naglalāban sa ngata kan naysin-didiman sa do katakatayisa. Sichangori, yaten a

* **3:16** 3:16 Mana, “Mamarin kamo so āro a kanal do payahosongan.”

Moab, may ta magsamsam!”

²⁴ Ki do nakangay daw no Moabita do kampo daw no Israel, naychahohtot saw Israelitaw kan dinarop da sa a mandad nakapaychapayapayyayo da. Linakatan da san Israelitaw siraw Moabitaw kan diniman da sa. ²⁵ Rinārayaw da saw īdiīdi saw, kan kāda mahakay napagsid so bato do kāda magaganay a hakawan mandad nakawpo na. Inapnetan da saw tabo pakayapawan ranom, kan tinongeh da tabo magaganay a kayokayo. Iya danaw ahadaw a bato no Kir-hareset† natokos a dya narārayaw. Ki dinibon dan mahahakayaw a taga-palsiit‡ kan dinaraop da sa pa.

²⁶ Do nakaboyaw sya no āryaw no Moab a taywara danaw lāban a dyi narana marawaw mangābak, nanghap so rārayay na a papito a gasot a taga-ispāda a romaranget pinadas da a daropen iyaw āri no Edom tan mayhawos sa a maglības, ki awānen. ²⁷ Sinpangan na, inhap naw matonengaw a pōtot na a machitādinchi dya a āri, kan indāton na iya a sosohan a sakripīsyo§ do ahadaw no syodadaw. Do dāwri, myan rakoh a kasoli dyirad Israelita.* Dawa,

† **3:25** 3:25 Kir-hareset (mana Kir-heres), ki sintro no Moab.

‡ **3:25** 3:25 Ok. 20:16; 1 Sam. 25:29 § **3:27** 3:27 Nasosohan a sakripīsyo, ki para do Chemos a dyos dan Moabita. * **3:27**

3:27 Malawag abaw chakey na batahen do chirin a Hebreo do dyaya birsikolo. Batahen dan kadwan a maparin a “insoli dan Israelitaw mismo a inawan da” mana “nakasoli saw taga Joda kan Edom dyirad Israelitaw” a naynamotan na naparin no sakripīsyowaw.

nagsonod sa kan naychabidibidi sa do bōkod da a tana.

4

No Kasidong ni Eliseo do Mapobri a Bālo

¹ Iyaw baketaw no asa dyirad bonggoy dan propīta saw, ki tinanyisan na si Eliseo a kāna, “No pachirawatan mwaw a si lakay ko, ki nadimanaw, kan chapatak mo a myan anyib na di ĀPO. Ki sichangori, iyaw nakaotāngan naw, yangay narana a hapen saw dadwaya anak ko a mahahakay tan adīpen na.”

² Tinbay ni Eliseo a kāna, “Maypāngo koymo a sidongan? Ibahey mo dyaken an āngo myan a dyira mo do bahay mo.”

Binata na a kāna, “Arabaw aran āngo do bahay no pachirawatan mwaya malaksid do dēkey a garapon a lana no olibo.”

³ Binata ni Eliseo a kāna, “Mangay ka dyirad tabo karoba mo saw, kan mamohod ka so angang da saw a abos mimyan. Mamohod kaba so papere lang ah. ⁴ Katayokan nawri, somabat ka kan anak mo saw a mahahakay, as kan panben mo aneb naw no pantawaw. Do dāwri, irogi mo a padohen lana mwaw do tabo saw a angang. Apāman a mapno kada asa, patarken mo do asa yanan.”

⁵ Kinarwan mabakesaw iya, kan somnabat a kinayrayay na saw anak naw a mahahakay, as kan inanban naw anebaw no pantawaw. Inhap naw dēkeyaw a garapon a yanan lana na, kan pinado na dyirad angang saw a inyangay dan anak naw dya. ⁶ Do nakapno daranaw a tabo

no angang saw, binata na do asaw dyirad anak na saw a kāna, “Mangyangay ka pa dyaken so asa.”

Ki binata na a kāna, “Arabaw natokos a angang.” Do dāwri, nagsardeng a minoyog lanaw.

⁷ Nangay na a inbahey do tawowaw no Dyos, kan binata na dya a kāna, “Yangay mo na ilāko lanaw, kan bayādan mo na saw otang mwaw. Imo kan anak mo saya mahahakay, ki maparin nyonchi a chabyay matokosaw a yapo do nalākwan nyo.”

Si Eliseo kan Iyaw Sonammita

⁸ Do asa karaw, nangay si Eliseo do idi a Sonem* a niyanan asaw a mabakes a myan so mapariparin. Inpapilt na si Eliseo a mangay a koman. Dawa, do kāda homabas daw si Eliseo, magsardeng daw a koman. ⁹ Binata na di lakay na a kāna, “Chapatak ko na a iyaw nyaya a mahakay a kanāyon a somibah do bahay taya, ki masantwan a tawo no Dyos. ¹⁰ Mamarin ta so dēkey a kwarto na do tohos no bahay taya, kan mapangay ta daw so katri, lamisaan, disnan kan soho a para dya. Tan komwan, magdagos daw an kāda mangay dyaten.”

¹¹ Do asaw a karaw a nakangay ni Eliseo, kom-nayat a nangay do kwarto naw kan naypoyok-tad daw. ¹² Binata na di Gehasi a pachirawatan

* **4:8** 4:8 Sonem, ki 40 kilometro do ammyānan no Samarya a sintro no Israel, kan komwan kabawa a mangay do abagātan a dayāen no Tokon a Karmel. 1 Ār. 1:3

na a kāna, “Tawagan mo mabakesaw a Son-ammita.” Dawa, tinawagan na, kan naytēnek do salapen naw. ¹³ Binata ni Eliseo di Gehasi a kāna, “Ibahey mod mabakesaya a kon mo, ‘Taywarayaw nakariribok mos inawan mo do nakapadagos mwaya dyamen. Sichangori, āngo maparin namen para dyimo? Chakey mori a isarita namen imo di āri mana do komander daw no bōyot?’”

Initbay na a kāna, “Myan a tabo machita ko do kayan kwaya omyan dyirad kaliposan ko.”

¹⁴ Inyahes ni Eliseo di Gehasi a kāna, “Āngo paro maparin ta dya?”

Binata ni Gehasi a kāna, “Abaw anak na mahakay, kan malkem danaw si lakay na.”

¹⁵ Binata ni Eliseo di Gehasi a kāna, “Tawagan mo iya.” Dawa, tinawagan na, kan naytēnek mabakesaw do pantawaw. ¹⁶ As binata ni Eliseo dya a kāna, “Do akma syay a chimpo do somaronwaya a tawen, kepkepen monchiw anak mo a mahakay.”

Ki initbay na a kāna, “Engga mo āpo ko! Imo a tawo no Dyos, bayatawan mwabaw pachirawatan mo!”

¹⁷ Ki nabōgi iyaw mabakesaw, kan do somaronwaw a tawen do dāwri met lang a chimpo, naymanganak so mahakay akmas binataw ni Eliseo dya.

¹⁸ Nayparakoh adekeyaw, kan do asa karaw, minohtot a nangay di āmang na do yanan daw no magranyaw. ¹⁹ Binata na di āmang na a kāna, “Maynyin oho kwaya! Maynyin oho kwaya!”

Inbahey ni āmang na dyirad pachirawatan naw a kāna, “Katkaten mo as yangay mo di ānang na.”²⁰ Do nakakatkataw sya no pachirawatan naw a inyangay na di ānang na, sinapnyi ni ānang na a manda do kayegen no araw, sinpangan na nadiman.²¹ Inkayat naw anak naw, as nakapapoktad na sya do katri naw no tawowaw no Dyos, as kan pinaneb naw aneb naw no pantawaw kan minohtot.

²² Tinawagan na si lakay na, kan binata na a kāna, “Pachitoboy mo paw asaw dyirad pachirawatan mo a mangay dyaken kan mapanawbi so asa asno, tan malisto ako a mangay do tawowaw no Dyos, as kan maybidi ako met lang.”

²³ Inyahes no kabahay naw a kāna, “Āngo ta mangay ka dya sichangori? Samorang abaya mana Araw no Kapaynaynahah.”

“Na bali, ta maganay anchi a tabo,” binata na.

²⁴ Pinasangaan no mabakesaw asnwaw, kan binata na do pachirawatan naw a kāna, “Imo manma, as makawayid kaba malaksid an ibilin ko dyimo.”²⁵ Dawa, inikwan na a nangay do tawowaw no Dyos do Tokon a Karmel.

Do nakaboyaw sya ni Eliseo a ĩto do midyo mateng pa, binata na di Gehasi a pachirawatan na a kāna, “Chiban mo pa! Toryayaw Sonamitaw!²⁶ Mayyayo ka machibayat dya, kan iyahes mo dya kon mo, ‘Maganay kawri? Na, maganayoris lakay mo? Maganayoriw anak mwaw?’ ”

“Tabo, ki maganay,” binata na.

²⁷ Do nakapakarapit no mabakesaw do tawowaw no Dyos do tokonaw, inigpet no

mabakesaw kokod saw no tawowaw no Dyos. Naypasngen si Gehasi a mapawadin so mabakesaw, ki binata no tawowaw no Dyos a kāna, “Nolay mo, ta taywaraw kapagmamayo na. Ki inlimed ni ĀPO dyaken, inpakatoneng naba dyaken.”

²⁸ Binata no mabakesaw a kāna, “Nanahes akori so anak a mahakay dyimo mo āpo ko? Inbahey ko abawri dyimo a allilāwen mwaba yaken a pangnamamāen?”

²⁹ Binata ni Eliseo di Gehasi a kāna, “Ibarikis mo kagay mwaya,† ahapen mo sarokod kwaya a ig-igpet, as kapayyayo mo. An makabayat ka so aran sino, kablaāwan mwaba. An myan mangk-ablāaw dyimo, atbayen mwaba. Palapawen mo sarokod kwaya do rōpa naw no adekeyaw.”

³⁰ Ki binata no ānang naw no adekeyaw a kāna, “Akmas kasigorādo no kasibibyay ni ĀPO, kan akmas kasibibyay mo, karwan ko abaymo.” Dawa, naychakatkat si Eliseo kan minonot do mabakesaw.

³¹ Nayam dana si Gehasi a nanma, kan pinalapaw naw sarokodaw do rōpa naw no adekeyaw, ki kominnaba. Dawa, naybidi si Gehasi a nachibayat di Eliseo, kan binata na dya a kāna, “Nayokay abaw adekeyaw.”

³² Do nakapakarapit ni Eliseo do bahayaw, myan a maylolonat a nadiman adekeyaw do katri naw. ³³ Somindep si Eliseo a iya lang, as pinaneb naw anebaw no pantaw, kan naydasal

† **4:29** 4:29 Kayomkom naw no nalodyitaw a partis no manaro a kagay na, kan ibarikis na tan malisto a mayyayo. 1 Ār. 18:46

di ĀPO. ³⁴ Sinpangan na, somnakay do katryaw kan naylolonat a naysasakban naw adekeyaw, dangoy do dangoy, mata do mata, kan kakamay do kakamay. As do nakapaysasakeb na do adekeyaw, komnohat inawan adekeyaw. ³⁵ Do dāwri, naycharang kan minidibidi si Eliseo do irahemaw no kwartwaw. Sinpangan na, somnakay dana do katryaw kan pinirwa naranaw naylolonat a naysasakban adekeyaw. Sinpangan na, naybanan adekeyaw so naypapito kan inmolagat naw mata naw.

³⁶ Tinawagan ni Eliseo si Gehasi, kan binata na a kāna, “Tawagan mo Sonammitaw.” Tinawagan na, as do nakangay naw no mabakesaw, binata ni Eliseo a kāna, “Apen mo naw anak mwaya mahakay.” ³⁷ Somindep mabakesaw a nagrōkob do tana a masngen do kokod na saw ni Eliseo. Sinpangan na, inhap naw anak naw kan minohtot sa.

No Makabinino do Irahem no Kardiro

³⁸ Do naypisa, naybidi si Eliseo do Gilgal, kan myan kapaychapteng do dawri a tana. Do kayan daw no bonggoy daw no propita a maychadisdisna do salapen na, binata na do pachirawatan naw a kāna, “Pāponen mo rakohaw a kardiro ta manglaneg ka so para dyirad propitaya.”

³⁹ Asa dyirad propitaw, ki minohtot a nangay do hakawan a manghap so bohobohong saw a pagrikādo, kan nakachichwas so bolaw a oloten. Nangpeh so asi na saw a mandan mahap a mapongosan no kagay naw. Do nakapaybidi naw, hinariharip na sa, a pinakbong do linaneg naw do irahemaw no kardiro chapapatak naba a

makabinino. ⁴⁰ Naidatar linanegaw para dyirad mahahakay saw. Ki do nakapangrogi daw so koman sya, nagringgor sa a kon da, “Imo a tawo no Dyos, aryayas kadiman do kardirwaya!” As nakey saba a komninan.

⁴¹ Binata ni Eliseo a kāna, “Manghap kamo so arina.” Sinpangan na, pinosek na do kardirwaw, kan binata na a kāna, “Makey dana. Idasar mo dyirad mahahakayaya tan koman sa.” As arabaw nabinino do linanegaw do irahemaw no kardiro.

No Kapakan Siras Asa Gasot a Tawo

⁴² Do matarek a araw, myan asa mahakay a yapo do Baal-salisa a nangyangay do tawowaw no Dyos so dadwa poho a kamemeh a tināpay no sebāda‡ a naporin do manōmaw a naynoy a dāwa no sebāda. Myan paw nangyangay so kararānyi pa saw a irek. Binata ni Eliseo do pachirawatan naw a kāna, “Itoroh mo dyirad mahahakayaya,§ ta kanen da.”

⁴³ Ki inyahes no pachirawatan naw a kāna, “Maypāngo ko a paychakarwahlen nyaya dyirad asaya gasot a mahahakay?”

Ki inithbay ni Eliseo a kāna, “Itoroh mo dyirad mahahakayaya, ta kanen da. Ta nyayaw bata ni ĀPO a kāna, ‘Kanen danchi kan myan panchiw panda da.’” ⁴⁴ Dawa, indasar na do salapen daw. Komninan sa, kan myan paw panda da sigon do chirinaw ni ĀPO.

‡ 4:42 4:42 As no plastar no sebāda, ki akmas paray mana trīgo.

Rot. 1:22 § 4:42 4:42 Siraw mahahakay, ki siraw propīta.

5

No Kapyā ni Naaman do Liproso

¹ Si Naaman a pangōlo dan komander saw no bōyot no āri do Aram,* ki taywara a madaydāyaw, makahwahok, kan maanyib do salapen āmo naw, ta maynamot dya, intoroh ni ĀPO ballīgi do Aram.† Iya, ki matedred a tagagobat, ki aran komwan, myan liproso na.

² Do naypisa, siraw bonggoy saw no mangraot a yapo do Aram, ki minohtot sa a nangraot so tana a Israel. Myan tiniliw da asa balasītang a yapo daw, kan nayparin a nagsirsīrbi do baketaw ni Naaman. ³ Binata no balasītangaw do āmo naw a baket ni Naaman a kāna, “An maboya pakono ni āmo ko a Naaman propitaw a myan do Samarya! Mapapya anchi do liproso naya.”

⁴ Dawa, nangay si Naaman do āryaw, kan inbahey na dya an āngo inbahey naw no balasītangaw a yapo do Israel. ⁵ Ki initbay no āryaw no Aram a kāna, “Na, mangay ka ah. Mangipaw-it ako so tolas dyimo a mangay do āryaw no Israel.”‡ Dawa, nayam si Naaman, as napanaybi so mag-340 a kakīlo a pirak, mag-68 a kakīlo a balitok kan, asa poho a kaparis a laylay a pagsokatan. ⁶ Inyangay na iyaw tolasaw a naipaw-it dya do āri naw no Israel, as nyaw naitolas: “Do dyaya tolas, ki ipakatoneng ko dyimo pachirawatan kwaya a si Naaman tan mapapya mo liproso naya.”

* 5:1 5:1 “Aram” mana “Sirya”. † 5:1 5:1 1 Ār. 22:31-36 ‡ 5:5 5:5 Si Joram iyaw āryaw no Israel. 1 Ār. 3:1

⁷ Do nakabāsa naranaw no āryaw no Israel so tolasaw, pinirit naw kagay naw, kan binata na a kāna, “Samna, Dyos akori a mangdiman kan mangbyay? Āngo ta nanoboy nya tawo dyaken so asa tawo tan papyahen ko liproso naya? Chiban nyo pa an maypāngo kaichichwas nas gondāway a machidiman dyaken!”

⁸ Do nakadngey naw ni Eliseo a iyaw tawowaw no Dyos so nakapirit naw no āri no Israel so kagay naw, inpaipaw-it naw nya minsāhi dya: “Āngo ta pinirit mo kagay mo? Toboyen mo mahakayaya a mangay dyaken tan mapatakan nanchi a myan propīta do Israel.” ⁹ Dawa, nangay si Naaman kontodo kabalyo na kan logan na a pachigobat, as nagsardeng do pantawaw no bahay ni Eliseo. ¹⁰ Ki nanoboy si Eliseo so mangibahey dya a kāna, “Mangay ka maryos so maypapito do Oksong a Jordan, as iyanchiw asyasi mo, ki mapya anchi kan madalosan kanchi.”

¹¹ Ki komnaro si Naaman a nakasoli, kan bata na a kāna, “Pī! Iniktokto ko a syrto a mohtot a mangbayat dyaken, kan maytēnek a manawag so ngaran no ĀPO a Dyos na, as paptoptosen naw kakamay naw do yananayan liproso ko kan papyahen na yaken! ¹² Namna, maganaganay sabawriw oksongaw a Abana kan Parpar do Damasko kan tabo ranom do Israel? Maparin ko sabawri a paryosan kan madalosan ako?” Dawa, nagpoligos a komnaro a makasokasoli.

¹³ Siraw pachirawatanaw ni Naaman, ki nay-pasngen sa dya, kan binata da di āpo da a kon da, “Āpo namen, an inbilin na dyimo no

propītaw mamarin so malidyat, parinen mo abawri? Dyori a mangamangay pa do kaibahey naya sya dyimo a ‘Maryos ka kan madalosan kanchi’?” ¹⁴ Dawa, minusbos si Naaman, kan somnoneb so naypapito akmas inbaheyaw no tawowaw no Dyos dya. Napyan asyasi naw kan nadalosan akmas asyasi danaw no barīto.

¹⁵ Sinpangan na, naybidi si Naaman kan sira tabo rārayay naw do tawowaw no Dyos. Naytēnek si Naaman do salapen naw, kan binata na a kāna, “Changori, chapapatak ko na a abaw Dyos do tābo tanaya malaksid do Dyos no Israel. Rawaten mo pakono sichangoriw rigālwaya a yapo do pachirawatan mwaya.”

¹⁶ Inatbay no propītaw a kāna, “Akmas kasig-orādo no kasibibyay ni ĀPO a pagsirsīrbyan ko, mangrawat akwaba so aran āngo.” Aran ipapīlit ni Naaman di Eliseo, rinawat naba.

¹⁷ Do dāwri, binata ni Naaman a kāna, “An dyi mo a rawaten, palobōsan mo pakono yaken a pachirawatan mo a matorohan so tana a maparin a kargaen dadwa a molo. § Ta yaken a pachirawatan mo, ki polos dananchi a dyi ako na mirwa maysosoh so dāton kan mangisakripīsyoyadirad aran āngo a dyos malaksid di ĀPO.

¹⁸ Ki si ĀPO pakono mangpakawan dyaken a pachirawatan mo do dyaya a parinen konchi. Anchan machangay ako do āmo kwaw a somdep

§ 5:17 5:17 Inbidang ni Naaman a masantwan iyaw tana no Israel, kan in panggep naw a mapatnek so altar do Dyos anchan somabat. Inyahes na di propīta tan abo mangtokto a tinakaw na.

do timplo ni Rimmon* a magdaydāyaw, kan manareng do tachay kwaya, kan machita a magdaydāyaw ako a akma dya, ki pakawanen na pakononchi yaken ĀPO do dyaya parinen konchi.”

¹⁹ Binata ni Eliseo a kāna, “Mayam ka na sitatalna.”

Do dyi paw a nakapakateng ni Naaman, ²⁰ iniktokto ni Gehasi a pachirawatan ni Eliseo a tawo no Dyos a “Namna, tod naya pinayam no āmo kwaw si Naaman a Arameo kan rinawat nabayaw pinanawbi naw a itoroh. Akmas kasigorādo no kasibibyay ni ĀPO, lakatan ko si Naaman kan manghap akonchi so kadwan a yapo dya.”

²¹ Dawa, nakalyalisto si Gehasi a nanglakat si Naaman. Do nakaboyaw sya ni Naaman si Gehasi a makalyalisto a mangay do yanan naw, gominchin si Naaman do loganaw a nangbayat sya. Inyahes na di Gehasi a kāna, “Ariw problīma?”

²² Initbay ni Gehasi a kāna, “Maganay a tābo. Tinoboy naw yaken āmo kwaw a mangibahey dyimo a kāna, ‘Myan saw dadwa babbaro a yapo do bonggoy dan propīta saw iyaw nangay dyaken a yapo do katokotokonan no Epraim. Torohan mo pa sa so tatdo a poho kan apat a kakīlo a pirak kan dadwa kaparis a laylay a pagsokatan.’”

* **5:18** 5:18 No timplo no Rimmon, ki myan do syodad a Damasko a sintro no Siria. No dyos daw, ki mayngaran so Hadad, kan iya, ki dyos no bagyo. Sak. 12:11

²³ Binata ni Naaman a kāna, “O sigi, apen mo a dobliw karwaya no pirak.” As inpapilit na pa di Gehasi a rawaten na, kan pinosek naw pirakaw do dadwaw a bayon a nairāman dadwaw a kaparis no laylay. Intoroh na dyirad dadwaw a pachirawatan na, kan rinara da do panmanaw ni Gehasi. ²⁴ Do nakapakarapit danaw ni Gehasi do paytokonanaw a pagyanaan ni Eliseo, inhap naw dadwaw a bayon a yapo dyirad pachirawatan saw ni Naaman, kan kinapya na sa do bahayaw. Pinayam na saw mahahakayaw, kan komnaro dana sa.

²⁵ Naybidi si Gehasi do bahayaw kan naytēnek do salapenaw no āmo naw a si Eliseo, inyahes ni Eliseo a kāna, “Dino nakayapwan mom Gehasi?”

Initbay ni Gehasi a kāna, “Abaw nangayan pachirawatan mwaya.”

²⁶ Ki binata ni Eliseo di Gehasi a kāna, “Myan abawriw ispirito ko dyimo do nakagchinaw no mahakayaw do logan naw a nangbayat dyimo? Namna, changori aba met ōras a kapangrawat so kwarta mana kapangrawat so laylay mana kaolibwan, kaobāsan, arban a karniro kan kalding, bāka, mana adīpen a mahahakay kan mababakes? ²⁷ Dawa, iyaw liproso naw ni Naaman, ki komoyapet dyimo kan iyaw kapotōtan mo a abos pandan.” Sinpangan na, komnaro si Gehasi a yapo do salapenaw ni Eliseo, kan nagliproso si Gehasi, kan nanyidak a akmay yīlo.

6

No Katapaw no Oho no Wasay

¹ Binata da no bonggoy daw no propīta di Eliseo a kon da, “Chiban mo pa, iyayaw yananaya pachibayatan* namen dyimo, ki taywarayas kadēkey para dyaten. ² Mangay ta do payahosongan no Oksong a Jordan, ta dawriw panghapan katakatayisa dyaten so toroso, kan mapatnek ta so asa yanan daw para dyaten a paybabayatan ta.”

Binata na a kāna, “Na, mangay kamo ah.”

³ Sinpangan na, binata no asaw dyira a kāna, “Chasoyot namen an machangay ka dyamen a pachirawatan mo.”

Initbay ni Eliseo a kāna, “On, machangay ako.”

⁴ Dawa, nachangay dyira. As do nakapakarapit daw do masngenaw do Oksong a Jordan, nanongeh sa so kayokayo. ⁵ As no asaw dyira propīta a madama a manongeh so kayowaw, nakso ohwaw no wasay a nasday do oksongaw. Inngēngey na a kāna, “Ayya, mo āpo ko! Binohodaw a wasay nawri!”

⁶ Inyahes no tawowaw no Dyos a kāna, “Dino nakasdayan na?” Do nakaipaboyaw sya no propītaw an dino nakasdayan na, namatpat si Eliseo so kayo, kan pinagsid na do nakasdayanaw no ohwaw no wasay, kan tominpaw. ⁷ Binata na a kāna, “awnen mo na.” Dawa, tinodah no propītaw kan inawon na.

No Kawtap ni Eliseo Siras Nagbolsekaw a Arameo

* **6:1** 6:1 “Pachibayatan” mana “pagyanan”.

⁸ Do naypisa, nakapachigobat no āryaw no Aram do Israel. Do nakatayoka no nakapachioman na dyirad opisyalis naw, binata na a kāna, “Magkampo akonchi do dawri a logar a nabata ta.”

⁹ Ki inpaw-it ni Eliseo a tawo no Dyos iyaw ballāag di āri no Israel: “Magannad ka do kahabas mo do dawrya logar, ta mosok sa daw Arameo saw.” ¹⁰ Dawa, inyangay no āryaw no Israel a inpachideb logaraw a binata no tawowaw no Dyos. Pinaybibidi ni Eliseo a inballāag do āryaw, tan komwan myan annad na do matatarek saya logar.

¹¹ Nyayaw taywara chinariribok no āryaw no Aram. Pinatawag na saw opisyalis naw, kan inyahas na dyira a kāna, “Sino dyinyo manglipot a machirārayay a somidong do āryaw no Israel?”

¹² Binata no asaw dyirad opisyalis na a kāna, “Aba dyamen, mo āpo ko a āri. Si Eliseo a propīta do Israel mangibahey do āryaw no Israel a aran siraw chirin a batahen mo do kwarto a pakaychehan mo.”

¹³ Inbilin no āryaw a kāna, “Mangay kamo kan chichwasen nyo an dino yanan na tan manoboy ako siras mangtiliw sya.” Do dāwri, naybidiw dāmag a: “Myan si Eliseo do Dotan.”†

¹⁴ Sinpangan na, nanoboy siras nakakabalyo kan loglogan saw a pachigobat, kan rakoh a bōyot do dawri a yanan. Nangay sa do kamahep kan dinibon daw idyaw.

† **6:13** 6:13 No idi a Dotan, ki malābit a asa poho kan apat a kilometro do ammyānan no Samarya.

¹⁵ Do kamabekasan naw, nasāpa a naybangon pachirawatanaw no tawowaw no Dyos, kan minohbot. Naboya na saw bōyot saw a nakakabalyo kan loglogan saw a pachigobat a nangdibon do idyaw. Somindep kan inyahes na di Eliseo a kāna, “Mo āpo ko, āngo paro parinen ta?”

¹⁶ Initbay ni Eliseo a kāna, “Mamo kaba, ta siraw myan saya dyaten, ki ārwaro sa kan siraw myan saya dyira.”

¹⁷ Do dāwri, naydasal si Eliseo a kāna, “Mo ĀPO, iwangan mo pa saw mata no pachirawatan kwaya tan maboya na.” Sinpangan na, iniwangan ĀPO mata na saw, kan naboya na saw paytoytokonan saw a nakapno so kabalyo sa kontodo loglogan a pachigobat a somdesdeb a dya marōnot‡ a naypadibon di Eliseo.

¹⁸ As do nakawsok daw no bōyot no Arameo a naypasngen di Eliseo, naydasal di ĀPO a kāna, “Pagbolseken mo pa saw nyaya a tawotwo.” Dawa, pinagbolsek sa ni ĀPO akmas indasalaw ni Eliseo.

¹⁹ Inbahey ni Eliseo dyira a kāna, “Iyabaw nyayaw rarahan, kan iyabaw nyayaw syodad. Monot kamo dyaken, kan yangay konchi inyo do mahakayaya a chichichwasen nyo.” Do dāwri, inyangay na sa do Samarya.

²⁰ Do nakasdep daranaw do syodadaw, binata ni Eliseo a kāna, “ĀPO, iwangan mo pa saw mata da no nyaya mahahakay tan makaboya sa.” Do dāwri, iniwangan na saw mata da, kan nakaboya sa a myan sa do irahemaw no Samarya.

‡ 6:17 6:17 2 Ār. 2:11

²¹ Do nakaboyaw no āryaw no Israel sira, inyahes na di Eliseo a kāna, “Āmang ko, dimanen ko sawri? Dimanen ko sawri?”

²² Initbay na a kāna, “Dimanen mo saba. Dimanen mo sawriw natiliw mo do bōkod mo a ispāda mana bai? Idasaran mo sa so mākan kan ranom da tan koman kan minom sa, as kapayam mo na dyira a maybidi do āmo daw.”

²³ Dawa, inpaisagāna no āryaw rakoh a pasken para dyira. Do nakatayoka daw a komninan kan mininom, pinayam na sa, as naybidi sa do āmo daw. Dawa, siraw bōyot naw no Aram, ki insardeng daw nangraot so tana a Israel.

No Kapaychapteng do Nakalakob no Samarya

²⁴ Homnabas chimpo, ki chinpeh ni Ben-hadad a āri no Aram iyaw intīro a bōyot na, kan nagmarcha sa kan linakob daw Samarya. ²⁵ Nyaw naynamotan na a myan rakoh a kapaychapteng do irahemaw no syodad. As maynamot do kahay da a nalakob, iyaw asa kaoho no asa asno, ki nalāko so wawaho a poho a pidāso a pirak. No asa kabāso no tachi no boyit,§ ki nalāko so dadīma a pidāso a pirak.

²⁶ Do nakapaypahabas naw no āryaw no Israel do ayamanaw do ahadaw no syodadaw, myan mabakes a nangngēngey a kāna, “Sidongan mo pa yaken mo āpo ko a āri!”

²⁷ Initbay no āryaw a kāna, “An dyi naymo a sidongan ĀPO, sino ako paro a pakahapan mo so kasidong? Aryoriw kanen ko yapo do pangirkan

§ 6:25 6:25 Do kataywara no kapteng, kinan tawotawo aran tachi dan animal kan tawo.

mana palek a yapo do pamitosan so ōbas?” ²⁸ As kan inyahes na do mabakesaw a kāna, “Āngo pakariribokan mo?”

Initbay no mabakesaw a kāna, “Do asa paw a karaw, no nyaya mabakes dya, ki binata na dyaken a ‘Itoroh mo anak mwaya mahakay tan kanen ta sicharaw, kan anchan delak patādyen taw anak kwaw a mahakay a kanen.’ ²⁹ Dawa, linaneg namen anak kwaw a mahakay kan kinan namen. Do somaronwaw a araw, binata ko do mabakesaya a kon ko, ‘Itoroh mo anak mwaya mahakay tan iya danaw kanen ta.’ Ki intayo no mabakesaya.”

³⁰ Do nakadngeyaw no āryaya so chirinaw no mabakesaya, pinirit naw kagay naw. As do nakayan naw a nayam do ayamanaw do ahadaw, naboya dan tawotawo saw a myan a nakalaylay so makersang a pinakatayrahem na do inawan na. ³¹ Binata no āryaw a kāna, “Dosāen pakono yaken no Dyos so taywara an iyaw oho naya ni Eliseo a pōtot ni Sapat, ki myan pa do pakoh na saya sichangori a araw!”

³² Ki do dāwri, myan a maydisna si Eliseo do bahay na, kan myan sa maychadisdisna do yananaw panglakayen saw. Nanoboy āryaw so nanma dana a mahakay. Ki sakbay a nawara, binata ni Eliseo dyirad panglakayen saw a kāna, “Īto tinoboyaw no mangdimdimanaw a mangay a mamotoh so oho kwaya. Na, anchan makarapit natoboyaw, paneben nyo anebaw, kan pagpeten nyo tan dya makasdep. Madngey nyonchiw kadagpas ni āmo na do dyichodan naw?”

³³ Do kadamaw ni Eliseo a machisarsarīta dyirad panglakayen saw, minosok a nangay dyaw no āryaw.* Binata no āryaw dya a kāna, “Nyaya riribok, ki yapo di ĀPO. Āngo ta tongtongen ko paw mangnanaya di ĀPO?”

7

¹ Initbay ni Eliseo do āryaw no Israel a kāna, “Adngeyen mo paw chirin naya ni ĀPO. Nyayaw bata ni ĀPO: Do komwan a ōras anchan delak, iyaw dadima a kakīlo no kagaganayan a trīgo mana asa poho a kakīlo no sebāda, ki malāko sanchi so asa kapidāso a pirak do rowanganaw no Samarya.”

² Iyaw opisyalaw a pachinarngan no āryaw, ki binata na do tawowaw no Dyos a kāna, “Aran iniwangan ni ĀPO bintan saya do kahanyihanyitan, maparinoriw komwan? Pī!”

Initbay ni Eliseo a kāna, “Maboya monchi do bōkod mo saya a mata, ki kanen mo abanchi polos!”

No Kakaro Dan Bōyot dan Arameo

³ Do dāwri, myan apat a mahahakay a nagliproso a myan do asdepanaw do rowanganaw no syodad. Binata da do katakatayisa dyira a kon da, “Āngo ta nāw ta dya mandan madiman ta? ⁴ An batahen ta a somdep ta do syodadaya, myanayaw kapaychapteng daw, kan madiman tanchi. An nāw ta dya, alit na madiman tanchi. Dawa, may ta na do kampo

* **6:33** 6:33 Do Hebreo a chirin, ki “minosok a nangay dya no natoboyaw”.

daw no Arameo kan iparawat ta dyira iyaw byay ta. An chāsi danchi yaten, mabyay ta panchi. Ki an dimanen danchi yaten, na āngo pa! Madiman ta nanchi ah.”

⁵ Do kapaysarisaryaw, naychakatkat sa, kan nangay sa do kampo daw no Arameo saw. Do nakapakarapit daw do payis naw no kampwaw, abaw aran asa tawo daw. ⁶ Ta si ĀPO, ki pinadngeyan na saw Arameowaw so kalebkeb no loglogan a pachigobat, kabalyo sa kan rakoh a bōyot. Do dāwri, binata da do katakatayisa dyira a kon da, “Chiban nyo, iyayaw āri naya no Israel, ki tinangdanan na saw ar-āri dan Heteo kan Egipto tan daropen da yaten bōyot da saw!”

⁷ Dawa, naychakatkat saw Arameowaw kan naychapaypayyayo sa do kapaysarisaryaw, as kinarwan da saw tolda da saw, kabkabalyo kan asno da saw. Nainonolay daw kampo daw do nakapaychapaypayyayo da tan isalākan daw byay da.

⁸ Do nakapakarapit daw no apataw a mahahakay a nagliproso do payisaw no kampwaw, somindep sa do asaw dyirad tolda daw no Arameo. Komninan sa kan mininom sa, kan nanghap sa so pirak, balitok, kan laylay sa, as nangay da sa intayo. Naybidi saw mahahakayaw kan somindep dana sa do asaw a tolda. Nanghap dana sa siras warawara saw a myan daw, kan intayo da pa.

⁹ Sinpangan na, binata da do katakatayisa dyira a kon da, “Kosto abayaw pariparinen taya. Iyaw nyaya araw, ki araw a kayan no maganay a dāmag, kan inbahey tabaya. An mangnanaya ta

pa mandan maysesēdang, adasen nanchi yaten kadōsa. Ngay, may ta na ipadāmag nyaya dyirad myanaw do palasyo no āri.”

¹⁰ Dawa, nangay sa kan tinawagan da saw mangiwaywangaw so rowangan no syodad, kan inbahey da dyira a kon da, “Nangay kamyaw do kampo daw no Arameo, kan abaw aran asa tawo daw. Abaw arimekmek no aran asa a tawo daw. Siraw lang naigalot saw a kabalyo kan asno myan daw, kan siraw toldaw a nakarwan a iyas kayiyan.” ¹¹ Inngengey daw nyaya dāmag no mangiwaywang saw so rowangan, kan naipadāmag daw nya dyira myanaw do irahemaw no palasyo.

¹² Naybangon si āri do kamahep, kan binata na dyirad opisyalis naw a kāna, “Ibahey ko dyinyo an āngo pinarin daya no Arameo saya dyaten. Chapatak da a maychapteng ta na. Dawa, kinarwan daw kampwaw, kan tomnayo sa do bengkag saw a mangiktokto sya a kon da ‘Anchan mohtot sa do syodadaw, tiliwen ta sanchi a sibibyay kan somdep ta nanchi do syodadaw.’”

¹³ Initbay no asaw dyirad opisyals naw a kāna, “Palobōsan mo saw kadwanaya mahahakay a manghap so dadima a kabalyo a nabidin pa do syodadaya. No kayayan da, ki akmas tabo Israelita a nabidin dya. On, akma sa siras nya tabo a Israelita a īto dana dyiraw kadiman da. Dawa, toboyen ta sa, ta yangay da chiban an āngo naparin.”

¹⁴ Dawa, myan saw napidi a mahahakay a somnakay do dadwa a logan a pachigobat a ginoyod

dan kabalyo, kan tinoboy sa no āryaw a mangononot so takatakad dan bōyotaw no Arameo. Binilin na saw nagsakayaw a kāna, “Yangay nyo a chiban an āngo naparin.” ¹⁵ Inonotan da saw Arameowaw manda do Oksong a Jordan. No intīrwaw a rarahan a nangononotan da sira, ki akmay basōra a naychawpitan laylay kan warawara da no Arameo saw a inpoha da do nakapagal-alisto da a naglibas. Maynamot ta komwan, naybidi saw natoboyaw, kan inpadāmag da do āryaw. ¹⁶ Sinpangan na, minohtot saw tawotawowaw no Samarya, kan sinamsam daw kampo daw no Arameo saw. Dawa, iyaw dadimaw a kakīlo no kagaganayan a trīgo kan asa poho a kakīlo no sebāda, ki nalāko a akmas inbaheyaw ni ĀPO.

¹⁷ Ki dinotokan āryaw opisyalaw a pachinarnagan na a iyaw makatoneng do rowanganaw no syodad. Ki do nakapaysinpapasoysoy daw no tawotawo a minohtot do rowanganaw, nalbaw no opisyalaw a nalasalasagan dan tawotawo saw, kan nadiman a akmas binataw ni Eliseo a tawo no Dyos do nakawsokaw no āryaw do bahay na. ¹⁸ Naparin akmas binata naw no tawowaw no Dyos do āryaw a kāna, “Do komwan a ōras anchan delak, iyaw dadima a kakīlo no kagaganayan a trīgo mana asa poho a kakīlo no sebāda, ki malāko sanchi so asa kapidāso a pirak do rowanganaw no Samarya.”

¹⁹ Do dāwri pa, inyatbay no opisyalaw do tawowaw no Dyos a kāna, “Aran inwangan ni ĀPO bintan saya do kahanyihanyitan, mapari-noriw komwan? Pi!” Ki inibay no tawowaw no

Dyos a kāna, “Maboya monchi do bōkod mo saya a mata, ki makan mo pabanchi a polos!” ²⁰ As nawriw iksakto a namarin dya, ta linasalasagan dan tawotawo do rowanganaw, kan nadiman.

8

No Kaipabidi no Tanaw no Sonammita

¹ Do nakarahan, binata ni Eliseo do mabakesaw a Sonammita a pinagōngar na so anak a mahakay* a kāna, “Komaro ka dya magrāman pamilya mo. As do aran dino a pakachichwasan nyo so pachipagyanan nyo, ki omyan kamo daw so dēkey a chimpo, ta inkeddeng ni ĀPO a myan kapaychapteng do dyaya tana a mandanchan papito a katawen.” ² Insigīda pinarin no mabakesaw binataw no tawowaw no Dyos. Iyaw mabakesaw magrāman pamilya na, ki komnaro sa kan minyan sa do tana daw no Pilisteo so papito a katawen.

³ Do nakatayoka naw no papito a katawen, naybidiw mabakesaw a yapo do tana daw no Pilisteo saw, kan nangay do āryaw a nachikakaāsi a mapaybidi dyaw bahay naw kan tana naw. ⁴ Do dāwri, myan a machisarsaritaw āryaw di Gehasi a pachirawatan no tawowaw no Dyos, kan binata ni āri a kāna, “Ibahey mo pa dyaken tabo saw makaskasdāaw saw a pinarin ni Eliseo.” ⁵ Do kadama paw ni Gehasi a mangibahey do āryaw an maypāngo nakapagōngar ni Eliseo so byay no nadiman, iyaw mabakesaw a pinagōngar ni Eliseo so anak

* 8:1 8:1 2 Ār. 4:8-37

a mahakay, ki nangay a nachikakaāsi do āryaw para do bahay naw kan tana naw.

Binata ni Gehasi a kāna, “Iyayaw nyayaw mabakesaw mo āpo ko a āri, kan iyayaw nyaw anak naw a mahakay a pinaōngar ni Eliseo.”⁶ Inyahes no āryaw do mabakesaw maynamot do dawri, kan inbahey no mabakesaw do āryaw a oyod a naparin.

Do dāwri, dinotokan no āryaw asaw a opisyal a mangasikāso so kāsawaw no mabakesaw, kan binata na dya a kāna, “Pabidyen mo tabo a dyira no mabakesaya magrāman tabo ganansya a nahap do tana naw yapo do nakakaro naw manda sichangori.”

No Kaipadiman ni Hasael si Ben-hadad

⁷ Nangay si Eliseo do Damasko. Si Ben-hadad a āri do Aram, ki maganyit. Do nakaipadāmag daw sya do āryaw a nangay daw tawowaw no Dyos,⁸ binata no āryaw di Hasael a asa opisyal na a kāna, “Mangyangay ka so sāgot kan mangay mo a bayaten tawowaw no Dyos. Ipaiyahes mo dya di ĀPO a kon mo, ‘Mapyan ako pawri do dyaya ganyit ko?’”

⁹ Nangay si Hasael a nachibayat di Eliseo, kan kinargaan na saw apataw a poho a kamilyo so sāgot saw a kagaganayan a warawara a yapo do Damasko. Nangay kan naytēnek do salapen naw, kan binata na a kāna, “Iyaw anak mwaw a si Ben-hadad a āri no Aram, ki tinoboy na yaken a manahes dyimo a ipaiyahes na di ĀPO a, ‘Mapyan ako pawri do dyaya ganyit ko?’”

¹⁰ Initbay dya ni Eliseo a kāna, “Yangay mo a ibahey do āryaw a kon mo, ‘Masigorādo a mapyan kanchi.’ Ki aran komwan, inpaltiing ni ĀPO dyaken a madiman anchi.” ¹¹ Nāw na minolagātan si Hasael a mandad nakasnek dana ni Hasael. Sinpangan na, tomnanyis tawowaw no Dyos.

¹² Inyahes ni Hasael a kāna, “Āngo ta tomanyis āpo ko?”

Initbay na a kāna, “Maynamot ta chapatak ko saw marahet a parinen monchi dyirad tawotawo no Israel. Sosohan monchiw kōta da sa. Dimanen mo sanchiw magtotobo da sa a mahahakay do ispāda. Pagsiden mo sanchiw tagibi da sa do tana, kan piriten monchi a iwangān bodek dan mabōgi saw a mababakes.”

¹³ Binata ni Hasael a kāna, “Maypāngo a yaken a pachirawatan mo a akmaw chito lang, ki mamarin so komwan so karakoh a kabileg?”

Inatbay ni Eliseo a kāna, “Inpaboya dana dyaken ni ĀPO a mayparin kanchi a āri no Aram.”

¹⁴ Sinpangan na, kinarwan ni Hasael si Eliseo, kan naybidi dana do āpo naw. Do nakapanahes naw ni Ben-hadad, “Āngo binata ni Eliseo dyimo?”

Inatbay ni Hasael a kāna, “Inbahey naw dyaken a syrto a mapyan ka.” ¹⁵ Ki do somaronwaw a araw, nanghap so matokpoh a ayob, as nakapakneb na sya do ranom, kan pinangtaklab na do rōpa naw no āryaw a mandan nadiman. Do dāwri, si Hasael danaw nachitādi a āri.

Si Jehoram a Āri no Joda

¹⁶ Do chadadima naw a katawen no kapagāri ni Joram a pōtot ni Ahab do Israel, ki inrogi ni Jehoram a pōtot ni Jehosapat kapagāri na do Joda. ¹⁷ Do dāwri, nagtawen si Jehoram so tatdo a poho kan dadwa, kan nagāri so wawaho a katawen do Jerosalem. ¹⁸ Inonotan naw dadakay dan ar-āri saw no Israel a akmas pinarin pamilya ni Ahab, ta kinabahay naw balāsang naw ni Ahab. Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO. ¹⁹ Aran komwan, maynamot di Dabid a pachirawatan na, rinārayaw aba ni ĀPO Joda, ta inkari na a nāw na myan akmay paysohwan para di Dabid kan siraw kapototan na abos pandan.†

²⁰ Do kachimpo ni Jehoram, nagribīldiw nasyon a Edom so maikontra do Joda, kan napatnek so bōkod na a āri.‡ ²¹ Dawa, nangay si Jehoram do Sair magrāman tabo loglogan na sa a pachigobat. Do nakadibon daw sya no Edomita iya kan siraw komanderaw no loglogan na sa, rinaot na sa do kamahep kan nakapaglibas. Ki no bōyot no āri do Joda, ki nayyayo sa do bahabahay da. ²² Mandas changori, nagribīldiw Edom so maikontra do Joda. Aran iyaw no Libna, ki nagribīldi do dāwri pa a chimpo.

²³ Siraw kadwan saw a naporiparin do nakapagāri ni Jehoram, kan tabo a pinaripinarin na, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Joda? ²⁴ As nachipaynahah si Jehoram dyirad aāmang na saw, kan naitābon

† **8:19** 8:19 2 Sam. 7:16, 29; 1 Ār. 11:36 ‡ **8:20** 8:20 Do nakapagāri ni Jehosapat, inpaitoray no Joda Edom. 2 Āri. 3:8-9

do syodad ni Dabid. As si Ahasyas a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

Si Ahasyas a Āri no Joda

²⁵ Do chaasa poho naw kan dadwa a katawen no kapagāri ni Joram a pōtot ni Ahab a āri no Israel, si Ahasyas a pōtot ni Jehoram a āri do Joda, ki nangrogi a nagāri. ²⁶ Nagtawen si Ahasyas so dadwa poho kan dadwa do nakapagāri na, kan nagāri do Jerosalem so asa katawen. No ngaran ni ānang na, ki si Atalya a apoko a mabakes ni simna Omri a āri no Israel. ²⁷ Inonotan naw dadakay no pamilya ni Ahab. Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO a akmas pinarin no pamilya ni Ahab, ta naikāmang do kapachikabahay na do pamilya ni Ahab.

²⁸ Nachangay si Ahasyas di Joram a pōtot ni Ahab a machigobat di Hasael a āri no Aram do Ramot-gilead. Dawriw, nangbigaran da no Arameowaw si Joram. ²⁹ Dawa, naybidi si Āri Joram do Jesreel tan mapapyaw bigar naw a yapo dyirad Arameo saw do Ramot do kapachigobat naw di Hasael a āri no Aram.

Sinpangan na, si Ahasyas a pōtot ni Jehoram a āri no Joda, ki minosok do Jesreel a mangpasyar di Joram a pōtot ni Ahab, ta nabigaran.

9

No Kapatnek ni Jeho a Āri no Israel

¹ Do dāwri, nanawag si propīta Eliseo so asa dyirad bonggoy daw no propīta, kan binata na dya a kāna, “Ibarikis mo kagay mwaya, iyonot mo nya praskita no lana, kan mangay

ka do Ramot-gilead. ² Anchan myan ka daw, chichwasen monchi si Jeho a pōtot ni Jehosapat a pōtot ni Nimsi. Mangay ka dya, ahapen mo a ikaro dyirad rārayay na saw, kan isdep mo do makatayrahemaw a kwarto. ³ Do dāwri, pah-toten mo praskitaw no lana, as kapado mo sya do oho naw, kan ibahey mo a kon mo, ‘Nyayaw bata ni ĀPO: Do nya kapado ko dyimo so lana, patneken koymo a āri do Israel.’ Tayokaw nya, iwangan mo pantawaw, as kapayyayo mo. Maybabalay kaba!”

⁴ Dawa, iyaw barwaw a propīta, nangay do Ramot-gilead. ⁵ Do nakawara naw, naboya na saw opisyalisaw no bōyot a naychadisdisna a naychipeh. Binata no barwaw a kāna, “Ariw minsāhi ko dyimo mo komander.”

Inyahes ni Jeho a kāna, “Na, sino dyamen?”

Inatbay na a kāna, “Para dyimo mo komander.”

⁶ Sinpangan na, naytēnek si Jeho, kan somindep sa dadwa do bahayaw. Do dāwri, pinadwan no propītaw oho naw ni Jeho so lana, kan inbahey na dya a kāna, “Nyayaw bata ni ĀPO a Dyos no Israel: Do nya kapado ko dyimo so lana, ki patneken koymo a āri dyirad tawotawo a Israel a dyira ni ĀPO. ⁷ Imonchiw mangdiman so pamilya ni Ahab a āmo mo, tan bahsen ko si Jesebel do nakapawyog na so raya dan pachirawatan ko a propīta kan raya dan tabo kadwan a pachirawatan ko a ĀPO. ⁸ Tābo no pamilya ni Ahab, ki mabonchi. Opasen ko sanchi a dimanen kāda mahakay a yapo di Ahab a myan do Israel aran adīpen mana siwayawaya.

⁹ Payparinen konchiw pamilya ni Ahab a akmas pamilya ni Jeroboam a pōtot ni Nebat, kan akmas pamilyaw ni Baasa a pōtot ni Ahiha.
¹⁰ As maynamot di Jesebel, iya kanen danchi no chito do sākop no Jesreel,* kan abanchiw aran asa a mangitabon sya!” Katayokaw no nya, iniwangan no barwaw a propītaw pantawaw, as nakapayyayo na.

¹¹ Do nakahbot naw ni Jeho a mangay dyirad rārayay naw a opisyalis, asa dyiraw nanahes dya a kāna, “Abaw problima? Āngo ta nangay dyimo tawowaya magattit?”

Initbay ni Jeho a kāna, “Chapatak nyo naw nya tawo kan no gagāngay a ibahebahey na.”

¹² Ki binata dan rārayay naw a kon da, “Namna, taywaran nawri? Ibahey mo oyod.”

Binata ni Jeho a kāna, “Iyaw nyayaw inbahey na dyaken: Nyayaw bata ni ĀPO: Do nya kapado ko dyimo so lana, patneken koymo a āri do Israel.”

¹³ Do dāwri, nakalyalisto sa nanghap so kagay da saw, kan binolay da sa do lasagan naw do pāngal saw. Inalopan daw trompītaw, kan inngēngay da a kon da, “Si Jeho danaw āri!”

*No Kapangdiman ni Jeho si Joram kan Ahasyas
 (2 Kron. 22:7-9)*

¹⁴ Sinpangan na, nagpangta si Jeho a pōtot ni Jehosapat a pōtot ni Nimsi so maikontra di Āri Joram. (Do dāwri, si Āri Joram kan tābo bōyot no Israel, ki magbanbantay sa so Ramot-gilead do kapagraot ni Hasael a āri no

* **9:10** 9:10 1 Ār. 21:19-24

Aram. ¹⁵ Ki si Āri Joram, naybidi do Jesreel tan mapapya so bigar na saw a yapo dyirad Arameo saw do kapachigobat di Hasael a āri no Aram.)† Binata ni Jeho dyirad minonotaw dya a kāna, “An oyod a chakey nyo yaken a mayparin a āri, palobōsan nyo abaw aran sino a maglibas a yapo do syodadaya kan mangay a mangipadāmag do Jesreel.” ¹⁶ Sinpangan na, somnakay si Jeho do logan naw a pachigobat, kan nangay do Jesreel, ta ari daw a maynaynahah si Joram. As si Ahasyas a āri no Joda, ki minosok daw a mangpasyar si Joram.

¹⁷ Do nakaboyaw sya no taga-wanawanaw a mayteytēnek do pagwanawanaw do Jesreel siras bōyot naw ni Jeho a maypaypasngen, intawag na a kāna, “Tori sayaw maboya ko a bōyot a maypaypasngen.”

Inbilin ni Joram a kāna, “Manoboy ka so komakabalyo a machibayat dyira, kan ipaiyahes mo a ‘Mangay kamori a mangyangay so talna?’”

¹⁸ Nangay komakabalyowaw a nachibayat di Jeho, kan binata na a kāna, “Nyayaw bata ni āri: ‘Mangay kamori a mangyangay so talna?’”

Initbay ni Jeho a kāna, “Āngo bibyang mo do talna? Mangay ka do dichodan kwaya.”

Sinpangan na, inpadāmag no taga-wanawanaw a kāna, “Nakarapitayaw natoboyaw dyira, ki maybidi pabaya.”

¹⁹ Dawa, nanoboy danaw āryaw so somnarono a komakabalyo. Do nakapakarapit naw dyira,

† 9:15 9:15 2 Ār. 8:28-29

binata na a kāna, “Nyayaw bata ni āri: ‘Mangay kamori a mangyangay so talna?’”

Initbay ni Jeho a kāna, “Āngo bibyang mo do talna? Mangay ka do dichodan kwaya.”

²⁰ Inpadāmag danan no taga-wanawanaw a kāna, “Nakarapit danaya dyira as aran iyaya, ki maybidi pabaya. Iyayaw mangidaōlo siras logan a pachigobat, ki akmaya si Jeho a pōtot ni Nimsi, ta no kaimaniho nas logan saya, ki akmayay magat-attit.”

²¹ Inbilin ni Joram a kāna, “Isagāna nyo logan kwaw a pachigobat.” Do nakaisagāna naranaw, nagsakay si Joram a āri no Israel kan Ahasyas a āri no Joda do bōkod da a logan a nangay a nachibayat di Jeho. Nabayat da do tanaw a do nakarahan, ki dyira ni Nabot a Jesreelita.‡ ²² Do nakaboyaw ni Joram si Jeho, inyahes na a kāna, “Nangay kawri mo Jeho a mangyangay so talna?”

Inatbay ni Jeho a kāna, “Maypāngo a myan talna an nāw dan tabo kapagdāyaw dyirad didyosen kan kapanolib a tongtongen ni ānang mo a si Jesebel?”

²³ Nayweswes si Joram a nayyayo, as ingēngey na di Ahasyas a kāna, “Kapanglipot nyaya mo Ahasyas!”

²⁴ Do dāwri, pinalang ni Jeho do tābo kayit na a inpalka iyaw dāwaw no bai na. Naipana na do payawanaw no pakoh na saw ni Joram. Iyaw dāwaw no bai, ki nayhawos do pōso naw, kan nalba do logan naw a pachigobat. ²⁵ Binata ni Jeho di Bidkar a opisyal na a kāna, “Gagnaten

‡ 9:21 9:21 1 Ār. 21

mo kan ipoha mo do tanaw a dyira ni simna Nabot a Jesreelita. Nakmen mo an maypāngo a imo kan yaken, ki nachisakay ta do loganaw a pachigobat do dichodan ni Ahab a āmang na do nakaibaheyaw sya ni ĀPO so nyaya padto maynamot dya a kāna, ²⁶ ‘Kakoyab, naboya ko raya naw ni Nabot, kan raya daw no pōtot na saw a mahahakay. Syirtwen ko a ipabāyad konchi dyimo do dyaya a tana,’ binata ni ĀPO. Dawa sichangori, gagnaten mo iya kan ipoha mo do dawri a tana sigon do chirin ni ĀPO.”

²⁷ Do nakaboyaw sya ni Ahasyas a āri no Joda so naporinaw, nayyayo do rarahan naw a komwan do Bet-haggan. Linakatan Jeho iya, as inngēngey na a kāna, “Aran iya, ki dimanen nyo!” Binai da do logan naw a pachigobat do rarahanaw a somonget do Gor a masngen do Ibleam, ki nakalibas a kominwan do Megiddo kan nadiman daw. ²⁸ Inhap da no pachirawatan na saw bangkayaw a inlogan da a pinaybidi do Jerosalem. Dawriw nakaitabōnan na do aschipaw a tanem dan aāmang na do syodad ni Dabid. ²⁹ (Do chaasa poho naw kan asa a katawen no kapagāri ni Joram a pōtot ni Ahab, si Ahasyas, ki nayparin a āri no Joda.)

No Kadiman ni Jesebel

³⁰ Sinpangan na, nakarapit si Jeho do Jesreel. Do nakadāmagaw ni Jesebel so naporinaw, kinoloran naw chichiray naw, inornos naw boboh naw, kan naytatamdag do bintanaw. ³¹ Do nakasdep naw ni Jeho do rowanganaw, binata ni Jesebel a kāna, “Mangay kawri a mangyangay so

talna, mo Simri,§ imo a mangdimdiman so āmo mo?”

³² Tinangay ni Jeho do bintanaw kan ingēngey na a kāna, “Sino machirayay dyaken? Sino kamo?” Do dāwri, dadwa mana tatdo a yonoko, nanglawong sya. ³³ Binata ni Jeho a kāna, “Pagsiden nyo si Jesebel!” Dawa, pinagsid da, kan naiparparsyak kadwanaw a raya na do dyindyinaw kan dyirad kabalyowaw, as pinalasalasag ni Jeho bangkay naw do logan naw a pachigobat.

³⁴ Sinpangan na, somindep si Jeho do palasyo a komninan kan mininom. Katayoka na, binata na a kāna, “Hapen nyo paw nya nailonod a mabakes, kan itābon nyo. Ta iya, ki pōtot a mabakes no āri.” ³⁵ Ki do nakaiyangay daw sya a mangitābon, abaw nachichwasan da an dya bangabanga naw, kokod naw kan kakamay na saw. ³⁶ Naybidi sa kan inbahey da di Jeho, as binata na a kāna, “Nyayaw chirin ni ĀPO a inchirin na do pachirawatan na a si Elyas a Tisbita a kāna, ‘Do tana a Jesreel, kanen danchi no chito asyasi ni Jesebel. ³⁷ Iyaw nabidin a bangkay ni Jesebel, ki akma anchiw tachi a maiwarsi do sākop no Jesreel, tan abonchiw aran asa a mangibahey sya a “Iyaw nya si Jesebel!” ’”

10

No Kaipadiman Dan Kapotōtan ni Ahab

§ 9:31 9:31 Pinayangay ni Jesebel si Jeho di Simri a diniman na si Āri Ela do nakarahan. 1 Ār. 16:9-20

¹ Do dāwri, myan saw papito a poho a potōt* ni Ahab do Samarya. Dawa, naytolas si Jeho siras tolas, kan inpaw-it na sa do Samarya dyirad opisyalis saw no Jesreel, dyirad panglakayen saw, kan dyirad manyidechideb saw siras pōtot naw ni Ahab. Nyaw intolas na: ² “Myan sa dyinyo pōtot no āmo nyowaya, kan myan sa dyinyo loglogan a pachigobat kan kabkabalyo, naahadan a syodad a akmay kōta kan ar-armas. Apāman a makarapit nya tolas ko dyinyo, ³ mamidi kamo so kagaganayanaw kan katataywaran so kaikari a yapo dyira, kan padisnahan nyo do trono naw ni āmang na, as kan machigobat kamo a mangisakit so pamilya ni āmo nyo.”

⁴ Ki palālo nakamo da, kan naysiniiyahes sa a kon da, “An dyi sa nakapaytēnek a kontra di Jeho dadwa saw a āri a sa Āri Joram kan Āri Ahasyas, pāngo narananchi dyaten?”

⁵ Dawa, iyaw makatoneng so palasyo, iyaw makatoneng so syodad, kontodo siraw panglakayen saw kan siraw manyidechideb siras pōtot na saw, ki nangipaw-it sa so nya minsāhi da di Jeho: “Tobotoboyen mo na yamen, kan parinen namen an āngo ibahey mo. Mangpatnek kami aba so aran sino a mayparin a āri. Parinen mo aran āngo a iktokto mo a maganay.”

⁶ Sinpangan na, naytolas dana si Jeho so kāna, “An machirayay kamo dyaken kan makey kamo a magtongpal dyaken, ahapen nyo sanchiw oho daw no pōtot saw no āmo nyowaw, kan panawbi

* **10:1** 10:1 No papito a poho a pōtot, ki nagrāman saw apōko a mahahakay ni Ahab.

nyonchi dyaken do Jesreel do komwanaya ōras anchan delak.”

Siraw papito saw a poho a pōtot no āryaw, ki myan sa do aywan dan mawnonotan saw a mahahakay do dawri a syodad a manyidechideb sira. ⁷ Do nakapakarapit naw no tolasaw dyira, siraw nyaya mahahakay, ki inhap da saw pōtotaw no āri, kan diniman da sa tabo papitwaw a poho. Pinasdot da saw oho daw do irahemaw no alaalat da, kan inpayangay da sa di Jeho do Jesreel. ⁸ Do nakawara naw no natoboyaw, inbahey na di Jeho a kāna, “Inpayangay darana saw oho daw no pōtotaw no āri.”

Inmandar ni Jeho a kāna, “Paycharwahan nyo a opohen oho da saw do asdepanaya do rowangan no syodad mandanchan mabekas.”

⁹ Do kamabekasanaw, minohtot si Jeho a nangay do asdepanaw no rowangan. Naytēnek do salapen dan tabo tawotawo a myan daw, kan binata na a kāna, “Gatos nyo aba, an dya yaken a nagpangta so maikontra di āmo ko a si Āri Joram, kan diniman ko iya. Ki sino nangdiman siras nyaya tabo? ¹⁰ Changori, mapatakan nyo na a abaw chirin a inbahey ni ĀPO a machikontra do pamilya ni Ahab a dyinchi a matongpal. Pinarin ni ĀPO inpaichirin naw do pachirawatan naw a si Elyas.” ¹¹ Dawa, diniman ni Jeho tabo do Jesreel nabidin saw do pamilya ni Ahab. Diniman na paw tabo opisyalis na, siraw masngenaw a sīt na, kan papādi na saw a mandan arabaw nabidin a sibibyay a aran asa dyira.

¹² Sinpangan na, komnaro si Jeho a nangay do Samarya. Do kahabas naw do logaraw a mayngaran so Bet-eked Dan Magpaspastor, ¹³ nabayat na saw kadwanaw a kaliposan ni Ahasyas a āri no Joda, kan inyahes na dyira a kāna, “Sino kamo?”

Binata da a kon da, “Kaliposan na yamen ni Ahasyas, kan minosok kami tan yangay namen a kablāāwan pamilya saw ni Āri Joram, kan pamilya saw ni Reyna Jesebel.”

¹⁴ Inmandar ni Jeho dyirad soldādo na saw a kāna, “Tiliwen nyo sa sibibyay!” Dawa, tiniliw da sa a sibibyay, as diniman da sa tabo a apat a poho kan dadwa do masngenaw no bobon no Bet-eked. Abaw tinokos na aran asa a mabyay.

¹⁵ Do nakakaro daw ni Jeho, nabayat na si Jehonadab a pōtot ni Rekab a madama a mangay a machibayat dya. Kinablāāwan iya ni Jeho, kan binata na a kāna, “Machirayay kawri dyaken, akmas kapachirayay ko dyimo?”[†]

“Naon,” initbay ni Jehonadab.

Binata ni Jeho a kāna, “An komwan, iparawat mo dyaken kakamay mwaya.” Dawa, inparawat naw kakamay naw, kan sinidongan ni Jeho a pinasakay do logan naw a pachigobat. ¹⁶ Binata dana ni Jeho dya a kāna, “Machangay ka dyaken, kan chiban mo kapodno ko di ĀPO.” As do dāwri, nagloganan ni Jehonadab loganaw a pachigobat ni Jeho.

[†] **10:15** 10:15 Do Hebreo a chirin, ki “Mapodno pōso mori do pōso ko akmas (pōso) ko do (pōso) mo?”

¹⁷ Do nakapakarapit naw do Samarya, diniman na sa tabo nabidinaw daw a kapamilya ni Ahab. Diniman na sa a sigon do chirinaw ni ĀPO a inpaibahey na di Elyas.

No Kaipadiman Siras Magdaydāyaw di Baal

¹⁸ Sinpangan na, inakpeh ni Jeho tabo tawotawo do Samarya, kan binata na dyira a kāna, “Sinsinan lang nakapagdaydāyaw ni Ahab di Baal. Amnan yaken a Jeho, ki magdaydāyaw akonchi dya so mangamangay pa. ¹⁹ Sichangori, tawagan nyo saw tabo propīta saw ni Baal, tabo magdaydāyaw dya, kan tabo papādi na. Abo mahabas a mangay, ta mangidāton akonchi so rakoh a sakripīsyo a para di Baal. No aran sino a dya mangay, ki mabyay pabanchi.” Ki pinarin ni Jeho nya masīkap a plāno na tan komwan rārayawen na saw magdaydāyaw saw di Baal.

²⁰ Binata ni Jeho a kāna, “Manawag kamo so kapaychichipeh a kapagdāyaw di Baal.” Do dāwri, inwaragāwag da. ²¹ As inawis na sa do intīro a Israel, kan nangay sa tabo nagdaydāyaw saw di Baal. Abaw aran asa natokos a dya nangay. Nakapno sa do irahem naw no timplo ni Baal mandan napekpek maychamībit na saw. ²² Do dāwri, binata ni Jeho do mangay-aywanaw so naitatārek saw a kagay a para do kapagdaydāyaw di Baal, kan binata na a kāna, “Pahtoten mo kagay saw a para do tabo a magdaydāyaw di Baal.” Dawa, napahtot saw kagayaw a para dyira.

²³ Sinpangan na, somindep si Jeho kan Jehonadab a pōtot ni Rekab do irahem naw no

timplo ni Baal. Binata ni Jeho dyirad magdaydāyaw saw di Baal a kāna, “Chichwasen nyo a maganay tan abo saw magsirsīrbi di ĀPO a myan dyinyo dya. Basta sira lang magdaydāyaw saw di Baal myan dya.” ²⁴ Sinpangan na, nangay sa a mangisakripīsyō kan maysosoh so dāton da saw. Ki do dāwri, pinagpwisto sa ni Jeho wawaho saw a poho a mahahakay do gagan, kan binallaāgan na sa a kāna, “No aran sino dyinyo a mangipalōbos so aran sino a iparawat ko do kakakmay na a makalības, ki iyanchiw byay naw tādī no byay no nakalībasaw.”

²⁵ Apāman a natayokaw kapaysosohaw ni Jeho so dātonaw, inmandar na dyirad gwardyaw kan opisyalis saw a kāna, “Somdep kamo kan dimanen nyo sa. Abaw aran asa palobōsan nyo a makalības.” Dawa, diniman da sa no gwardyaw kan opisyalis saw do ispāda. Gi-noyod da saw bangkayaw a pinagsid do gagan, as kan somindep sa do makatayrahemaw a kwarto no timplo naw ni Baal. ²⁶ Inihtot daw masantwanaw a posti a bato a yapo do timplo naw ni Baal kan sinosohan da. ²⁷ Rinārayaw daw masantwanaw a posti a bato ni Baal, kan rinakrak daw timplo naw ni Baal, as pinayparin da a kasilyas mandas changori a araw.

²⁸ Dawa, inopas a rinārayaw ni Jeho iyaw kapagdaydāyaw di Baal do Israel. ²⁹ Ki aran komwan, tinadyichokodan nabaw gatogatos ni Jeroboam a pōtot ni Nebat a nawriw napawnot siras tawotawowaw no Israel a naygatos do kapagdaydāyaw da so balitok a sinan orbon a

bāka do Betel kan do Dan.‡

³⁰ Binata ni ĀPO di Jeho a kāna, “Maynamot ta pinarin mo maganay do kapagtongpal mo so kosto do kapanyideb ko, kan pinarin mo do pamilya ni Ahab iyaw tabo sigon do myan do aktokto ko, maydisna sanchiw kapotōtan mo do trono no Israel a manda do chapat na a kapotōtan.” ³¹ Ki aran komwan, nagannad aba si Jeho do kapagtongpal na do tābo pōso na so linteg ni ĀPO a Dyos no Israel. Tinadyichokodan na sabaw gatogatos ni Jeroboam a nawriw napawnot siras tawotawo no Israel a naygatos.

³² Do dāwri sa a araw, inrogi ni ĀPO a pinadēkey naw tana no Israel. Rinaot ni Āri Hasael§ tana no Israel, kan inābak na sa do intīro saw a sākop da: ³³ do dayāen no Oksong a Jordan a nagrāman tabo tana no Gilead, Gad, Ruben, kan Mamandāya a Manasses, kan yapo do idi a Aroer do payis no payahosongan no Arnon a komwan do Gilead a komwan do Basan.

³⁴ Siraw kadwan saw a napariparin do nakapagāri ni Jeho, tabo pinarin na kan napatayoka na, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri saw do Israel?

³⁵ Nachipaynahah si Jeho dyirad aāmang na saw, kan naitābon do Samarya. Si Jehoahas a pōtot na, ki nachitādi dya a āri. ³⁶ No nakahay no nakapagāri ni Jeho do Israel a yapo do Samarya, ki dadwa poho kan wawaho a katawen.

‡ **10:29** 10:29 1 Ār. 12:28-29 § **10:32** 10:32 Si Hasael, ki āri do Aram mana Sirya. 1 Ār. 19:15; 2 Ār. 8:7-15, 9:15

11

Si Atalya kan si Joas (2 Kron 22:10 -23:21)

¹ Do nakaboyaw sya ni Atalya a ānang ni Āri Ahasyas do Joda a nadiman danaw anak naw a si Ahasyas,* inrogi na sa inpapadiman tabo nabidin saw a pamilya no āri. ² Ki si Jehoseba a pōtot a mabakes ni simna Āri Jehoram a kakteh a mabakes ni Ahasyas, ki inahap na si Joas a pōtot a mahakay ni Ahasyas, kan intayo na a pinateng a yapo dyirad pōtotaw a mahahakay ni Ahasyas a ĩto a maipadiman. Pinangay ni Jehoseba kan iyaw mangtagĭbi sya do irahem no kwarto a pakaychehan tan maitayo si Joas di Atalya. Dawa, naipadiman aba. ³ Nāw ni Joas a naitayo di ikit na a si Jehoseba† do timplo naw ni ĀPO so anem a katawen ranan kapagtoray ni Atalya do dawri a tana.

⁴ Do chapapito naw a katawen, nanawag si Jehoyada a iyaw matohosaw a pādi siras komanderaw no bonggoy saw no ginasot,‡ siraw Kariteo saw kan siraw taga-bantayaw a mangay sa do irahem naw no timplo ni ĀPO. Nachitōlag si Jehoyada dyira kan pinagsapata na sa do timplo naw ni ĀPO. Sinpangan na, inpaboya na dyiraw pōtotaw no simna āryaw. ⁵ Inmandar na dyira a kāna, “Nyayaw parinen nyonchi: Inyo a bonggoy a myan so rebbeng a magbantay anchan

* **11:1** 11:1 2 Ār. 9:27-28 † **11:3** 11:3 No lakay ni Jehoseba, ki si Jehoyada a iyaw matohosaw a pādi. ‡ **11:4** 11:4 Siraw nyaw komander, ki makatoneng sa dyirad papādi kan siraw Lebita.

Arawaw no Kapaynaynahah, ki bantayan no pagkatlo nyo palasyowaw. ⁶ As iyaw asaya pagkatlo, ki bantayan nyonchiw Rowanganaw a Sor. No manawdyi a pagkatlo, ki bantayan nyonchiw rowanganaw do dyichodan dan kadwan saw a taga-bantay Komwan bantayan nyo palasyowaw do omdibonaw. ⁷ As inyo a myan do dadwa paya matarek a bonggoy a gagāngay a nakatayoka do rebbeng nyo an Araw no Kapaynaynahah, ki machita maytēnek kamo panchi a magbantay do timplowaya ni ĀPO. ⁸ Dibonen nyo a bantayan āryaw. Kāda asa dyinyo, machita a sisasagānaw armas nyo do kakamay nyo. Aran sino a maypasngen do yanan nyo, ki machita a maipadiman. Nāw nyo a machisngen do āryaw aran dino a kwanan na.”

⁹ Pinarin dan komander saw no bonggoy saw no ginasot tabo inmandaraw ni Jehoyada a pādi. Kāda asa komander, ki nanghap so tawo na sa a mahahakay a siraw mangayaw a magbantay do Araw no Kapaynaynahah kontodo siraw katatayoka da paw a nagbantay, as nangay sa di Jehoyada a pādi. ¹⁰ Nanoroh pādyaw do komander saw siras chibot kan sarapa a dyinira ni Āri Dabid a kinapya da do irahemaw no timplowaw ni ĀPO. ¹¹ Siraw taga-bantayaw a natataysa so armas do kakamay da, ki nakadibon sa do āryaw. Nagpwisto sa do masngenaw do altar kan timplowaw, yapo do mangketaw do abagātan a komwan do mangketaw do amyānan no timplo.

¹² Pinahtot ni Jehoyada si Joas a pōtot no āryaw, kan pinangay na dyaw koronaw, as kan

intoroh na dyaw librowaw no linteg. Pinado no pādyaw lanaw do oho ni Joas a patneken na a āri. Nagpalakpak saw tawotawowaw, kan inngēngey da kon da, “Manayon pakono byay ni āri!”

No Kadiman ni Atalya

¹³ Do nakadngey naw ni Atalya so ariwāwa daw no taga-bantay kan siraw tawotawowaw, ki nangay a nachirapa dyirad tawotawowaw do timplo ni ĀPO. ¹⁴ Naboya na a myan bayo a āri a mayteytēnek do masngenaw do pareyawŠ a akmas dadakay daw an myan kapagkorona. Siraw komander saw kan siraw taga-trompīta, ki myan sa do bīt naw no āryaw. Siraw tabo a tawotawo do dawri a tana, ki magragragsak sa kan alopān da saw trompīta da. Do dāwri, pinirit ni Atalya iyaw kagay naw, kan inngēngey na a kāna, “Kapanglipot! Kapanglipot!”

¹⁵ Inmandar ni Jehoyada a pādi dyirad komander saw no bonggoy saw no ginasot a nangidaōlo siras bōyot saw a kāna, “Ihtot nyo si Atalya do payawan da san taga-bantay saya, kan dimanen nyo aran sino a monot dya.” Ta inbahey no pādyaw a kāna, “Palobōsan nyo aba a maipadiman do irahem no timplo waya ni ĀPO.” ¹⁶ Dawa, tiniliw da si Atalya, kan inyangay da do asdepan dan kabkabalayo do palasyowaw, as dawriw nangdimanan da sya.

¹⁷ Sinpangan na, namarin si Jehoyada so tōlag do nagbaetan da ĀPO kan iyaw āryaw

Š **11:14** 11:14 Myan dadwa a parey a tombāga a mayngaran so Jakin kan Boas. 1 Ār. 7:15-22

magrāman do tawotawo saw a mayparin a tawotawo ni ĀPO. Namarin pa so tōlag do nagbaetan no āryaw kan siraw tawotawowaw. ¹⁸ Do dāwri, nangay sa tabo tawotawo do dawri a tana do timplowaw ni Baal, kan rinakrak da. Hinomek da saw altar saw kan didyosen saw, kan diniman da si Mattan a pādi ni Baal do salapen daw no altar saw.

Sinpangan na, inpwisto sa ni Jehoyada a pādi siraw taga-bantayaw do timplo naw ni ĀPO. ¹⁹ Inahap na saw komander saw no bonggoy saw no ginasot, siraw Kariteo saw, siraw taga-bantay saw, kan tabo tawotawo do dawri a tana, as kan indaōlowan da a inyangay āryaw a minosok yapo do timplowaw ni ĀPO. Somindep sa do rarahanaw do rowanganaw no taga-bantay saw a nangay do palasyowaw, as dawriw naydisnan no āryaw do trono naw. ²⁰ As siraw tabo a tawotawo do dawri a tana, ki nagragragsak sa kan nagtalnaw syodadaw, maynamot ta naipadi-man si Atalya do ispāda do palasyowaw.

²¹ Nagtawen si Joas so papito do nakapagāri na.*

12

No Kapaysonong ni Joas so Timplo

¹ Do chapapito naw a katawen no kapagāri ni Jeho a āri no Israel, si Joas,* ki nayparin a āri no Joda, kan nagāri do Jerusalem so apat a poho a katawen. No ngaran ānang na,

* **11:21** 11:21 2 Kron 24:1-14 * **12:1** 12:1 No matarek a ngaran ni Joas, ki si Jehoas.

ki si Sibya kan yapo do Beerseba. ² Pinarin ni Joas kosto do kapanyideb ni ĀPO do tabo katawen a nakainanawo sya ni Jehoyada a pādi. ³ Aran komwan, siraw altaraw no matatarek saw a logar a pagdaydayāwan, ki napakaro saba. Tinongtong dan tawotawowaw nanoroh so dāton da kan naysosoh sa daw so insinso.

⁴ Binata ni Joas dyirad papādyaw a kāna, “Akpehen nyo sa tabo kwartaw a naiyangay a mapasanto a dāton do timplo ni ĀPO a magrāman tabo kwartaw a narawat do bwis no kapagsinsos, kwartaw a pinagbāyad dan nagsap-ataw, kan kwartaw a naiyor-or dan tawotawo a para do timplo. ⁵ Machita kāda pādi, ki mangrawat so kwarta yapo do tawotawo a pagsirbyan na, kan maosar a pamaysonong so aran āngo a narārayaw a maboya do timplo.”

⁶ Ki do chadadwa naw a poho dana kan tatdo a katawen no kapagāri ni Āri Joas, ki ari da pa no papādyaw a dya napaysonong timplowaw.

⁷ Dawa, pinatawagan Āri Joas si Jehoyada a pādi kan siraw kadwan saw a papādi, kan inyahas na dyira a kāna, “Āngo ta ari nyo payad pinaysonong rārayaw naya no timplo? Mangrogi sichangori, inyo pabaw mangigpet so kwarta a marawat nyo, an dya iparawat nyo na a para do kapaysonong no timplowaya.”

⁸ Nachion saw papādyaw a dyi dana sa mangpeh so kwarta dyirad tawotawowaw, kan sirabaw mapaysonong so timplowaw.

⁹ Sinpangan na, nanghap si Jehoyada so lakāsan, kan inabotan naw tohong naw. Pina-

talin naw lakāsanaw do altaraw, do mamangketaw do kawananaw do asdepanaw no timplo ni ĀPO. As siraw papādyaw a manggwardya do asdepanaw, ki mapangay sa so tabo kwartaw do irahem no lakasānaw a maiyangay do timplo ni ĀPO. ¹⁰ Kāda naboya darana a āro kwarta do lakasānaw, iyaw taga-tolasaw no āryaw kan iyaw matohosaw a pādi, ki nangay sa a namidang so kwartaw a naiyangay do timplo ni ĀPO, kan pinangay da do bayon sa. ¹¹ Do katayoka da mangkīlo so kwartaw, iparawat da do kakamay dan naitongdwaw a manyidechideb so tarabākwaw do timplo. As sira danaw nangtangdan siras naytarabākwaw do timplo ni ĀPO a siraw karpintiro kan mapatnek saw, ¹² siraw mayatoy saw kan siraw mangakchikchidaw so bato. Inosar da paw kwartaw a gomātang so toroso kan nakchikchid saw a bato para do kapaysonong so timplowaw ni ĀPO, kan mabayādan saw tabo a kadwan a paggastosan do kapaysonong so timplo.

¹³ Iyaw kwartaw a naiyangay do timplo, ki naosar aba a pangbayād so kapamarin siras bāso a pirak, panopit saw so pabīlo, sabsabak, trompita saw mana aran āngo a kadwan a warawara a balitok mana pirak para do timplowaw ni ĀPO. ¹⁴ Naosar a itangdan dyirad naytarabākwaw kan paggātang so maosar a mapaysonong so timplo. ¹⁵ Siraw manyidechideb a natorohan so kwarta a pagtangdan dyirad naytarabāko, ki machita dabaw kapachikwinta, ta pinarin daw mapodno. ¹⁶ Iyaw kwartaw

a yapo do dāton a para do kapaysonong a maynamot do gatos kan dāton a pakapakawanan no gatos, ki naiyangay saba do timplo ni ĀPO. Dyira da no papādyaw.

*No Pandan no Kapagāri ni Joas
(2 Kron. 24:23-26)*

¹⁷ Do dāwri a chimpo, si Hasael a āri no Aram, ki somnonget kan ginobat naw syodadaw a Gat kan sinākop na. Sinpangan na, naybidi a nangraot so Jerosalem. ¹⁸ Ki si Joas a āri no Joda, inhap na saw tabo a napasanto a warawara a indidikar dan aāmang na saw a sa Jehosapat, Jehoram, kan Ahasyas a ar-āri dan Joda, magrāman dyirad mismo na saw a indidikar. Inpayangay na sa a tabo a pangrigālo di Hasael a āri no Aram a magrāman tabo balitok a myan do pangapyanaw do timplo ni ĀPO kan do palasyowaw. Do dawri insardeng ni Āri Hasael kapagraot na do Jerosalem.

¹⁹ Siraw kadwan saw a napanariparin do nakapagāri ni Joas kan tabo pinariparin na, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri do Joda? ²⁰ Siraw opisyal naw, ki nagpangta sa so maikontra dya, kan diniman da do Betmillo do rarahanaw a mosok do Silla. ²¹ Siraw opisyalaw a nangdiman sya, ki sa Josabab a pōtot ni Simeat kan Jehosabad a pōtot ni Somer. Nadiman si Joas, kan naitābon a nachirapa dyirad aāmang naw do syodadaw ni Dabid. Si Amasyas a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

13

Si Jehoahas a Āri no Israel

¹ Do chadadwa naw a poho kan tatdo a katawen no kapagāri ni Joas a āri no Joda a pōtot ni Ahasyas, si Jehoahas a pōtot ni Jeho, ki nayparin a āri no Israel do Samarya. Nagāri so asa poho kan papito a katawen. ² Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO do nakawnot na so gatogatos ni Jeroboam a pōtot ni Nebat a nawriw napawnot siras tawotawo no Israel a naygatos, kan tinadyichokodan na saba. ³ Dawa, taywara a nakasoli si ĀPO dyirad tawotawo no Israel, kan nahay a chimpo a inpaitoray na sa do toray ni Hasael a āri no Aram kan si Ben-hadad a pōtot na.

⁴ Do dāwri, nangdaw si Jehoahas so sidong di ĀPO, kan inadngey ni ĀPO iya, ta naboya na an maypāngo kataywara no āri no Aram a nangi-dadanes siras tawotawo no Israel. ⁵ Nanoboy si ĀPO so mangisalākanaw do Israel, tan maway-awayaan sa do toray dan taga Aram. Dawa, siraw tawotawo no Israel, ki minyan dana sa do bōkod da a bahay a akma do nakarahan. ⁶ Ki aran komwan, tinadyichokodan da sabaw gatogatos ni Jeroboam a nawriw napawnot siras tawotawowaw no Israel a naygatos, an dya tinongtong da pa. As nāw na pa nakatēnek postyaw a pagdaydayāwan no dyosa a Asera* do Samarya.

* **13:6** 13:6 Eks. 34:13; Ok. 6:25, 1 Ār. 14:15

⁷ Abaw natokos a bōyot ni Jehoahas malaksid do dadima saw a poho a komakabalyo, asa poho a loglogan a pachigobat, kan asa poho a rībo a manakenakey a soldādo. Ta no āri no Aram, ki rinārayaw na saw kadwanaw, kan pinayparin na sa akmas ahbekaw a nalasalasagan.

⁸ Siraw kadwan saw a napariparin do naka-pagāri ni Jehoahas, tabo pinariparin na kan pinatayoka na saw, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Israel?

⁹ Nachipaynahah si Jehoahas dyirad aāmang na saw, kan naitābon do Samarya. As si Jehoas a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

Si Jehoas a Āri no Israel

¹⁰ Do chatatdo naw a poho kan papito a katawen no kapagāri ni Joas a āri do Joda, si Jehoas a pōtot ni Jehoahas, ki nayparin a āri no Israel do Samarya. Nagāri so asa poho kan anem a katawen. ¹¹ Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO, kan tinadyichokodan nabaw tabo a gatos ni Jeroboam a pōtot ni Nebat a nawriw napawnot siras tawotawowaw no Israel a naygatos. Nāw na tinongtong kapaygatos.

¹² Siraw kadwan a napariparin do naka-pagāri ni Jehoas, tabo pinariparin na kan pinatayoka na saw, nagrāman nakapachigobat na di Amasyas a āri no Joda, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Israel? ¹³ Nachipaynahah si Jehoas dyirad aāmang na, kan si Jeroboam, ki nachitādi dya a āri. Si Jehoas, ki naitābon do Samarya dyirad ar-āri no Israel.

¹⁴ Do kasibibyay paw ni Jehoas a āri no Israel, naganyit si Eliseo a propīta a nawrinchiw pakadimanan na. Minosok si Jehoas tan yangay na chiban, kan tomnanyis dya. Intanyis ni Jehoas a kāna, “Āmang ko! Āmang ko! Loglogan a pachigobat kan komakabalyo sa no Israel!”†

¹⁵ Binata dya ni Eliseo a kāna, “Manghap kas bai kan kadwan saw a dāwa no bai.” Do nakahapaw sira ni Jehoas, ¹⁶ binata ni Eliseo do āri naw no Israel a kāna, “Ipalka mo bai mwaya.” Do nakaipalka naw sya, inigpet ni Eliseo kakamay saw no āri.

¹⁷ Binata ni Eliseo a kāna, “Iwangan mo bintanaya do mangket do dāya.” Do nakaiwangaw sya ni Jehoas, binata ni Eliseo a kāna, “Papanahen mo!” Do nakaipana naw sya, binata ni Eliseo a kāna, “Nyaw pana ni ĀPO a pangipaboya na so kapagballigi monchi a maikontra do Aram! Hanyiben mo sanchi a rārayawen Arameo saw do Apek.”

¹⁸ Sinpangan na, binata na pa a kāna, “Apen mo pa saw dāwaw no bai.” Do nakahapaw sira no āryaw, binata ni Eliseo dya a kāna, “Panahen mo tanaya.” Pinana no āryaw so maypitdo, as nakaisardeng na sya. ¹⁹ Do dāwri, nakasoliw tawo naw no Dyos dya, kan binata na a kāna, “Pinana mo pakono so naypadadima mana nay-anem tan abāken monchiw Aram kan mahanyib sanchi a marārayaw. Ki sichangori, maypitdo mo sanchi lang a abāken.”

²⁰ Sinpangan na, nadiman si Eliseo, kan naitābon.

† **13:14** 13:14 2 Ār. 2:12

Do dāwri, myan saw bonggoy dan Moabitaw, ki romnaot sa do tanaw no Israel kāda mangrogaw no bayo a tawen. ²¹ Do naypisa, do kayan daw no kadwan a Israelita a mangitābon so tawo, naychihat da naboya saw bonggoy daw no mangraot. Dawa, pinagsid dan Israelitaw bangkayaw no tawowaw do aschip a iyaw tanem naw ni Eliseo. Do nakasalid naw no bangkayaw so tohang naw ni Eliseo, nagōngar tawowaw kan naytēnek.

²² Indadanes ni Hasael a āri no Aram siraw tawotawo no Israel do ōnos no kapagāri ni Jehoahas. ²³ Ki chināsi sa ni ĀPO a nyaw nangipaboyan na so kāsi kan kapachipangdidiw na dyira a maynamot do nakapachitōlag naw da simna Abraham, Isaak, kan Jakob. Manda sichangori, ki chinakey na saba rārayawen mana paksyaten do salapen na.

²⁴ Do nakadiman ni Hasael a āri no Aram, si Ben-hadad a pōtot na, ki nachitādi dya a āri. ²⁵ Sinpangan na, inagaw ni Jehoas a pōtot ni Jehoahas di Ben-hadad a pōtot ni Hasael idiidi saw a inhap na do gobat di āmang na a si Jehoahas. Naypitdo‡ a inābak ni Jehoas si Ben-hadad, kan inhap naranaw idiidi da saw no Israelita.

14

Si Amasyas a Āri no Joda

¹ Do chadadwa naw a katawen no kapagāri ni Jehoas a āri no Israel a pōtot ni Jehoahas, si Amasyas a pōtot ni Joas, ki nayparin a āri

‡ 13:25 13:25 2 Ār. 13:19

no Joda. ² Magtawen iya so dadwa poho kan dadima do nakapayparin na āri, kan nagāri do Jerosalem so dadwa poho kan sasyam a katawen. No ngaran ānang na, ki si Jehoaddin a taga Jerosalem. ³ Pinarin naw kosto do kapanyideb ni ĀPO, ki akmaba so pinarin naw no kapoonan na a si Dabid. Do tābo, ki inotan na saw pinarinaw ni āmang na a si Joas. ⁴ Aran komwan, siraw logar saw a pagdaydayāwan, ki napakaro saba. Tinongtong dan tawotawo nangidāton so dāton kan naysosoh so insinso da daw.

⁵ Do nakapinsan danaw no kapagāri ni Amasyas, diniman na saw opisyal saw a nangdiman si āmang na a āri.* ⁶ Aran komwan, diniman na sabaw pōtot saw no nangdiman saw. Ta pinarin naw sigon do naitolas do libro no Linteg ni Moyses a dawriw nangibilinan ni ĀPO a “Maipadiman sabaw inyapwan maynamot do gatos a pinarin anak da. As maipadiman sabaw anak maynamot do gatos a pinarin inyapwan. Kāda asa, ki madiman a maynamot do bōkod na a gatos.”†

⁷ Nangdiman si Amasyas so asa poho a rībo a Edomita a soldādo do Payahosongan no Asin.‡ Sinākop na paw syodad a Sela§ do gobat, kan tinādyan naw ngaran na do Jokteel. Iyaw nyaya ngaran, ki ari pa sichangori a araw.

* **14:5** 14:5 Siraw opisyalis, ki sa Josabab kan Jehosabad. 2 Ār. 12:20-21 † **14:6** 14:6 Deot. 24:16 ‡ **14:7** 14:7 2 Sam. 8:13 § **14:7** 14:7 Sela, ki sintro no Edom. No chakey na batahen do chirin a Hebreo, ki “bato”.

⁸ As sinpangan na, nanoboy so nangay sa di āri no Israel a si Jehoas a pōtot ni Jehoashas a pōtot a mahakay ni Jeho. Kinarit na a kāna, “Mangay ka, ta maysalap ta do gobat.”

⁹ Ki inpaw-it ni Jehoas a āri no Israel at-bay naw di Amasyas a āri no Joda, “Myan asa manolok a tamek do Lebanon a inpaw-it naw minsāhi do sidro a kayo do Lebanon a kāna, ‘Itoroh mo mabakesaya anak mo do pōtot kwaya a mahakay tan kabahayen na.’ Sinpangan na, myan bolaw a animal do Lebanon a homnabas, kan linasalasagan naw manolokaw a tamek. ¹⁰ Oyod a inābak mo saw Edomita, kan mapangas kas changori. Mapnek ka na pakono do nakapangābak mo, ki nāw mo na pakono do bahay mo! Āngo ta mangyokay ka so riribok, kan nawriw pakayapwan anchi no pakarārayawan mo kan do tawotawo no Joda?”

¹¹ Ki inkaskāso naba ni Amasyas. Dawa, somnonget si Jehoas a āri no Israel kontodo dyirad bōyot naw, kan naysalap sa kan Amasyas a āri no Joda do Bet-semes do Joda. ¹² No bōyot no Joda, ki naābak sa do bōyot no Israel, kan naychapayyapayyayo saw kāda soldādo a kominwan do bahabahay da. ¹³ As si Amasyas a āri no Joda a pōtot ni Joas a pōtot ni Ahasyas, ki tininiliw ni Jehoas do Bet-semes. Do dāwri, nangay si Jehoas do Jerosalem, kan rinakrak naw dadwa gasot a kamitro a ahad no Jerosalem a yapo do Rowangan no Epraim a mandad Rowanganaw a Sōli. ¹⁴ Inkaro na tabo balitok kan pirak kan tabo warawara a myan do irahem

naw no timplowaw ni ĀPO kan tabo warawaraw do pangapyan saw do palasyo. Inkarō na pa sa a sibabahod tawotawowaw, kan somnabat do Samarya.

¹⁵ Siraw kadwan saw a napariparin do nakapagāri ni Jehoas, no pinariparin naw kan nap-atayoka na saw, nagrāman nakapachigobat naw di Amasyas a āri no Joda, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Israel?

¹⁶ Nachipaynahah si Jehoas dyirad aāmang naw, kan naitābon do Samarya dyirad ar-āryaw no Israel. Si Jeroboam a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

¹⁷ Nabyay pa si Amasyas a pōtot ni Joas a āri no Joda so asa poho kan dadīma a katawen do nakatayokaw no nakadiman ni Jehoas a pōtot ni Jehoahas a āri no Israel. ¹⁸ Siraw kadwan saw a napariparin do nakapagāri ni Amasyas, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Joda? ¹⁹ Myan saw nagpangta so maikontra di Amasyas do Jerosalem. Dawa, nayyayo si Amasyas a kominwan do syodad a Lachis. Ki myan saw nanglakat sya, kan diniman da daw. ²⁰ Pinanaybi da a pinasakay do kabalyo, kan naitābon do Jerosalem dyirad aāmang naw do syodad ni Dabid. ²¹ As do dāwri, tabo da no tawotawowaw no Joda, ki pinatnek da si Asaryas* a nagtawen so asa poho kan anem, kan pinayparin da a āri a nachitādi di āmang na a Amasyas. ²² Si Asaryas, ki iyaw minirwa a

* **14:21** 14:21 Si Asaryas, ki mayngaran pa si Ossias.

nangpatnek so idi a Elat† kan napaybidi do Joda do nakatayoka no nakadiman ni āmang na.‡

No Somarono a Jeroboam a Āri no Israel

²³ Do chaasa poho naw kan dadima a katawen no kapagāri ni Amasyas a āri do Joda a pōtot ni Joas, si Jeroboam a pōtot ni Jehoas, ki nayparin a āri no Israel do Samarya, kan nagāri so apat a poho kan asa a katawen. ²⁴ Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO, kan tinadyichokodan nabaw tabo a gatos ni Jeroboam a pōtot ni Nebat a nawriw napawnot siras tawotawowaw no Israel a naygatos. ²⁵ Iyaw napaybidi so paypandanaw no Israel a yapo do Lebo-hamat§ do ammyānan a komwan do Kanayan no Araba do abagātan. Nya, ki sigon do chirinaw ni ĀPO a Dyos no Israel a naichirin do pachirawatan na a si Jonas a pōtot ni Amittay a propīta a yapo do Gat-heper.*

²⁶ Naboya ni ĀPO iyaw taywara a kalidyat dan tawotawo no Israel a aran siwayawaya mana adīpen. Abaw aran asa somidong dyira. ²⁷ Ki abaw binata ni ĀPO a hanyiben na a ponasen ngaran no Israel. Dawa, inpaisalākan na sa do kakamay ni Jeroboam a pōtot ni Jehoas.

²⁸ Siraw kadwan saw a napariparin do naka-pagāri ni Jeroboam, tabo a pinaripinarin na, no matedred saw a kaparin na dyirad gobgobat, kan an maypāngo nakapaybidi na para do Israel

† 14:22 14:22 1 Ār. 9:26 ‡ 14:22 14:22 2 Kron. 26:1-4 § 14:25 14:25 Nya paypandanaw no Israel do ammyānan do chimpo ni Āri Solomon. 1 Ār. 8:65 * 14:25 14:25 Jon. 1:1

so Damasko kan Hamat a dyinira no Joda, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Israel? ²⁹ Nachipaynahah si Jeroboam dyirad aāmang na a ar-āri no Israel. Si Sakaryas a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

15

Si Asaryas a Āri no Joda

¹ Do chadadwa naw a poho kan papito a katawen no kapagāri ni Jeroboam a āri no Israel, si Asaryas a pōtot ni Amasyas, ki nayparin a āri no Joda. ² Nagtawen si Asaryas so asa poho kan anem do nakapagāri na, kan nagāri so dadima poho kan dadwa a katawen do Jerosalem. No ngaran no ānang na, ki si Jekolyas a taga Jerosalem.* ³ Pinarin naw kosto do kapanyideb ni ĀPO a akmas pinarinaw ni āmang na a si Amasyas. ⁴ Aran komwan, siraw logar saw a pagdaydayāwan, ki napakaro saba. As siraw tawotawowaw, ki tinongtong daw mangidāton so dāton kan naysosoh so insinso do dawri.

⁵ Pinagliproso ni ĀPO si Āri Asaryas, kan nāw na a nandad arawaw a nakadiman na. Minyan do matarek a bahay a maychatanyi.† Si Jotam a pōtot no āryaw, ki iyaw manyidechideb so palasyowaw kan nangitoray siras tawotawowaw do dawri a tana.

⁶ Siraw kadwan saw a napariparin do nakapagāri ni Asaryas, kan tabo a pinaripinarin na, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Joda? ⁷ Nachipaynahah si Asaryas

* **15:2** 15:2 2 Kron. 26:3-4 † **15:5** 15:5 Leb. 13:46

dyirad aāmang naw, kan naitābon a nachirapa dyira do syodadaw ni Dabid. Si Jotam a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

Si Sakaryas a Āri no Israel

⁸ Do chatatdo naw a poho kan wawaho a katawen no kapagāri ni Āri Asaryas do Joda, si Sakaryas‡ a pōtot ni Jeroboam, ki nayparin a āri no Israel, as kan nagāri so anem a kabohan do Samarya. ⁹ Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO a akmas pinarin dan aāmang na. Tinadyichokodan nabaw gatogatos ni Jeroboam a pōtot ni Nebat a nawriw napawnot siras tawotawo no Israel a naygatos.

¹⁰ Si Sallom a pōtot ni Jabes, ki nagpangta so maikontra di Sakaryas. Kinelbat na a diniman si Sakaryas do idi a Ibleam,§ as kan nachitādi dya a āri. ¹¹ Siraw kadwan saw a napariparin do nakapagāri ni Sakaryas, ki naitolas sa do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri da no Israel. ¹² Dawa, natongpal no inchirin ni ĀPO di Jeho a kāna, “Siraw kapotōtan mo, ki maydisna sanchi do trono no Israel a manda do chapat na a kapotōtan.”*

Si Sallom a Āri no Israel

¹³ Si Sallom a pōtot ni Jabes, ki nayparin a āri no Israel do chatatdo naw a poho kan sasyam a

‡ **15:8** 15:8 No nyaya a Āri Sakaryas, ki matarek kan iyaw propīta no Dyos a si propīta Sakaryas. § **15:10** 15:10 “Do idi a Ibleam” mana “do salapen dan tawotawo”. * **15:12** 15:12 No āri sa do apat a kapotōtan a somarono di Āri Jeho, ki sa Jehoahas, Jehoas, Jeroboam, kan Sakaryas. 2 Ār. 10:30

katawen no kapagāri ni Ossias[†] a āri no Joda, kan nagāri do Samarya so asa kabohan. ¹⁴ Sinpangan na, si Menahem a pōtot ni Gadi, ki komnaro do Tirsa a nangay do Samarya. Kinelbat na si Sallom a pōtot ni Jabes do Samarya, kan diniman na, as kan nachitādi dya a āri.

¹⁵ Siraw kadwan saw a napariparin do nakapagāri ni Sallom kan iyaw nakapagpangta naw, ki naitolas sa do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri do Israel.

¹⁶ Sinpangan na, nakayapo do Tirsa, nangay si Menahem, kan hinanyib na a rinārayaw syodad a Tipsah. Pinarin naw nya maynamot ta chinaskeh da iniwangan rowangan saw. Diniman naw tabo minyan daw kan tabo a minyan do omdibonaw. As binochakan na pa iniwangan bodek dan tabo mabōgi saw a mababakes.

Si Menahem a Āri no Israel

¹⁷ Do chatatdo naw a poho kan sasyam a katawen no kapagāri ni Asaryas a āri no Joda, si Menahem a pōtot ni Gadi, ki nayparin a āri no Israel. Nagāri do Samarya so asa poho a katawen.

¹⁸ Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO. Do ōnos no nakapagāri na, tinadyichokodan na sabaw gatogatos ni Jeroboam a pōtot ni Nebat a nawriw napawnot siras tawotawo no Israel a naygatos.

¹⁹ Sinpangan na, si Pol[‡] a āri no Assirya, ki nangay a domnarop do tana a Israel. Tinorohan ni Menahem iya so tatdo a poho kan wawaho

[†] **15:13** 15:13 Si Ossias, ki mayngaran pa si Asaryas. [‡] **15:19** 15:19 No oyod a ngaran na, ki si Tiglat-pileser. 2 Ār. 15:29

a katonilada no pirak tan ahwahoken na si Pol, kan tan somidong si Pol di Menaham a payiten naw bōkod naw a pagāryan. ²⁰ No nakapanghap ni Menahem so pirak, ki yapo do kapagpabwis na siras tawotawo no Israel. Kāda mabigbigbig a mabaknang a mahakay, ki machita a magoror so singkwinta a kapidāso a pirak a maitoroh do āri no Assirya. Dawa, do dāwri, somnabat danaw āryaw no Assirya kan nabidin paba do tana a Israel.

²¹ Siraw kadwan saw a napariparin do nakapagāri ni Menahem kan tabo a pinaripinarin na, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Israel? ²² Nachipaynahah si Menahem dyirad aāmang na. Si Pekayas a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

Si Pekayas a Āri no Israel

²³ Do chadadima poho naw a katawen no kapagāri ni Asaryas do Joda, si Pekayas a pōtot ni Menahem, ki nayparin a āri no Israel do Samarya. Nagāri so dadwa a katawen. ²⁴ Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO. Tinadyichokodan na sabaw gatogatos ni Jeroboam a pōtot ni Nebat a nawriw napawnot siras tawotawo no Israel a naygatos. ²⁵ Sinpangan na, iyaw opisyalaw no bōyot na a si Peka a pōtot ni Remalyas kontodo singkwinta saw a rārayay na a taga Gilead, ki nagpangta sa so maikontra dya. Diniman na si Pekayas a magrāman sa Argob kan Aryes do nakotāanaw a yanan do irahem no palasyowaw do Samarya. On, diniman ni Peka si Pekayas, kan nachitādi dya a āri.

²⁶ Siraw kadwan saw a nappariparin do naka-pagāri ni Pekayas kan tabo pinarin na, ki naitolas sa do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri do Israel.

Si Peka a Āri no Israel

²⁷ Do chadadima poho naw kan dadwa a katawen no kapagāri ni Asaryas do Joda, si Peka a pōtot ni Remalyas, ki nayparin a āri no Israel do Samarya. Nagāri so dadwa poho a katawen. ²⁸ Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO. Tinadyichokodan na sabaw gatogatos ni Jeroboam a pōtot ni Nebat a nawriw napawnot siras tawotawo no Israel a naygatos.

²⁹ Do chimpo ni Peka a āri no Israel, si Tiglat-pileser[§] a āri no Assirya, ki nangay kan inhap naw idiidi a Idyon, Abel-bet, Maakah, Janoa, Kede, kan Hasor. Sinākop na paw tana a Gilead kan Galilya a magrāman tabo tana no Naptali. Inkaro na saw tawotawo a sibabahod a inikwan do Assirya. ³⁰ As do dāwri, nagpangta si Hosea a pōtot ni Ela so maikontra di Peka a pōtot ni Remalyas. Kinelbat na kan diniman na, as kan iyaw nachitādi dya a āri do chadadwa poho a katawen no kapagāri ni Jotam* a pōtot ni Ossias.

³¹ Siraw kadwan saw a nappariparin do naka-pagāri ni Peka kan tabo a pinaripinarin na, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Israel.

§ 15:29 15:29 No birngas na, ki si Pol. 2 Ār. 15:19 * 15:30 15:30 Chapatak taba āngo ta komwan kapamidang da, ta sigon do 2 Ār. 15:33 kan 2 Kron. 27:1, nagāri lang si Jotam so asa poho kan anem a katawen.

Si Jotam a Āri no Joda

³² Do chadadwa a katawen no kapagāri ni Peka a pōtot ni Remalyas a āri no Israel, si Jotam a pōtot ni Ossias a si Asaryas, ki nayparin a āri no Joda. ³³ Nagtawen so dadwa poho kan dadima do nakapagāri na, kan nagāri so asa poho kan anem a katawen do Jerosalem. No ngaran ānang na, ki si Jerosa a pōtot a mabakes ni Sadok. ³⁴ Pinarin naw kosto do kapanyideb ni ĀPO a akmas pinarin āmang na a si Ossias. ³⁵ Aran komwan siraw logar saw a pagdaydayāwan, ki napakaro saba. As siraw tawotawowaw, ki tinongtong daw mangidāton so dāton kan naysosoh so insinso do dawri. Pinatnek a mirwa ni Jotam mamanyitwaw a rowangan no timplo ni ĀPO.

³⁶ Siraw kadwanaw a napariparin do nakapagāri ni Jotam kan tabo a pinaripinarin na, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Joda? ³⁷ (Do dāwri sa araw, inrogi ni ĀPO nanoboy si Resin a āri no Aram kan si Peka a pōtot ni Remalyas so maikontra do Joda.) ³⁸ Nachipaynahah si Jotam dyirad aāmang naw, kan naitābon a nachirapa dyira do syodad ni Dabid a syodad ni āmang na. Si Ahas a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

16

Si Ahas a Āri no Joda

¹ Do chaasa poho naw kan papito a katawen no kapagāri ni Peka a pōtot ni Remalyas, si Ahas a pōtot ni Jotam, ki nayparin a āri no

Joda. ² Nagtawen si Ahas so dadwa poho do nakapagāri na, kan nagāri do Jerosalem so asa poho kan anem a katawen. Pinarin nabaw kosto do kapanyideb ni ĀPO a Dyos na a akmas pinarinaw ni Āri Dabid a kapoonan na. ³ Inonotan na paw dadakay dan ar-āri saw no Israel. Indāton na paw pōtot naw a mahakay a masosohan* sigon do makabābaba a dadakay dan nasnasyon a pinaksyat ni ĀPO do salapen da no tawotawo no Israel. ⁴ Nangidāton so dāton kan naysosoh so insinso do logar saw a pagdaydayāwan, do tōtok dan paytoytokonan, kan do kāda sīrok no mayayabong a kayo.

⁵ Sinpangan na, si Resin a āri no Aram kan Peka a pōtot ni Remalyas a āri no Israel, ki nagmarcha sa a somnonget kan nangraot so Jerosalem. Linakob daw Jerosalem a sintro ni Ahas, ki naparin daba inābak si Ahas. ⁶ (Do dāwri a chimpō, do nakapaksyat ni Resin a āri no Aram siras taga Joda, ki pinaybidi naw idi a Elat† do toray no Aram. Siraw Edomita, ki naydis sa do Elat, kan minyan sa daw manda sichangori.)

⁷ Nanoboy si Ahas siras mangay a mangibahey di Tiglat-pileser a āri no Assirya a kon da, “Yaken a naibidang dana a pachirawatan kan anak mo.‡ Somonget ka pa, kan isalākan mo yaken a makakaro do kakamay da no āri no Aram kan āri no Israel, ta raoten da yaken.” ⁸ Inhap ni Ahas siraw pirakaw kan balitok a myan do timplowaw

* **16:3** 16:3 Deot. 12:31, 18:10 † **16:6** 16:6 2 Ār. 14:22 ‡ **16:7** 16:7 No chakey na batahen “anak mo,” ki ibidang na iyaw āri a akmas āmang na.

ni ĀPO kan do pangapyan saw do palasyo no āri, as kan inpaiyangay na a rīgalo do āryaw no Assirya. ⁹ Inyatbay no āryaw no Assirya iyaw nakaraot kan nakasākop na so Damasko. § Inkaro na saw omyanaw daw a sibabahod a inikwan do Kir, kan diniman na si Resin.

¹⁰ Sinpangan na, nangay si Āri Ahas do Damasko a machibayat di Tiglat-pileser a āri no Assirya. Do kayan naw daw, naboya naw altaraw a myan do Damasko, kan inpaiyangay na di Oryas a pādi iyaw ladāwanaw no altaraw kan no pagtolādanaw a myan iksakto a plāno na a aran do kadedēkeyan a para do nakaparin na. ¹¹ Dawa, pinatnek ni Oryas a pādi iyaw altaraw a mawnotan iksaktwaw a plāno a inpaiyangay ni Āri Ahas a yapo do Damasko. Napatayoka na sakbay do kapaybidyaw ni Āri Ahas. ¹² Do nakasabataw no āryaw a yapo do Damasko kan naboya naw altaraw, inasngenan na kan nangidāton. ¹³ Indāton naw masosohanaw a dāton na kan dātonaw a irek. Pinadwan naw altaraw so palek a inomen a dāton na, kan pinawarsyan na so raya a dāton no kapachikapyā. ¹⁴ As iyaw tombagaw a altar* a myan do salapen ni ĀPO, ki pinakaro ni Ahas a yapo do salapenaw no timplo (a myan do payawanaw no bayowaw a altar kan iyaw timploaw ni ĀPO), as kan pinangay na do mangket do ammyānan no bayowaw a altar.

§ **16:9** 16:9 Damasko, ki sintro no Aram mana Sirya. * **16:14** 16:14 No naibahey do 1 Āri 8:64, iyaw tombāgaw a altar, ki taywaras kadēkey.

15 Inmandar ni Āri Ahas di Oryas a pādi a kāna, “Do bayowaya a altar, idāton mo saw nya: iyaw mabekas a masosohan a dāton, iyaw irek a dāton an mahep, as kan iyaw masosohan a dāton kan irekaw a dāton ko a āri. Idātonan mo paw masosohanaw a dāton, irek a dāton, kan inomen a dāton no tabo tawotawo do dya a tana. Pawarsyan mo pa so tabo rayaw no masosohan saw a dāton kan tabo raya no sakripīsyō saw. As no tombāgaw a altar, ki bōkod ko a osaren.”

16 Pinarin ni Oryas a pādi akmas inmandar naw ni Āri Ahas.

17 Inpararak ni Āri Ahas karison saw, as inapakaro na saw dyindyinaw no kāda kāha, as kan inapakaro na saw baldyaw.† Pina-bodis naw tangkyaw a matawagan so “Tāw” do bokot dan sinan tōrowaw a bāka a tombāga a myan do ohbo no tangki,‡ kan pinalapaw na do pamadisnaw a bato. 18 Inapakaro naw pangsirongaw a osaren da do Araw no Kapaynaynahah a napatnek do irahem no timplo ni ĀPO, kan inapakaro na paw asdepanaw no āri do gaganaw no timplowaw tan pamagosto do āryaw no Assirya.

19 Siraw kadwanaw a napaniparin do naka-pagāri ni Ahas kan an āngo saw pinarin naw, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Joda. 20 Nachipaynahah si Ahas dyirad aāmang naw, kan naitābon dyira do syodad ni Dabid. As si Hesekyas a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

† 16:17 16:17 1 Ār. 7:27-31 ‡ 16:17 16:17 1 Ār. 7:23-25

17

Si Hosea a Manawdyi a Āri no Israel

¹ Do chaasa poho naw kan dadwa katawen ni Ahas a āri no Joda, si Hosea a pōtot ni Ela, ki nayparin a āri no Israel do Samarya, kan nagāri so sasyam a katawen. ² Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO. Aran komwan, akmaba so karahetaw a pinarin dan ar-āryaw a nanōma kan iya.*

³ Somnonget si Salmaneser a āri no Assirya a nangay a nanggobat si Hosea. Intorayan na kan pinilit na si Hosea a nagbāyad dya so bwis na. ⁴ Ki nadoktalan no āryaw no Assirya a manglilipot si Hosea, ta nanoboy siras toboto-boyen naw a nangay di So a āri no Egipto, kan binayādan na pabaw bwis naw do āri no Assirya, akmas pinarinaw a tinawen. Dawa, inpatiliw iya no āryaw no Assirya, kan inpabahod na.

No Kasākop no Syodad a Samarya

⁵ Sinpangan na, rinaot no āryaw no Assirya iyaw intīrwaw a tana a Israel, as nangay na linakob syodadaw a Samarya so tatdo a katawen.

⁶ Do dāwri, do chasasyam naw a katawen no kapagāri ni Hosea, iyaw āryaw no Assirya, ki sinākop naw Samarya, kan inkaro na saw tawotawo a Israel a sibabahod a naiyangay do Assirya. Pinachiyan na sa do syodad a Hala, do Gosan a masngen do Oksong a Habor, as kan do idiidi saw dyirad taga Medya.

* **17:2** 17:2 Nagdaydāyaw aba si Hosea so Baal, as kan maynamot ta inakaw dan taga Assyira siraw sinan orbonaw a bāka, dinaydāyaw na saba.

7 Naparin saw nyaya maynamot ta naygatos saw Israelita di ĀPO a Dyos da a nangihtot sira do Egipto do toray ni Paraon a āri do Egipto. Nagdaydāyaw saw Israelita dyirad kadwan saw a dyos. 8 Minonot sa do dadakay daw no tawotawo do nasnasyon saw a pinaksyat ni ĀPO do salapen daw no Israelita. Tinōlad da saw dadakayaw a pinatnek da no ar-āri no Israel. 9 Siraw Israelitaw, ki sililīmed sa a namarin so dya kosto a maikontra di ĀPO a Dyos da. Napatnek sa so bōkod da a pagdaydayāwan a logar do tabo idiidi da a nairāman idiidi a myan pagwanawanaw kan dyirad syodad a naahadan. 10 Napatnek sa so posti saw a bato kan posti saw ni Asera do kāda tōtok no paytokonan, kan do kāda sīrok no mayayabong a kayo. 11 Do tabo logar saw a pagdaydayāwan, ki naysosoh sa so insinso akmas pinarin daw no nasnasyon saw a pinaksyat ni ĀPO do salapen da. Namarin sa so marahet a pinangpasoli da si ĀPO. 12 Nagdaydāyaw sa dyirad didyosen saw a aran inbahey ni ĀPO a kāna, “Parinen nyo abaw nyaya.”

13 Aran komwan, inpaballāag ni ĀPO Israel kan Joda dyirad tabo propīta na kan tabo saw mamadto naw a kāna, “Tadyichokodan nyo saw marahet saw a dadakay nyo. Tongpalen nyo saw bilbilin ko kan pangeddeng ko saw a machonot do tabo linteg a inbilin ko dyirad aāmang nyo a tongpalen da, kan inpaibahey ko dyirad pachirawatan ko sa a propīta sa a para dyinyo.”

14 Ki inadngey daba. Basbāli a pinatwa daw oho da akma siras aāmang da saw a dya nagtalek di ĀPO a Dyos da. 15 Chinaskēh da saw pangeddeng na, iyaw kapachitōlag na dyirad kapoonan da saw, kan siraw ballāag saw a intoroh na dyira. Minonot sa dyirad abos sinpaspangan a didyosen, kan aran sira mismo, ki nayparin sa abos sinpaspangan. Tinahatahan da saw dadakay dan nasnasyon do omdibon dyira a aran inmandar dyira ni ĀPO a kāna, “Parinen nyo abaw akmas pariparinen da.”

16 Ninonolay da tabo bilbilin ni ĀPO a Dyos da, kan namarin sa so para dyira a dadwa nalōnag a napōtar a didyosen da a sinan orbon a bāka, kan posti ni Asera.† Naydogod sa a nagdaydāyaw siras tabo a myan do kahanyihanyitan,‡ as kan nagdaydāyaw sa pa di Baal. 17 Insakripīsyō da saw anak da a mahahakay kan mababakes a masosohan do apoy.§ Nangdakdaw sa dyirad mamadtaww kan manolibaw, as kan inlāko daw inawan da a mamarin so marahet do kapanyideb ni ĀPO a nawriw pinangpasoli da dya. 18 Dawa, taywaraw nakapakasoli ni ĀPO dyirad tawotawo do pagāryan a Israel, kan pinaksyat na sa do salapen na. Moyboh a natokos pagāryan a Joda.

19 Aran siraw tawotawo no Joda, ki tinongpal dabaw bilbilin ni ĀPO a Dyos da. Inonotan da saw dadakay a pinatnek dan tawotawo no Israel. 20 Dawa, chinaskēh ni ĀPO tabo tawotawo no

† 17:16 17:16 1 Ār. 12:28; 14:9; 16:33 ‡ 17:16 17:16 Deot. 4:19, 17:2-5; Sep. 1:5 § 17:17 17:17 2 Ār. 16:3

Israel.* Pinalidyat na sa, kan inparawat na sa dyirad kakamay da no kabōsor da a akma dyirad mangsamsamaw mandad nakapaksyat na sira do kapanyideb na.

²¹ Do nakapasyay ni ĀPO so Israel do pagāryan ni Dabid,† pinayparin dan tawotawo no Israel si Jeroboam a pōtot ni Nebat a āri da. Ki pinatadyichokod sa ni Jeroboam do kawnot da di ĀPO, kan pinaygatos na sa so taywara a gatos. ²² Inonotan dan tawotawo no Israel tabo gatogatos a pinarin ni Jeroboam a pōtot ni Nebat. Tinadyichokodan da saba a ²³ nandad nakapaksyat sira ni ĀPO do kapanyideb na a akmas inpaibahey naw dyirad tabo pachirawatan na sa a propīta. Dawa, siraw tawotawo no Israel, ki naakaw sa a yapo do bōkod da a tana a naiyangay do Assirya, as kan myan sa pa daw.

No Kapachitādi Dan Taga Assirya a Omyan do Israel

²⁴ Inpaiyangay no āryaw no Assirya siraw tawotawowaw a yapo dyirad syodad saw a Babilonya, Kota, Abba, Hamat, kan Separbaim, as kan pinagyan na sa do idiidi no Samarya a panādi na siras tawotawo no Israel. Siraw ganaet a nangay do Samarya, ki minyan sa do idiidi daw, kan inbidang darana a pinakatāwid da. ²⁵ Do kasiknan daw so omyan daw, manganyib saba di ĀPO. Dawa, nanoboy so lion sa a

* **17:20** 17:20 Nyaw nairāman siraw tawotawo no Joda.

† **17:21** 17:21 No Israel, ki siraw asa poho a tribo. As no pagāryan ni Dabid, ki tribo no Joda a nagrāman tribo no Benhamin. 1 Ār. 11:26-33

nangay dyira, kan diniman daw kadwan dyira. ²⁶ Naipadāmag nyaya do āryaw no Assyria: “Siraw tawotawowaw a inpaiyangay mo kan napagyan do idiidi saw do Samarya, ki chapatak daba an āngo linteg no dyos do dawri a tana. Dawa, maynamot ta komwan, nanoboy siras lion a nangay dyira kan diniman daw kadwan dyira.”

²⁷ Sinpangan na, inmandar no āryaw no Assyria a kāna, “Pabidihen nyo asa dyirad papādyaw a naikaro nyo a yapo do Samarya. On, palobōsan nyo iya a mangay a omyan daw kan inanawo na saw tawotawowaw daw an āngo linteg no dyosaw no tana daw.” ²⁸ Dawa, asa dyirad papādyaw a naikaro a yapo do Samarya, ki nangay a minyan do Betel, kan innanawo na sa an maypāngo manganyib di ĀPO.

²⁹ Aran komwan, kāda gropo a gan-ganaet a omyan do Samarya, ki namarin so bōkod na sa a didyosen, kan pinangay da dyirad pag-daydayāwan do matohos saw a logar a pinat-nek dan Israelita a naikaro yapo do Samarya. On, komwan pinarin kāda gropo do idiidi a pagyanan da. ³⁰ Siraw taga Babilonya, ki namarin sa so didyosen a dyos da a Sokkot-benot. Siraw taga Kota, ki namarin sa so didyosen a dyos da a Nergal. Siraw taga Hamat, ki namarin sa so Asima. ³¹ Siraw taga Abba, ki namarin sa so Nibhas kan Tartak. As siraw taga Separbaim, ki sinosohan da saw anak da do apoy a dāton da do dyos da sa a Adrammelek kan Anammelek. ³² Inanyib da si ĀPO, ki nanongdo sa pa so yapo dyirad bōkod daw a nakayapwan a tawo

tan magsīrbi sa papādi a mangidāton a para dyirad pagdaydayāwan saw do matohos saw a logar. ³³ Inanyib da si ĀPO, ki nagsīrbi sa pa do bōkod da sa a dyos a monot do dadakay daw no nasnasyon a yapo dyirad nakayapwan da saw.

³⁴ Manda sichangori, nāw da pa a paripari-nen sīgodaw a dadakay da. Manganyib saba di ĀPO, kan monot saba dyirad pangkeddeng saw kan kapangokom saw mana siraw linlinteg saw mana bilbilin saw ni ĀPO a intoroh na dyirad kapotōtan saw ni Jakob a pinangaranan ni ĀPO so Israel. ³⁵ Do nakapachitōlagaw ni ĀPO dyirad Israelitaw, inbilin na dyira a kāna, “Magdaydāyaw kamo aba do matarek saw a dyos mana maydogod do salapen da, mana magsīrbi dyira mana mangidāton dyira. ³⁶ Ki si ĀPO a nangikaro dyinyo a minohtot do Egipto do panakabalin na kan kabīleg na, ki iyaw machita dayāwen nyo. Maydogod kamo dya, kan mangidāton siras dāton nyo so para dya lang. ³⁷ Machita nāw nyo a siaannad a tongpalen siraw pangeddengaw kan kapangokom saw, siraw linlinteg saw kan bilbilin saw a intolas na para dyinyo. Magdaydāyaw kamo aba do matarek saw a dyos. ³⁸ Kawayakan nyo abaw kapachitōlag ko dyinyo, kan magdaydāyaw kamo aba do matarek saw a dyos. ³⁹ Basbāli a dayāwen nyo ĀPO a Dyos nyo. Iyanchiw mangisalākan dyinyo a yapo do kakamay da no tabo kabōsor nyo.”

⁴⁰ Ki inadngey daba. Basbali a nāw da tinongtong sīgodaw a dadakay da. ⁴¹ Aran nagdaydāyaw saw nyaya tawotawo di ĀPO, nagsīrbi

sa pa dyirad didyosen da sa. Manda sichangori, tongtongen dan anak da saw kan ap-apoko da saw a parinen daw akmas aāmang da saw.

18

Si Hesekyas a Āri no Joda

¹ Do chatatdo naw a katawen no kapagāri no āri no Israel a si Hosea a pōtot ni Ela, nayparin a āri no Joda si Hesekyas a pōtot ni Ahas. ² Nagtawen so dadwa poho kan dadima do nakapagāri na. Nagāri so dadwa poho kan sasyam a katawen do Jerosalem. No ngaran ni ānang na, ki si Abi* a pōtot a mabakes ni Sakaryas. ³ Pinarin naw kosto do kapanyideb ni ĀPO a akmas pinarin ni Dabid a popoon na. ⁴ Pinakaro na saw pagdaydayāwanaw, hinomek naw posti saw a bato, kan tinongeh na saw postyaw ni Asera. Inapsapsa na paw sinan bodayaw a tombāga a pinarin ni Moyses, ta manda do dāwri a chimpo, maysosoh pa saw Israelita so insinso dya. No sinan bodayaw, ki napangaranan so Nehostan.

⁵ Nagtalek si Hesekyas di ĀPO a Dyos no Israel. Abaw akma dya dyirad tabo ar-āri no Joda a aran siraw nanmanma paw kan iya mana somnarono dya. ⁶ Nāw na di ĀPO, kan tinadyichokod nabaw nakawnot na sya. Tinongpal na saw bilbilin a intoroh ni ĀPO di Moyses. ⁷ As si ĀPO, ki myan dya. Nagballigi si Hesekyas do aran āngo a pinarin na. Nagribildi so maikontra do āryaw no

* **18:2** 18:2 Abi mana Abihas. 2 Kron. 29:1

Assirya, kan nagsīrbi aba dya. ⁸ Inābak na saw Pilisteo a tawotawo a manda do Gasa a yapo do pagwanawanaw a kominwan do naahadanaw a syodad.

⁹ Do chapat naw a katawen ni Āri Hesekyas a nawriw chapapito a katawen no āryaw no Israel a si Hosea a pōtot ni Ela, romnaot si Salmaneser a āri no Assirya so maikontra do Samarya kan linakob na pa. ¹⁰ Do nakatayoka no tatdo a katawen, sinākop naw Samarya. Naparin nya, ki do chaanem a katawen no kapagāri ni Hesekyas, kan do chasasayam naw a katawen no kapagāri ni Hosea a āri no Israel.† ¹¹ No āryaw no Assirya, ki inkaro na saw tawotawo a Israel a sibabahod a naiyangay do Assirya. Pinachiyan na sa do syodad a Hala, do Gosan a masngen do Oksong a Habor, as kan do idiidi saw no taga Medya. ¹² Naparin saw nyaya maynamot ta inadngey daba si ĀPO a Dyos da, kan rinārayaw daw kapachitōlag na dyira. Ta tinongpal daba tabo inpaibilin naw di Moyses a pachirawatan ni ĀPO.

¹³ Do chaasa poho naw kan apat a katawen no kapagāri ni Hesekyas, rinaot ni Sennakerib a āri no Assiryaw tabo naahadan saw a syodad no Joda kan sinākop na sa.‡ ¹⁴ Dawa, nangipaiyangay si Hesekyas a āri no Joda so nya minsāhi do āryaw no Assirya do Lachis a kāna, “Pinarin ko madi. An komaro ka na dyaken, magbāyad ako so aran āngo a akdawen mo dyaken.” Inpabāyad no āryaw no Assirya di Hesekyas a āri no Joda

† **18:10** 18:10-112 Ār. 17:5-6 ‡ **18:13** 18:13-37 2 Kron. 1-19; Isa. 36:1-22

iyaw asa poho a katonilāda no pirak kan asa a katonilāda a balitok. ¹⁵ Dawa, intoroh dya ni Hesekyas iyaw tabo pirak a myan do timplo ni ĀPO kan do pangapyan saw do palasyo naw ni āri.

¹⁶ Do dāwri a chimpō, hinathat ni Hesekyas a āri no Joda iyaw balitokaw a pinakalopkop na dyirad aneb saw kan mondora no timplo ni ĀPO, kan intoroh na do āryaw no Assirya.

No Kapangamomo ni Sennakerib do Jerosalem

¹⁷ Sinpangan na, tinoboy no āryaw no Assirya iyaw hiniral, tinyinti, kan komander na kontodo matokpoh a bōyot yapo do Lachis a mangay di Āri Hesekyas do Jerosalem. Somnonget sa a nakarapit do Jerosalem. Nangay sa nagpwisto sa do payis no kanalaw no mamanyito a līnaw, do rarahan a komwan do bengkagaw a paybasabasan da so lamit. ¹⁸ Pinatawag da si Āri Hesekyas, ki basbāli a tinoboy na sa Elyakim a pōtot ni Hilkyas a iyaw manyidechidebaw so palasyo, si Sebna a sikritaryo, kan si Joa a pōtot ni Asap a taga-tolas.

¹⁹ Binata no komanderaw dyira a kāna, “Ib-hey nyo nya di Hesekyas: ‘Nyayaw bata no mabileg a āri no Assirya: Āngo pakayapwan pagtaltalkan mo? ²⁰ Bata mori a pamagbaga, ki tādī no pamosposan kan kayit do gobat? Pi! Chirichirin a abos sinpaspangan. Sino pachinarngan mo tan magribildi ka so maikontra dyaken? ²¹ Chiban mo, magtalek ka do sobaybay dan taga Egipto. No Egipto, ki akmay naparpar a byawo a mangtodok so kakamay no aran sino

machinareng a magsarokod dya! Komwan si Paraon do tabo magtalek dya. ²² Ki sigoro ibahey monchi dyaken a kon mo, “Magtalek kami di ĀPO a Dyos namen.” Iyabawriw akin dyira so pagdaydayāwan kan siraw altar a pinakaro ni Hesekyas do nakaibahey na dyirad tawotawo do Joda kan Jerosalem a kāna, “Machita a magdaydāyaw kamo do salapen nyaya altar do Jerosalem”?

²³ “Ngay na, machitōlag ka do āmo ko a āri no Assirya: Manoroh akonchi dyimo so dadwa rībo a kabalyo, an makapakasakay ka so komakabalyo dyira! ²⁴ Na, maparin kawri a mangkārit so aran asa dyirad kabobodisan so saad a opisyalis no āmo ko a aran magtalek ka do Egipto para do logan sa a pachigobat kan dyirad komakabalyo? Polos! ²⁵ Machirohno pa, mangay akori a mangraot kan mangrārayaw so nyaya logar an abo chirin a yapo di ĀPO? Si ĀPO mismo nangibahey dyaken a romaot do dyaya tana, kan rārayawen ko!’ ”

²⁶ Do dāwri, binata da Elyakim a pōtot ni Hilkyas, Sebna, kan Joa do komanderaw a kon da, “Mo sir, maychirin ka pa dyamen a tobotoboyen mo do kapaychirin a Aramaik, ta maawātan namen. Maychirin kaba dyamen so Hebreo a kapaychirin dan taga Joda a madngey dan magboybōyaya a yapo do ahad no syodad.”§

§ **18:26** 18:26 No kapaychirin a Aramaik, ki masngen do Hebreo a kapaychirin dan taga Joda. Aramaik, ki inosar no pinakainawan no asa nasyon an myan ibahey na do matarek a nasyon.

²⁷ Ki tominbay komanderaw a kāna, “Taywaran inyo lang kan do āmo nyowayaw nanoboyan āmo ko a pangibaheyan siras nyaya, an dya dyi pa siraw maychadisdisnaya do ahad? Ta akma sanchi dyinyo a machita koman so bōkod da a tachi kan minom so bōkod da a pēteg.”

²⁸ Sinpangan na, naytēnek komanderaw a nakalyak do kapaychirin a Hebreo a kāna, “Adngeyen nyo chirinaya no mabileg a āri a āri no Assirya! ²⁹ Nyayaw bata no āri: ‘Ipalōbos nyo aba allilāwen naynyo ni Hesekyas. Maisalākan naba inyo do kakamay ko. ³⁰ Palobōsan nyo aba si Hesekyas a mapasarasaray dyinyo a magtalek di ĀPO do kabata na sya a kāna, “Syirto a isalākan nanchi yaten ni ĀPO. Nyaya syodad, ki maitoroh abanchi do kakamay no āri no Assirya.””

³¹ “Adngeyen nyo aba si Hesekyas. On, ta nyaw bata no āri do Assirya: ‘Machikapya kamo dyaken, kan mohtot kamo a mangay dyaken. Dāwrinchi, kāda asa dyinyo, ki kanen nanchiw asi a yapo do bōkod nyo a kaobasan kan kaigosan nyo, as kan inomen nyonchiw ranom do bōkod nyo a bobon. ³² Komwan anchiw parinen nyo mandan mangay ako kan manghap dyinyo do tana a akmas dyira nyowaya. On, hapen konchi inyo do tana no irek a para tināpay kan obas a para palek, tana no olibo a kayokayo a para lana, kan myan tagapolot no yokan. Dāwrinchi, mabyay kamo a dya madiman! Adngeyen nyo aba si Hesekyas, ta allilāwen naynyo do kabata na sya a “Isalākan

nanchi yaten ni ĀPO.” ³³ Aryoriw dyos no aran sino a nasyon a nakaisalākan so tana na a yapo do kakamay no āri no Assirya? ³⁴ Asyo, dino danaw yanan dan dyos saw no Hamat kan Arpad mana dyos saw no Separbaim, Hena kan Ibbah? Naisalākan dawriw Samarya do kakamay ko? ³⁵ Sino dyirad tabo dyos saya no nyaya saya nasnasyon nakaisalākan so tana na a yapo dyaken? Taywaran maisalākan ni ĀPO iyaw Jerosalem a yapo do kakamay ko? Pi!’ ”

³⁶ Ki nāw da dya naychalilyak no tawotawo saw, kan inatbay daba a aran asa chirin, ta inbilin ni Āri Hesekeyas a kāna, “Atbayen nyo aba.”

³⁷ Sinpangan na, sa Elyakim a pōtot ni Hilkyas a iyaw manyidechidebaw so palasyo, si Sebna a sikritaryo, kan Joa a pōtot ni Asap a taga-tolas, ki naybidi sa di Hesekeyas a napiripirit so laylay, kan inpadāmag da dyaw binataw no komanderaw.

19

No Kaipadto a Kaisalākan no Jerosalem

¹ Do nakadngeyaw sya ni Āri Hesekeyas so nyaya, pinirit naw laylay naw kan naylaylay so makersang, kan nangay do timplowaw ni ĀPO.

² Tinoboy na sa Elyakim a iyaw manyidechidebaw so palasyo, Sebna a sikritaryo, kan siraw panglakayen daw no papādyaw, as kan nakalaylay sa tabo so makersang a mangay di propita Isayas a pōtot ni Amos. ³ Inbahey da dya a kon da, “Nyayaw binata ni Hesekeyas: ‘Sicharaw, ki araw no kariribok, kapangdōsa no Dyos, kan

kapakasnesnek a akmas kaiyanakaw no adekey, kan apabaw ayit a mangyanak sira. ⁴ Arānchi a madngey ni ĀPO a Dyos mo tabo chirinaya no komanderaw. Iya, ki tinoboy no āmo naw a āri no Assirya, tan mangoyaw so sibibyay a Dyos. An komwan, maparin pakono a taywaraw kapaydabdab ni ĀPO a Dyos mo a para do inchirin naw. Dawa, paydasal mo sanchiw makalāsat saw.' "

⁵ Do nakawara daw no opisyalis ni Āri Hesekeyas di Isayas, ⁶ binata ni Isayas dyira a kāna, "Ibahey nyo do āmo nyowaw a kon nyo, 'Nyayaw bata ni ĀPO: "Mamo kaba a maynamot do nadngey mwaw a pamaraparahet a chirin a maikontra dyaken a yapo dyirad pachirawatanaw no āryaw no Assirya. ⁷ Adngeyen nyo! Mapangay akonchi so ispirito dya, tan anchan madngey naw dāmag, ki maybidinchi do bōkod na a tana, as kan dawrinchiw pangipadimanan ko sya do ispāda." "'

⁸ Do nakadngeyaw sya no komanderaw a kinarwan āryaw no Assirya iyaw Lachis, naypabidi kan nasarakan naw āryaw a myan a machilāban do Libna.

⁹ Do dāwri, narawat ni Sennakerib a āri no Assirya iyaw dāmagaw a si Tirhaka a āri no Kos, ki mangyangay so bōyot na a machilāban dya. Dawa, nanaboy a minirwa siras tobotoboyen naw a mangay di Hesekeyas a kāna, ¹⁰ "Ibahey nyo di Hesekeyas a āri no Jodaw nya: 'Ipalōbos mwaba allilawen naymo no Dyos mo a pachinarngan mo do kabata na sya a "Maiparawat abanchiw Jerosalem do kakamay no āryaw no

Assirya.” ¹¹ Masyirto a nadngey mo an āngo pinarin āryaw no Assirya do tabo a nasnasyon a hinanyib na sa a rinārayaw. Maisalākan ka paro? ¹² Naisalākan sawri no dyos daw no kadwan saw a nasnasyon do nakarārayaw siran aāmang namen? Taywaran naisalākan sa no dyos da saw no nasyon a Gosan, Haran, Resep, kan tawotawowo no Eden a myan do Telassar. ¹³ Asyo, dino danaw yanan no āryaw no Hamat, āryaw no Arpad, āryaw no syodad no Separbaim, āryaw no Hena mana āryaw no Ibbah?’ ”*

No Dasal ni Hesekyas

¹⁴ Narawat ni Hesekyas tolasaw a intoroh dan natoboy saw, kan bināsa na. Do dāwri, somnonget a nangay do timplowaw ni ĀPO, kan binolay naw tolasaw do salapen ni ĀPO. ¹⁵ Naydasal si Hesekyas di ĀPO a kāna, “Mo ĀPO a Dyos no Israel a naitrono do payawan daw no sinan parswa a naypanyid, imo lang moyboh a Dyos do tabo pagāryan saya do tanaya. Imo namarinaw so kahanyihanyitan kan tanaya. ¹⁶ Iwangan mo paw tadyinya mom ĀPO, kan adngeyen mo pa. Iwangan mo paw mata mo, mo ĀPO, kan chiban mo paw tolasaya. Adngeyen mo paw chirin saya ni Sennakerib a inpaiyangay na a mangoyaw so sibibyay a Dyos.

¹⁷ “O ĀPO, oyod a siraw ar-āryaw no Assiryaw, ki nangrārayaw sa siras nasnasyon kan tana da sa. ¹⁸ Pinagsid dan ar-āri saw siraw dyos daw no

* **19:13** 19:13 2 Ār. 18:34

nasnasyon do apoy, kan rinārayaw da sa, ta dyos saba an dyi sa kayo kan bato a pinarin kakamay no tawo. ¹⁹ Sichangori, mo ĀPO a Dyos namen, isalākan mo pa yamen do kakamay na tan tabo pagāryan do tanaya, ki mapatakan da pakono a imo lang ĀPO iyaw Dyos.”

No Kaipadto ni Isayas so Kasday ni Sennakerib

²⁰ Sinpangan na, nangipaw-it si Isayas a pōtot ni Amos so minsāhi na di Hesekyas a kāna, “Nyaw bata ni ĀPO a Dyos no Israel: ‘Nadngey ko dasal mo dyaken maynamot di Sennakerib a āri no Assirya.’ ²¹ Nyaw chirin a inbahey ni ĀPO a maikontra dya:

“Iyaw birhin a balāsang no Sion,
 ki mahanyinyi kan mangoy-oyaw dyimo.
 Anak a mabakes no Jerosalem,
 ki maylilinlin do dichodan mo do kapayyayo mo.

²² “‘Sino iyaw inoyaw kan pinaraherahet mo?
 Sino iyaw inagayan mo?
 Sino iyaw pinakakokokorirat mo do pangas mo?
 Iya, ki iyaw Masantwanaw no Israel!

²³ Dyirad natoboy mo saw, inpaoyaw mo si Āpo.
 Binata mo a kon mo, “Do kāro no logan ko a pachigobat,
 sinonget ko kakarangan daw no tokotokon,
 do makatayrahem saw a yanan do Lebanon.
 Tinongeh ko kakarangan saw a kayokayo a sidro
 kan siraw napidyaw a kayokayo a saleng.
 Narapit ko katētengan saw a yanan na
 a iyaw kapipintasan saw a kakaywan na.

24 Naychadi ako so bobon sa do gan-ganaet a tana,
 kan mininom so ranom da daw.
 Do rapan da no kokod ko,
 inabkohan ko tabo oksong do Egipto.”

25 “ ‘Nadngey mo abawri
 a inkeddeng ko nya do kaychowa pa?
 Do panman pa syan araw, inplāno ko na,
 kan inpatongpal ko sichangori
 a pinayparin mo naahadan saw a syodad
 a nayparin a nakawpwan no karārayaw.

26 Siraw omyanaw daw, ki abaw toray da.
 Namo sa kan nasnesnekan.
 Akma say mohamoha do bengkag.
 Akma say mawnged a ablak.
 Akma say tamek a tomobo do dapagaw a atep,
 kan mahayo sa sakbay a mayparakoh.

27 “ ‘Ki chapapatak ko kapaydisna mo,
 kan kayam mo kan kapaybidi mo,
 as kan maypāngo kasoli mo so kontra
 dyaken.

28 Maynamot ta insoli mo a maikontra dyaken,
 kan nadngey ko saw chirin no kapangas mo,
 pangayen konchiw sadyit ko do momodan mo
 kan no prino ko do dangoy mo,
 as kan paybidihen konchimo
 do rarahan a nakayapwan mo!’ ”

29 Sinpangan na, binata ni Isayas di Āri Hesyas a kāna, “Nyayaw pakaboyan monchi, mo Hesyas:

“Nyaya tawen, koman kanchis tod sa a tomobo.

Do somaronwaya a tawen, kanen monchiw
tomobwaw a yapo dyira.

Ki do chatatdo naw a tawen, maymoha kan
magāpit ka.

Maymoha ka siras kaobasan, kan kanen mo
asi da.

³⁰ Siraw makalasataw do pagāryan no Joda,
akma sanchiw omyamot do irahem no tana,
kan may-asinchi do tohos naw.

³¹ Ta mohtot sanchiw matokos saw do Jerosalem,
kan mohtot sa pa do Tokon a Sion a bonggoy
no makalāsāt.

“No kapodno ni ĀPO a Manakabalin do Tābo,
ki ipatongpal nanchiw nyaya.

³² “As dawa, nyayaw bata ni ĀPO maynamot
do āryaw no Assirya:

“‘Makasdep abanchi do dyaya syodad
mana makaipana so dāwa no bai do dya.

Makangay abanchi do salapen na a sisasarāpa
mana makapatnek so pakakayatan do syo-
dadaw a pangdarop sya.

³³ Do rarahan a nakayapwan na, maybidinchi.
Somdep abanchi do dyaya syodad, bata ni
ĀPO.

³⁴ Salakniban konchiw nya syodad kan isalākan
ko
a maynamot do kaidāyaw ko kan di Dabid a
pachirawatan ko.’”

³⁵ Do dāwri a ahēp, nangay anghilaw ni ĀPO
do kampo daw no taga Assirya, kan diniman
naw 185,000 a soldādo. Minhēp do kamabekas
naw, do nakapaybangon daw no kadwan saw
a tawotawo, myan dana sa daw bangkayaw

do omdibon daw! ³⁶ Do dāwri, komnaro si Sennakerib a āri no Assirya. Naybidi do Ninebeh kan nagan daw.

³⁷ Do asaw a karaw, do kadamaw ni Sennakerib a magdaydāyaw do timplo ni Nisrok a dyos na, ki diniman iya no dadwa a pōtot na a sa Adrammelek kan Sareser so ispāda, kan naglibas sa a kominwan do tana no Ararat. Si Esarhaddon a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

20

No Kaganyit ni Hesekyas

¹ Do dāwri sa araw, nagganyit si Hesekyas kan kadidiman narana. Nangay dya si propīta a Isayas a pōtot ni Amos, kan binata na a kāna, “Nyaw bata ni ĀPO: ‘Mamilbīlin ka na siras myanaw do bahay mwaya, ta ito kadiman mo. Mapyan ka paba.’ ”

² Inyidit ni Hesekyas rōpa naw do dyindyinaw kan naydasal di ĀPO a kāna, ³ “Nakmen mo pa mo ĀPO an maypāngo a inotan koymo a sipopodno kan nainpapōswan, as kan nakapamarin ko so maganay do kapanyideb mo.” Do dāwri, taywaraw nakatanyis ni Hesekyas.

⁴ Ki sakbay a komnaro si Isayas do mamanhobokaw a atat, inpakatoneng ni ĀPO chirin na dya a kāna, ⁵ “Maybidi ka kan ibahey mo di Hesekyas a pangōlo dan tawotawo ko a kon mo, ‘Nyaw bata ni ĀPO a Dyos ni popoon mos Dabid: Nadngey ko dasal mo kan naboya ko saw hō mo. Pyahen konchimo. Do chatatdo naw anchi a araw a mangrogi sichangori, mangay

kanchi do timplowaw ni ĀPO. ⁶ Rapan ko panchi so asa poho kan dadima a katawen no kabyay mo, kan isalākan ko panchimo kan nyaya syodad do kakamay no āryaw no Assirya. Salakniban konchiw nyaya a syodad a maynamot do pakai-dayāwan ko kan di Dabid a pachirawatan ko.’”

⁷ Sinpangan na, binata ni Isayas a kāna, “Mangisagāna kamo so pangāgas a yapo do napihpih saw a igos.”* Pinarin dan magsirsīrbyaw, kan intāpal da do hapotaw no barot ni Heseekyas, as napyan.

⁸ Sakbay a napyan si Heseekyas, inyahes na di Isayas a kāna, “Āngonchiw pakaboyan a papyahen na yaken ni ĀPO, kan tan mangay akonchi do timplowaw ni ĀPO do chatatdo naw anchi a araw a mangrogi sichangori?”

⁹ Inatbay ni Isayas a kāna, “Nyaw pakaboyan mo a yapo di ĀPO a tongpalen nanchiw inkari naw. Chakakey mori a iyaw anyinwaw, ki maypatohos so asa poho a kadakwang do ayran mana maypabodis so asa poho a kadakwang do pāngal no ayran?”

¹⁰ Binata ni Heseekyas a kāna, “Maydamnay a maypatohos anyinwaw so asa poho a kadakwang. Basbāli a paypabodisen na so asa poho a kadakwang do pāngal no ayran.”

¹¹ Do dāwri, nangdaw si propita Isayas di ĀPO, kan pinaypabodis ni ĀPO anyinwaw so asa poho a kadakwang do ayranaw ni Ahas.

Siraw Natoboyaw a Yapo do Babilonya

* **20:7** 20:7 Mana “kaormaan a napihpih a nakolay a igos”.

¹² Do dāwri a chimpo, si Merodak-baladan a pōtot ni Baladan a āri no Babilonya, ki nanoboy siras pinakainawan na a mangyangay siras tolas naw kan rigālo na di Hesekeh, ta nadāmag na a maganyit si Hesehyas. ¹³ Rinawat sa ni Hesehyas natoboy saw, kan inpaboya na dyiraw tabo a myan do pangapyan na saw. Siraw pirak, balitok, rikrikādo, mangingina saw a lana, siraw armas saw, kan tabo kadwan, ki myan sa daw do pangapyan na saw. Aba polos do palasyo naw mana do tabo pagāryan naw iyaw dyi na inpaboya ni Hesehyas dyira.

¹⁴ Sinpangan na, nangay si Isayas a propita di Āri Hesehyas, kan inyahes na a kāna, “Āngo binata dan nya saya mahahakay, kan dino nakayakayapwan da?”

Inatbay ni Hesehyas a kāna, “Yapo sa do mateng a tana. Yapo sa do Babilonya.”

¹⁵ Inyahes no propitaw a kāna, “Āngo naboya da do palasyo mwaya?”

Binata ni Hesehyas a kāna, “Na, naboya da tābo iyaw myan do palasyo kwaya. Aba polos dyirad pangapyan ko saw iyaw dyi kwa inpaboya dyira.”

¹⁶ Do dāwri, binata ni Isayas di Hesehyas a kāna, “Adngeyen mo chirinaya ni ĀPO: ¹⁷ Masyirto a itonchiw araw a tābo do palasyo mwaya kan tabo a kinapya daw no aāmang mo manda sicharaw, ki maiyangay sanchi do Babilonya. Abanchiw matokos, bata ni ĀPO. ¹⁸ Siranchiw kadwan do kapotōtan mo a dyiran bōkod mo a āsi kan raya a maiyanak a pōtot

mo, ki maikaro sanchi, as kan mayparin sanchi a yonoko do palasyo no āryaw no Babilonya.”

¹⁹ Inatbay ni Hesekyas a kāna, “No chirinaya ni ĀPO a inchirin mo, ki maganay.” Ta iniktokto na a kāna, “Bāli, ta myan anchiw talna kan maganay a kayayan do ōnos no byay ko.”

²⁰ Siraw kadwan saw a napariparin do naka-pagāri ni Hesekyas, tabo napatayoka na saw, kan maypāngo nakaparin naw so līnaw kan kanal do irahem no tana a pinamawyog nas ranom do syodadaw, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Joda? ²¹ As nachipaynahah si Hesekyas dyirad aāmang na saw. Si Manasses a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

21

Si Manasses a Āri no Joda

¹ Nagtawen si Manasses so asa poho kan dadwa do nakapagāri na, kan nagāri do Jerosalem so dadima poho kan dadima katawen. No ngaran ni ānang na, ki si Hepsibah.*

² Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO do nakawnot na siras makabābabaw a dadakay da no nasnasyon a pinaksyat ni ĀPO do salapen da no Israelitaw. ³ Minirwa a pinatnek na saw pagdaydayāwanaw a rinārayaw ni āmang na a si Hesekyas, kan napatnek so altar sa para di Baal, as kan pinarin naw posti ni Asera† a akmas naporinaw ni Ahab a āri no Israel. Nagrōkob

* **21:1** 21:1-9 2 Kron. 33:1-9 † **21:3** 21:3 2 Ār. 18:4

dyirad tabo myan do kahanyihanyitan, kan nag-daydāyaw dyira. ⁴ Pinatnek naw gan-ganaet saw a altar do timplo ni ĀPO a aran inbahey ni ĀPO a kāna, “Do Jerosalem pangayen konchi daw ngaran ko.” ⁵ Do irahemaw no dadwa a atat no timplo ni ĀPO, pinatnek naw altar saw a para dyirad tabo myan do kahanyihanyitan. ⁶ Insakripīsyō naw bōkod naw a pōtot a masosohan do apoy. Nagosar so madyik a mangipadto. Nangdakdaw dyirad mamadtwaw, manolibaw, kan ispiritista. Namarin so āro a marahet do kapanyideb ni ĀPO a nawriw nangpasoli sya.

⁷ Inhap ni Manasses iyaw inpakitikit naw a posti ni Asera, kan pinangay na do timpłowaw a aran dawriw nangibaheyan naw sya ni ĀPO di Dabid kan si Solomon a pōtot na a kāna, “Do dyaya timplo kan do Jerosalem a pinidi ko yapo do tabo trībo no Israel, ki pangayen konchi daw ngaran ko a abos pandan. ⁸ Pirwahlen ko pabanchi a paksyaten Israelita saw a komaro‡ do tanaw a intoroh ko dyirad popoon da. On, pirwahlen ko pabanchi, basta siaannad sa a mamarin so tabo inbilin ko dyira, kan mangtongpal so tābo linteg a intoroh dyira ni Moyses a pachirawatan ko.” ⁹ Ki nangadngey sabaw tawotawowaw. Pinawnot sa ni Manasses a nachibawa, tan mamarin sa so arwaro pa marahet kan siraw nasyon saw a rinārayaw ni ĀPO do salapen dan Israelitaw.

‡ **21:8** 21:8 Do Hebreo a chirin, ki “Pirwahlen ko pabanchi a paybidibidihēn kokod da saw no Israelita saw a komaro do tana a intoroh ko....”

10 Inpaibahey ni ĀPO dyirad pachirawatan na saw a siraw propitaw: 11 “Si Manasses a āri no Joda, ki namarin siras nyaya a makabābaba a gatos. Namarin so maraherahet pa kan tabo pinarin dan Amoreo a nanmanma kan iya, as kan pinawnot na paw tawotawo no Joda a naygatos a maynamot dyirad bolto na saw. 12 Dawa, nyaw bata ni ĀPO a Dyos no Israel: ‘Īto dana a mangyangay ako so didigra do Jerosalem kan tana no Joda tan no aran sino a makadngey so nya dāmag, ki mableg anchi do kāmō na.Š 13 Lonaten konchiw paltikaw do Jerosalem a naosar a kontra do Samarya kan iyaw pindōlaw a naosar a kontra do pamilya ni Ahab. Ponasen konchiw Jerosalem akmas kapamonas no asa tawo so sabak. On, ponasan konchi, as kapasakeb ko sya. 14 Karwan ko sanchiw dyira ko a tawotawo a makalāsāt,* kan iparawat ko sanchi do kakamay dan kabōsor da sa. Mayparin sanchi a maanop kan iyaw samsaman dan tabo kabōsor da. 15 Nya, ki maynamot ta namarin sa so marahet do kapanyideb ko, kan pinasoli da yaken a nakayapo pa do arawaw a nakahtot dan popoon da sa do Egipto a manda sichangori.’ ”

16 Nachirohno pa a pinawyog ni Manasses taywara āro a raya dan abwaw so gatos a nanda do nakapno no Jerosalem so raya a naysopo

Š 21:12 21:12 Do Hebreo a chirin, ki “no tadyinya no aran sino a makadngey sya, ki magtilintintin anchi”. * 21:14 21:14 No tāwid, ki iyaw tribo no Joda (kan Benhamin), ta siraw asa poho a tribo do ammyānan, ki naakaw dana sa a naiyangay do Assirya. 1 Ār. 8:51, 53; Sal. 28:9; 78:71

do intīro a syodad. Nya, ki matarek kan gatos naw a nakapawnot na siras tawotawowaw no Joda a naygatos tan pinarin daw marahet do kapanyideb ni ĀPO.

¹⁷ Siraw kadwan saw a napaniparin do nakapagāri ni Manasses, kan tabo a pinariparin na a nagrāman iyaw gatosaw a napaninan na, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Joda? ¹⁸ Nachipaynahah si Manasses dyirad aāmang naw, kan naitābon do minoyonganaw no Ossa. Si Amon a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

Si Amon a Āri no Joda

¹⁹ Nagtawen si Amon so dadwa poho kan dadwa do nakapagāri na, kan nagāri do Jerosalem so dadwa katawen. No ngaran ānang na, ki si Mesollemet a pōtot a mabakes ni Haros a taga Jotba. ²⁰ Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO akmas pinarin ni āmang na a si Manasses. ²¹ Inonotan naw tābo kabibyay ni āmang na do kapagdaydāyaw siras bolto saw a dinaydāyaw ni āmang na, kan nagrōkob dyira. ²² Tinadyichokodan na si ĀPO a Dyos no popoon na, kan naybibyay aba do chakeyaw ni ĀPO.

²³ Nagpangta saw opisyalis ni Amon so maikontra dya, kan diniman daw āryaya do palasyo na. ²⁴ Sinpangan na, diniman da met no tawotawowaw do dawri a tana siraw tabo a nangipangta so kontra di Āri Amon, as nakapayparin da si Josyas a pōtot no āryaw a nachitādi dya a āri.

²⁵ Siraw kadwan saw a napariparin do naka-pagāri ni Amon, kan no pinaripinarin na, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritaan dan ar-āri no Joda? ²⁶ Naitābon do aschipaw a tanem na do minoyongan no Ossa. Si Josyas a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

22

No Kadongso Da so Libro no Linteg

¹ Nagtawen si Josyas so wawaho do nakapagāri na, kan nagāri do Jerosalem so tatdo a poho kan asa katawen. No ngaran ni ānang na, ki si Jedida a pōtot a mabakes ni Adaya a taga do idi a Boskat.* ² Pinarin naw kosto do kapanyideb ni ĀPO, kan inotan naw tabo pinarin naw ni Dabid a popoon na, as somniwal aba do kawatan mana kaholi.

³ Do chaasa poho naw kan wawaho a katawen no kapagāri ni Āri Josyas, tinoboy na iyaw sikritaryowaw a si Sapan a pōtot ni Asalya a pōtot ni Meshollam tan mangay do timplowaw ni ĀPO, kan binata no āryaw a kāna,† ⁴ “Somonget ka a mangay di Hilkyas a matohos a pādi, as kan ipakwinta mo kwartaw a naiyangay do timplowaw ni ĀPO a chinpeh dan papādi a mangwardya‡ so asdepanaw dyirad tawotawowaw. ⁵ Iparawat mo kwartaw dyirad mahahakay saw a naitongdo a manyidechideb so tarabākwaw do timplo. Sira, ki magbayād sa siras trabahador saw a mangapya so timplowaw ni ĀPO. ⁶ On,

* **22:1** 22:1-2 2 Kron. 34:1-2 † **22:3** 22:3-20 2 Kron. 34:8-28

‡ **22:4** 22:4 2 Ār. 12:9

machita a magbāyad siras karpintirwaw, masaw do mapatnek saw, kan mayatoy saw. Machita a gomātang sa pa so toroso kan nakchikchid saw a bato. ⁷ Ki machita paba makwintaw kwartaw a naitalek dyira, ta matalek sa do tarabāko da.”

⁸ Binata ni Hilkyas a matohos a pādi di Sapan a sikritaryo a kāna, “Nadongso ko libro no linteg do timplowaw ni ĀPO.” Intoroh na di Sapan a mangbāsa sya. ⁹ Sinpangan na, nangay si Sapan a sikritaryo do āryaw kan inpadāmag na dya a kāna, “Siraw opisyal mo saw, ki nagbāyad dana saw so kwarta a yapod timplowaw ni ĀPO, kan inparawat daranaw dyirad trabahador saw kan siraw manyidechidebaw so kapangapya so timplowaw.” ¹⁰ Inpadāmag na pa ni Sapan do āryaw a kāna, “Nanorohaw dyaken si Hilkyas a pādi so asa libro.” Do dāwri, bināsa ni Sapan do salapenaw no āryaw.

¹¹ Do nakadngey naw no āryaw so chirin saw no librowaw no linteg, pinirit naw laylay naw. ¹² Inmandar na di Hilkyas a pādi, di Ahikam a pōtot ni Sapan, di Akbor a pōtot ni Mikayas, di Sapan a sikritaryo, kan di Asaya a pachirawatan na a kāna, ¹³ “Mangay kamo a manahes di ĀPO so para dyaken kan para dyirad tawotawo do tabo Joda a maynamot do chirin saya do dya a libro a nadongso. Ta taywara a nakasoli si ĀPO dyaten maynamot ta siraw popoon ta saw, ki nagtongpal saba do chirin saya do dyaya a libro. Pinarin dabaw sigon do tabo a naitolas daw a maynamot dyaten.”

¹⁴ Dawa, si Hilkyas a pādi, Ahikam, Akbor,

Sapan, kan Asaya, ki nangay sa do asa mabakes a propīta a si Holda a magyan do Chadadwa naw a Distrito do Jerosalem. Si Holda, ki baket ni Sallom a pōtot ni Tikba a pōtot ni Harhas. Iyaw lakay naw, ki mangay-aywan siras laylay. §

¹⁵ Binata ni Holda dyira a kāna, “Nyaw bata ni ĀPO a Dyos no Israel: ‘Ibahey nyo do mahakayaw a nanoboy dyinyo dyaken a kon nyo, ¹⁶ Nyayaw bata ni ĀPO: “Mangyangay akonchi so didigra do dyaya logar kan do tawotawo na sigon do tābo a naitolas do librowaw a nabāsa no āryaw no Joda. ¹⁷ Maynamot ta tomnadyichokod sa dyaken kan nangsosoh sa so insinso do matatarek a didyosen tan pinakasoli da yaken do tabo didyosen a pinarin da do kakamay da, ki mangsosoh anchi iyaw soli ko a akmay apoy do dyaya logar kan mawsep abanchi!” ¹⁸ Ki ibahey nyo do āryaw no Joda a nanoboy dyinyo a manahes di ĀPO a kon nyo, “Nyaw bata ni ĀPO a Dyos no Israel maynamot do chirin saw a nadngey mo: ¹⁹ Maynamot ta nagbabāwi kan nagpakombaba ka do salapen ni ĀPO do nakadngey mwaw so inbahey kwaw kontra do dyaya logar kan do tawotawo na a mayparin sanchi a marārayaw kan mabay, as kan maynamot ta pinirit mo laylay mo kan tomnanyis ka do salapen ko, ki nadngey ko paymo, bata ni ĀPO. ²⁰ Dawa, parapahen konchi imo a machipaynahah dyirad popoon mo sa, kan maitābon kanchi a sitatalna. Maboya abanchi no

§ **22:14** 22:14 Naibahey aba do Hebreo, ki maparin a laylay ni āri mana dyirad papādi.

mata mo tabo saw a didigra a iyangay konchi do dyaya tana. ” ” ”

Do dāwri, inyangay daw atbay naw ni Holda do āryaw.

23

No Kapabayō ni Josyas so Katōlagan

¹ Pinatawag ni Āri Josyas tabo panglakayen saw do Joda kan do Jerosalem. ² Somnonget āryaw a nangay do timplowaw ni ĀPO. Nachangay dya tabo tawotawo do Joda, tabo saw omidi do Jerosalem, siraw papādyaw, kan siraw propītaw. Myan daw tabo saw tawotawo a yapo do kabobodisan kan katotohosan so saad. Inbāsa na a adngedngeyen daw tabo chirin saw do librowaw no tōlag a nadongso do timplo ni ĀPO. ³ Naytēnek āryaw do bit naw no pareyaw kan nachitōlag do salapenaw ni ĀPO, tan monot di ĀPO kan tongpalen na saw bilbilin, linlinteg, kan pangeddeng na saw do tābo pōso na kan tābo pahad na, as kan parinen na saw chirin no katolāganaw a naitolas do dyaya libro. Do dāwri, nagkari sa paw tabo tawotawowaw so katongpal da so katolāganaw.

⁴ Binilin no āryaw si Hilkyas a matohos a pādi, siraw papādi a kasidong na, kan siraw manggwardyaw so asdepan a pakarohen da do timplowaw ni ĀPO tabo warawara a namarin a para di Baal kan Asera, kan para do tabo myan do kahanyihanyitan. Inpasosoh na sa do gaganaw no Jerosalem do bengkag saw do

Payahosongan a Kidron, kan inpahap na a inyangay ahbekaw do Betel. ⁵ Pinakaro na saw papādi* daw no didyosen a tinongdo dan ar-āri no Joda a naysosoh so insinso dyirad logaraw a pagdaydayāwan do idiidi saw do Joda kan do maypadibonaw do Jerosalem. On, pinakaro na sa a naysosoh so insinso para di Baal, do araw, bohan, dyirad bitohen saw, kan do tabo myan do kahanyihanyitan. ⁶ Inpapahtot naw postyaw ni Asera do timplo naw ni ĀPO a inikwan do Payahosongan a Kidron do gagan no Jerosalem, kan inpasosoh na daw. Pinayahbek na kan pinaksoy naw ahbekaw do hapot daw no tantanem da no tawotawo a sinsinan. ⁷ Inparakrak na saw pagyanan daw no mahahakay saw a balangkantis† a myan do irahemaw no timplo ni ĀPO a do pagabelan daw no mababakes so para di Asera.

⁸ Inpayangay ni Josyas do Jerosalem tabo Lebita a papādi a yapo do idiidi saw no Joda, kan linaposan na saw pagdaydayāwan tan maosar paba‡ a yapo do Geba a manda do Beerseba a paysoysosohan dan papādyaw so insinso dyirad didyosen. Inparakrak na sa paw pagdaydayāwanaw§ a myan do asdepanaw do rowanganaw a pinatnek ni Joswe a gobirnadador no Jerosalem. Iyaw nya rowangan, ki myan do

* **23:5** 23:5 Sira nyaw papādi, ki maylaylay sa so mabaheng. Ki siraw papādi ni ĀPO, ki maylaylay sa so maydak. † **23:7** 23:7 1 Ār. 14:24 ‡ **23:8** 23:8 2 Ār. 23:10, 16, 20 § **23:8** 23:8 Myan mabata a siraw nya pagdaydayāwan, ki yanan dan didyosen no kalding. Leb. 17:7; 2 Kron. 11:15

mangket do kaholi no rowanganaw no syodad.
⁹ Siraw papādyaw a nagsīrbi dyirad pagday-dayāwan, ki napalobōsan saba a magsīrbi do altaraw ni ĀPO do Jerosalem. Ki aran komwan, napalobōsan sa a machakan so tināpayaw a abos yapo dyirad rārayay da saw a papādi.

¹⁰ Linaposan na paw Topet a myan do Payahosongan no Ben-hinnom, tan abo mangosar sya a pangidātonan so anak na a mahakay mana mabakes do apoy di Molek. ¹¹ Inpapakaro na pa do asdepan do timplo ni ĀPO kabalyo saw a indidikar da no ar-āri saw no Joda do kapagdaydayaw do araw a domada. Myan sa do atataw a masngen do kwartwaw no asa opisyal a mayngaran so Natan-melek. Sinosohan pa ni Josyas loglogan saw a pachigobat a naididikar do araw.*

¹² Siraw altar a pinatnek dan ar-āri no Joda do dapagaw a atep do anmwaw no kwarto ni Ahas kan siraw altar saw a pinatnek ni Manasses do dadwaw a atat no timplo ni ĀPO, ki inparakrak sa ni Josyas. Inpahomek na sa, kan inpapoha naw ahbek naw do Payahosongan a Kidron.

¹³ Linaposan na saw pagdaydayāwanaw a logar a myan do dayāenaw no Jerosalem do abagātanen no Paytokonan no Kinakōsit. Siraw nya, ki pinatnek ni Solomon a āri no Israel a para di Astoret a makabābaba a dyosa da no taga Sidon, di Chemos a makabābaba a dyos dan taga

* **23:11** 23:11 Simna Āri Manasses kan Amo, ki indidikar da saw kabalyowaw da a panggoyod siras logan tan nagloganan dan magdaydayawaw so araw a bayaten daw dadan no araw, kan daydayawen da iya.

Moab, kan para di Molek a makabābaba a dyos dan Ammonita. ¹⁴ Inpaap-sapsa pa ni Josyas masantwan saw a bato a posti, kan inpatongeh na sa paw postyaw ni Asera. Sinpangan na, inpapon na saw nawri a yanan so tohatohang nō tawotawo.

¹⁵ Aran iyaw altaraw do Betel kan iyaw pagdaydayāwanaw a pinatnek ni Jeroboam a pōtot ni Nebat a napawnot siras tawotawowaw no Israel a naygatos, ki inparakrak na sa. Sinosohan naw pagdaydayāwanaw kan pinayahbek na. Sinosohan na paw postyaw ni Asera.

¹⁶ Sinpangan na, minidit si Josyas kan naboya na saw aschipaw a tanem a myan do paytokonanaw. Ipapakarō na saw tohatohangaw, kan sinosohan na sa do hapot naw no altaraw tan malaposan. Nyaw sigon do chirinaw ni ĀPO a inpadto no tawowaw no Dyos do nakarahan do kayanaw no pista a ranan nakapaytēnek ni Āri Jeroboam do masngenaw no altaraw.†

Minidit pa si Josyas, kan naboya naw aschipaw a tanem no tawowaw no Dyos a nangipadto siras nya a naparin.

¹⁷ Inyahes no āryaw a kāna, “Āngo konōkonaya a maboya ko?”

Binata da no tawotawowaw do dawri a idi a kon da, “Pangilasīnan so tanemaw no tawowaw no Dyos a nangay a yapo do Joda, kan nangipadto siras nya a pinarin mo a maikontra do altaraw do Betel.”

¹⁸ Binata ni Josyas a kāna, “Inolay nyo daw. Palobōsan nyo abaw aran sino a mapayadis

† 23:16 23:16 1 Ār. 13:2

so tohatohang na saw.” Dawa, ninonolay daw tohatohang na saw kan siraw tohatohang daw no propīta a yapo do sākop no Samarya.‡

¹⁹ Akmas pinarin naw do Betel, inpapakaro ni Josyas tabo saw pagdaydāyawanaw do matohos saw a logar do idiidi saw no Samarya a pinatnek da no ar-āri saw no Israel a nawriw pinamasoli da si ĀPO. ²⁰ Tabo papādi a myan daw a nagsirsirbi dyirad didyosen do pagdaydayāwan saw a logar, ki inpadiman ni Josyas do altar da saw a pagsirsirbyan da. Inpasosoh na paw tohatohang daw no tawotawo dyirad altar saw tan malaposan sa a dya maosar. Sinpangan na, somnabat do Jerosalem.

No Kasilibrar no Pakanaknakman so Nakahabas no Anghil

(2 Kron. 35:1-19)

²¹ Inmandar no āryaw dyirad tabo tawotawo a kāna, “Silibraren nyo Pakanaknakmanaw so Nakahabas no Anghil a pagdāyaw di ĀPO a Dyos nyo akmas naitolas do dyaya libro no tōlag.” ²² Abaw komwan a kapagsilibrar a naparin nakayapo do chimpwaw no ok-okom a nangitoray so Israel, mana do kayan no chimpawo daw no ar-āri do Israel kan siraw ar-āri naw no Joda.§ ²³ Ki do chaasa poho naw kan wawaho a katawen no kapagāri ni Āri Josyas, nasilibrar nyaya Pakanaknakman so Nakahabas no Anghil do Jerosalem a pagdāyaw di ĀPO.

‡ **23:18** 23:18 Iyaw nawri a propīta, ki iyaw malkemaw a propīta a yapod Betel. Do dāwri a chimpawo, Betel, ki myan do sākop no Samarya. 1 Ār. 13:11, 30-31 § **23:22** 23:22 Jos. 5:10; 2 Kron. 35:18

24 Narohnwan pa a pinaksyat ni Āri Josyas saw manolib kan ispiritista. Inpapakaro na saw didyosen saw a para bahay, siraw bolto saw, kan tabo makabābaba saw a maosar do kapagdaydāyaw siras didyosen a maboaya do Joda kan Jerosalem. Siraw nyayaw pinarin na tan matongpal chirin saw do linteg a naitolas do librowaw a nadongso ni Hilkyas a pādi do timpłowaw ni ĀPO. 25 Do nanmanma pa kan si Josyas mana somnarono saw dya, ki aba polos akma dya a āri a naybidi di ĀPO tan nagsirbi dya do tābo pōso na, do tābo katawo na, as kan do tābo kayit na* sigon do tabo linteg naw ni Moyses.

26 Aran komwan, padichanen naba ni ĀPO iyaw taywara karanggas no soli na do Joda maynamot do tabo pinarinaw ni Manasses a pinangpasoli dya. 27 Dawa, binata ni ĀPO a kāna, “Pakarohen ko panchiw Joda do salapen ko akmas nakapakaro ko so Israel. Chaskeh ko sanchiw Jerosalem a syodad a pinidi ko kan iyaw nyaya timplo a nangibaheyan ko a kon ko, ‘No ngaran ko, ki myan anchi daw.’”†

28 Siraw kadwan saw a naporiparin do nakapagāri ni Josyas, kan tabo a pinaripinarin na, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Joda?

29 Do kadama paw ni Josyas a āri, nangidaōlo si Paraon Neko a āri no Egipto so bōyot na a lomongo do Oksong a Oprates, tan sidongan

* **23:25** 23:25 Deot. 6:5; 2 Ār. 18:5; Mt. 22:37; Mk. 12:30; Lk. 10:27 † **23:27** 23:27 1 Ār. 8:16, 29;

naw āryaw no Assirya. Minohtot met si Āri Josyas a machigobat dya. Ki do nakabayat naw sya ni Paraon Neko, diniman na si Josyas do Megiddo. ³⁰ Inhap dan pachirawatanaw bangkayaw ni Josyas do loganaw a pachigobat yapo do Megiddo a inyangay do Jerosalem, kan intābon da do bōkod naw a aschip a tanem. As siraw tawotawowaw do dawri a tana, ki inhap da si Jehoahas a pōtot ni Josyas, kan pinadwan da so lanaw oho naw, as kan pinayparin da a āri a nachitādi di āmang na.

Si Jehoahas a Āri no Joda

³¹ Nagtawen si Jehoahas so dadwa poho kan tatdo do nakapagāri na, kan nagāri do Jerosalem so tatdo a kabohan. No ngaran ānang na, ki si Hamotal a pōtot a mabakes ni Jeremyas a taga Libna.‡ ³² Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO a akmas pinarin dan popoon na. ³³ Nangay si Paraon Neko, kan kinadinaan na si Jehoahas a naiyangay do Ribla do tana no Hamat, tan dya makatongtong a magāri do Jerosalem. Pinagbwis naw tawotawo no Joda so 3,750 a kakīlo no pirak kan 35 a kakīlo a balitok. ³⁴ Pinayparin ni Paraon Neko si Elyakim a pōtot ni Josyas a āri a nachitādi di āmang na a si Josyas, kan tinādyan ni Paraon ngaran ni Elyakim so Jehoyakim. Ki inyangay na si Jehoahas do Egipto, kan dawriw nakadimanan na. ³⁵ Nagbwis si Jehoyakim di Paraon so inbilin naw a pirak kan balitok. Ki tan makahap so

‡ **23:31** 23:31 Si propita Jeremyah, ki taga Anatot.

nya a pagbāyad a itoroh di Paraon, pinagbwis na saw tawotawowaw do dawri a tana so pirak kan balitok da sigon do kinabaknang da.

³⁶ Nagtawen si Jehoyakim so dadwa poho kan dadima do nakapagāri na, kan nagāri do Jerosalem so asa poho kan asa katawen. No ngaran ānang na, ki si Sebida a pōtot a mabakes ni Pedayas a taga idi a Romah. ³⁷ Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO a akmas pinarin dan popoon na.

24

¹ Do chimpwaw a kapagāri ni Jehoyakim, rinaot ni Nebokadnessar a āri no Babilonya iyaw tana no Joda, kan nayparin a intorayan na si Jehoyakim so tatdo a katawen. Sinpangan na, nagribildi si Jehoyakim so kontra di Nebokadnessar.* ² Do dawri, tinoboy sa ni ĀPO bonggoy daw no mangraot a taga Babilonya, siraw Arameo, Moabita, kan Ammonita a maikontra di Jehoyakim, tan mangrārayaw so Joda. Nya, ki sigon do chirin naw ni ĀPO a inpaibahey na dyirad pachirawatan na saw a propīta. ³ Syirto a siraw nyayaw naporin do Joda, ki sigon do bilin naw ni ĀPO, tan pakarohen na sa do salapen na maynamot dyirad gatogatos ni Manasses, tabo pinariparin na, ⁴ kan magrāman nakapamawyog na so raya dan abos gatos. On, ta inapno naw Jerosalem do raya dan abos gatos, kan mapakawan aba ni ĀPO nyaya.

* 24:1 24:1 Jer. 25:1-38; Dan. 1:1-2

⁵ Siraw kadwan saw a napariparin do naka-pagāri ni Jehoyakim kan tabo a pīnaripinarin na, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Joda? ⁶ Nachipaynahah si Jehoyakim dyirad popoon na. Si Jehoyachin a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

⁷ Minohtot pabaw āryaw no Egipto a minirwa do tana naw a machigobat, ta inhap dana no āryaw no Babilonyaw tabo a sākop a dyinira no Egipto a makayapo do Dēkey a Oksong no Egipto a manda do Oksong a Oprates.

*Si Jehoyachin a Āri no Joda
(2 Kron. 36:9,10)*

⁸ Nagtawen si Jehoyachin so asa poho kan wawaho do nakapagāri na, kan nagāri do Jerosalem so tatdo a kabohan. No ngaran ānang na, ki si Nehosta a pōtot a mabakes ni Elnatan a taga Jerosalem. ⁹ Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO a akmas pinarin naw ni āmang na.

¹⁰ Do dāwri a chimpo no kapagāri ni Jehoyachin, siraw opisyalis ni Nebokadnessar a āri no Babilonya kontodo bōyot da, ki somnonget sa do Jerosalem kan linakob da. ¹¹ Nawara si Nebokadnessar, kan somnonget a mismo do syodadaw a madama da a laklakoben opisyalis na saw. ¹² Sinpangan na, minohtot sa Jehoyachin a āri no Joda, si ānang na, siraw pachirawatan naw, siraw bigbigbigen na saw, kan siraw opisyalis na saw a somnōko sa tabo do āryaw no Babilonya.

Do chawawaho naw a katawen no kapagāri no āryaw no Babilonya, ki tiniliw na si Jehoyachin

a sibabahod. ¹³ Akmas binataw ni ĀPO, pinahtot ni Nebokadnessar a inkaro tabo kinabaknang a myan do timplowaw ni ĀPO kan do palsyowaw no āryaw. Inpaktekteb na saw tabo balitokaw a warawara a inpaparin ni Solomon a āri no Israel para do timplo ni ĀPO. ¹⁴ Inkaro na saw tawotawowaw a sibabahod a yapo do Jerosalem, tabo opisyalis, tabo taga-gobat, tabo sanay a trabahador a mangar-arti kan siraw manyichipwaw. No tābo, ki asa poho a rībo. Sira dana lang kapopobryanaw, nabidin do dawri a tana a Joda.

¹⁵ Inhap ni Nebokadnessar si Jehoyachin a sibabahod do Babilonya kontodo ānang naw, siraw babaket naw, siraw opisyalis naw, kan siraw mabigbigbig saw do dawri a tana a Joda.

¹⁶ Naakaw sa pa a inkaro no āryaw no Babilonya siraw tabo mayiyitaw kan makabael do gobat a papito a poho a taga-gobat, kan asa rībo a sanay a mangar-arti kan manyichipo. ¹⁷ Pinayparin ni Nebokadnessar si Matanyas a marāan ni Jehoyachin a nachitādi di Jehoyachin a āri no Joda, kan tinādyan ni Nebokadnessar ngaran ni Matanyas so Sedekyas.

Si Sedekyas a Āri no Joda

¹⁸ Nagtawen si Sedekyas so dadwa poho kan asa do nakapagāri na, kan nagāri do Jerosalem so asa poho kan asa a katawen. No ngaran ānang na, ki si Hamotal a pōtot a mabakes ni Jeremyas a taga Libna.† ¹⁹ Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO a akmas pinarin naw ni

† **24:18** 24:18 Si Sedekyas, ki kakteh ni Jehoahas. 2 Ār. 23:31

Jehoyakim. ²⁰ Maynamot do taywara a kasoli ni ĀPO dyirad tawotawo do Jerosalem kan do Joda, do panawdyan na, pinaksyat sa ni ĀPO do salapen na.

Sinpangan na, nagribildi si Sedekyas do āryaw no Babilonya.

25

No Kasday no Jerosalem

(2 Kron. 36:13-21; Jer. 39:1-10, 52:3b-11)

¹ Do chasyamaw a katawen no kapagāri ni Sedekyas, do chaasa poho naw a karaw do chaasa poho naw a kabohan, nagmarcha si Nebokadnessar a āri do Babilonya so maikontra do Jerosalem kontodo tabo bōyot na. Nagkampo do gaganaw no syodadaw, kan napaytokon so tana do gaganaw do omdibonaw no ahad no syodad tan makakayat sa.* ² No syodadaya, ki nalakob a nanda do chaasa poho naw kan asa a katawen no kapagāri ni Sedekyas.

³ Do chasasyam naw a karaw do chapat naw a kabohan, naypataywaraw kapteng do irahem naw no syodad. Apaba polos chabyay dan tawotawowaw a kanen da. ⁴ Sinpangan na, narakrak a nayhawos asaw a partis no mamantadaw a ahad. Do dāwri a mahep, naychapayyapayyo sa Sedekyas kontodo tabo bōyot do rowanganaw do payawanaw no dadwaw a ahad a masngen do hardinaw no āryaw aran komwan a nakadibon taga Babilonya do syodadaw. Nayyayo sa lomnongo do mamangketaw

* 25:1 25:1 Jer. 21:1-10; 34:1-5; Esk. 24:2

do Araba.† ⁵ Ki linakatan dan bōyot daw no taga Babilonya iyaw āryaw no Joda, kan nadas da do katanapan saw no Jeriko. Do dāwri, nabogay sa tabo bōyot naw kan pinayaywan da iya. ⁶ Sinpangan na, natiliw daw āryaw no Joda, kan inyangay da do āryaw no Babilonya do Ribla, as dawriw nangikeddeng an da sya naokom. ⁷ Diniman da saw pōtot ni Sedekyas do salapen na, kan pinilit da a chichiban na. Sinpangan na, hinawhaw daw mata na saw, as nakakawar da sya a inyangay do Babilonya.

No Karārayaw no Timplo
(Jer. 52:12-33)

⁸ Do chapapito naw a karaw do chadadima naw a kabohan do chaasa poho naw kan sasyam a katawen ni Nebokadnessar a āri no Babilonya, ki nangay do Jerosalem si Nebosaradan a kapitan dan gwardyaw no āryaw a opisyal ni āri do Babilonya. ⁹ Sinosohan naw timplowaw ni ĀPO, iyaw palasyowaw no āryaw, kan tabo bahabahay saw do Jerosalem. Kāda masisīta a bahay, ki sinosohan na.‡ ¹⁰ Tabo dan bōyot saw a taga Babilonya a myan do toray no kapitan daw no gwardya, ki rinakrak daw ahad saw a nangdibon so Jerosalem. ¹¹ Sinpangan na, inakaw sa a inkaro ni Nebosaradan a sibabahod natokos saw a tawotawo do syodadaw magrāman kadwan saw a tawotawo do omdibonaw, kan siraw nangayaw a nachirapa do āryaw no Babilonya. ¹² Ki binidin no kapitan daw no gwardyaw

† 25:4 25:4 Araba, ki Payahosongan no Oksong a Jordan. ‡ 25:9 25:9 1 Ār. 9:8

kadwan saw a kapopobryan do dawri a tana tan tarabakōhen da saw kaobasanaw kan bengkag saw.

¹³ Rinakrak da no taga Babilonyaw parey saw a tombāga, siraw karison, kan iyaw tombāgaw a tangki a myan do timplowaw ni ĀPO, as kan inkaro da saw narakrakaw a tombāga a inyangay do Babilonya. § ¹⁴ As inkaro da sa paw kaldiro, pala, panopit saw so pabilo, longlongan saw a para insinso, kan tabo warawaraw a tombāga a maosar do timplo a pagdaydāyaw.*

¹⁵ Inhap no kapitan daw no gwarya a inkaro pangayanaw so inmaya, siraw sabak saw, kan tabo kadwan pa saw a namarin do pōro a balitok mana pirak.

¹⁶ Iyaw tombāgaw a yapo do dadwaw a parey, iyaw tangkyaw, kan siraw karisonaw a inpararin ni Solomon a para do timplowaw ni ĀPO, ki makilo aba do karahmet na. ¹⁷ Kāda parey, ki dadwa poho kan papito a kadapan so kakarang. Iyaw tombāgaw a pang-oho na a myan do totokaw no parey, ki apat kan godwa a kadapan so katohos. Naartyan so kahwas a nalāga kan granada sa a tombāga a naypadibon. As iyaw asaw a parey, ki machalit pa. †

*No Kaakaw Dan Tawotawo no Joda a Maiyan-gay do Babilonya
(Jer. 52:24-27)*

¹⁸ Tiniliw pa no kapitan daw no gwardya a binahod si Serayas a matohos a pādi, si Sepanyas

§ 25:13 25:13 1 Ār. 7:15-37; 2 Kron. 3:15-17; 4:2-5 * 25:14 25:14 1 Ār. 7:45-50; 2 Kron. 4:16 † 25:17 25:17 1 Ār. 7: 15-18

a pādi a kasidong na, kan siraw tatdwaw a mangwardya so asdepan do timplowaw. ¹⁹ Yapo do irahemaw no syodad, tiniliw naw asaw a opisyal a makatoneng siras soldādo saw kan dadima saw a mamagbaga no āri. Tiniliw na pa iyaw sikritaryowaw no komanderaw a mangpilit siras tawotawowaw do dawri a tana tan magsoldādo, kan anem pa a poho a tawotawo do dawri a tana a nachichwasan da do syodadaw. ²⁰ Inhap sa ni Nebosaradan a komander, kan inyangay na sa do āryaw no Babilonya do Ribla. ²¹ Do Ribla, do tana no Hamat, inpadiman sa no āryaw.

Dawa, naakaw saw tawotawowaw no Joda a nakaikaro do tana da.

Si Gedalyas a Gobirnadador no Joda
(Jer. 40:7-9; 41:1-3)

²² Tinongdo ni Nebokadnessar a āri no Babilonya si Gedalyas a pōtot ni Ahikam a pōtot ni Sapan‡ a mayparin a gobirnadador dyirad tawotawowaw a tinokos na do Joda. ²³ Do nakadāmag daw sya no opisyalisaw kan soldādo da saw a taga Joda§ a tinongdo no āryaw no Babilonya a gobirnadador si Gedalyas, ki nangay sa di Gedalyas do Mispa. On, nangay sa Ismael a pōtot ni Netanyas, si Johanan a pōtot ni Karea, si Serayas a pōtot ni Tanhomet a taga Netopa, si Jaasanyas a taga Maaka, kan siraw soldādo da. ²⁴ Nagsapata dyira si Gedalyas a kāna, “Mamo kamo aba dyirad opisyalis naw no Babilonya. Omyan kamo

‡ 25:22 25:22 2 Ār. 22:3, 12 § 25:23 25:23 Sira, ki naychapayyayo do Jerosalem a nachirayay sa di Āri Sedekyas. Tomnayo sa do nakatiliw si Sedekyas. 2 Ār. 25:4-5

na do dyaya tana, kan magsīrbi kamo do āri naya no Babilonya tan maganay anchiw kayayan nyo.”

²⁵ Ki do chapapito naw a kabohan, si Ismael* a pōtot ni Netanyas a pōtot ni Elisama a kaliposan no pamilyaw no āri, ki nangay kan kinayrayay na saw asaw a poho a mahahakay, as kan din-iman da si Gedalyas kontodo siraw taga Jodaw kan siraw taga Babilonyaw a myan dya do Mispa. ²⁶ Maynamot do dyaya, tabo tawotawo a masisita kan sinsinan, magrāman dyirad opisyalis daw no soldādo, ki nayyayo sa a kominwan do Egipto do kāmō da dyirad taga Babilonyaw.

*No Kawayawaya ni Jehoyachin
(Jer. 52:31-34)*

²⁷ Do chatatdo naw a poho kan papito a katawen do nakaakawaw ni Jehoyachin a āri no Joda a naiyangay do Babilonya, ki nayparin si Ebil-merodak a āri no Babilonya. Winay-awayaan na si Jehoyachin do pamahodan do chadadwa naw a poho kan papito a karaw do chaasa poho naw kan dadwa a kabohan. ²⁸ Naychirin dya so maganay, kan tinorohan na iya so disnan na a pangipaboya so dāyaw a matwatohos kan siraw kadwanaw a ar-āri a gan-ganaet a myan dya do Babilonya. ²⁹ Do dāwri, sinokatan ni Jehoyachin laylay naw do bahodan, kan do ōnos no panapanawdyan no kabyay na, ki nachakan do lamisaan naw no āryaw. ³⁰ Kararaw a tinorohan no āryaw si

* 25:25 25:25 Jer. 40-41

Jehoyachin so gagāngay a kwarta kan kanen na mandan pandan byay na.

CXX

Chirin ni Āpo Dyos
Ibatan: Chirin ni Āpo Dyos (Bible)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ibatan)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

eadda728-8d3f-59ce-b1f6-7f4690e1023d